

UVODNIK

Josip Šurjak, predsjednik Hrvatske odvjetničke komore	2
---	---

IZ HOK-a

Mladen Klasić: Obustava i mirovanje obavljanja odvjetništva, obustavljanje prava na obavljanje odvjetništva	3
--	---

ČLANCI I RASPRAVE

Perica Norac Kevo: Odraz načela otvorenog pravosuđenja u sudskoj praksi	6
Vladimir Vučković: Novine u zakonodavnom uređenju ovrhe na temelju vjerodostojne isprave	18
Odvjetnica Laura Valković izabrana za predsjednicu Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu	23
Alen Rajko: Trajanje odgovnog učinka tužbe u upravnom sporu	25
Sandra Artuković Kunšt: Preinaka tužbe povećanjem tužbenog zahtjeva za naknadu štete i zastara	29

RECENZIJJE

Ivica Crnić: Parnični postupak u praksi	42
---	----

ENGLESKI ZA ODVJETNIKE

Sve je bilo fizika	44
--------------------	----

HRVATSKI ZA ODVJETNIKE

Jezična pravilnost – usklađenost s jezičnim pravilima	46
---	----

PRISEGE

Prisege dane 10. ožujka 2021.	48
Prisege dane 21. travnja 2021.	50
Prisege dane 12. svibnja 2021.	53

IN MEMORIAM

Franjo Novaković	54
Nikola Žunac	55
Alenka Kružić Dobrila	56
Zdravko Dujmović	57
Željko Skroza	58
Mirko Batarelo	59
Krešimir Krsnik	60

Piše:
Josip Šurjak,
predsjednik HOK-a

Poštovane kolegice i kolege, poštovani čitatelji, intenzivno razdoblje za odvjetništvo se nastavlja, razdoblje koje od nas zahtijeva posvećenost, predanost i kreativnost u suočavanju s brojnim izazovima i promjenama radi očuvanja naše profesije i njezine samostalnosti. Pandemija koronavirusa, potresi te kontinuirane reforme zakonodavnog okvira koje određuju samu srž naše profesije, ali i način na koji štitimo i možemo štititi prava i interese naših stranaka neka su područja na koja su usmjereni naša pažnja i aktivnosti.

Pandemija koronavirusa i potresi donijeli su nam teškoće pravne, organizacijske, financijske i tehničke naravi. Komora je radi ublažavanja tih problema tražila, a traži od nadležnih tijela i dalje, da naši članovi budu obuhvaćeni svim ekonomskim mje-

rama radi ublažavanja negativnih učinaka krize. Obustava obveze plaćanja akontacije poreza, odgoda obveze plaćanja doprinosa na plaće i doprinosa iz plaće, obuhvaćanje odvjetnika i odvjetničkih vježbenika potporama Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje samo su neka od naših traženja.

Na početku pandemije koronavirusa predložili smo nacrt cjelovitog zakonodavnog okvira s interventnim mjerama na području sudskih i upravnih postupaka zbog epidemije bolesti koronavirusa, a nakon toga smo se iscrpno i redovno očitovali na prijedloge (tada još) Ministarstva pravosuđa. Dajući mišljenje na Nacrt konačnog prijedloga Zakona o posebnom načinu računanja rokova u okolnostima proglašenja epidemije bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 u ožujku 2020. go-

ODVJETNIK 2/2021.

Glasilo-Časopis Hrvatske odvjetničke komore, Zagreb, 2 - 2021., god. 94.

Journal of the Croatian Bar Association, Zagreb, 2 - 2021, annual file 94

Glavni i odgovorni urednik: Josip Šurjak, odvjetnik, Zagreb **Urednik:** Igor Hrabar, odvjetnik, Zagreb **Izvršna i grafička urednica:** Nataša Barac, Zagreb, Koturaška cesta 53, tel: 6165 218, fax: 6170 838, e-mail: hok-cba@hok-cba.hr, natasa.barac@hok-cba.hr, **Uredništvo:** Leo Andreis, dr. sc. Atila Čokolić, Višnja Drenški Lasan, Davor Bubalo, Maša Gluhinić, Mario Janković, Mladen Klasić, dr. sc. Tin Matić, Sanja Mišević, Ingrid Mohorovičić-Gjanković, Matija Potočnjak, Robert Travaš – odvjetnici, Mato Arlović, sudac Ustavnog suda RH, mr. sc. Iris Gović Penić, sutkinja Županijskog suda u Zagrebu, mr. sc. Hrvoje Momčinović, sudac Ustavnog suda u m., Dražen Tripalo, sudac Vrhovnog suda RH, Arno Vičić, odvjetnik u m., **Lektor:** Zvonko Šeb, **Tisak:** STEGA tisak d.o.o., Zagreb, **Grafička priprema:** Krešimir Godina, **Fotografije:** Grgur Žučko, Nataša Barac, Lukša Marotti.

Svi potpisani tekstovi odražavaju stavove i mišljenja isključivo njihovih autora, a ne Hrvatske odvjetničke komore, urednika i Uredništva Časopisa-glasila „Odvjetnik“. Uredništvo zadržava pravo objave primljenih materijala u časopisu i/ili na web stranici HOK-a. Materijali objavljeni na web stranici ne honoriraju se.

Prvi broj časopisa „Odvjetnik“ objavljen je 25. studenoga 1927. godine. Prvi urednik bio je dr. Ivo Politeo.

„Odvjetnik“ je i stvarni sljednik „Pravnika“ – glasila kluba odvjetnika u području odvjetničkog odbora u Osijeku koji je izlazio od 1913. do 1914. godine a urednik glasila bio je dr. Hugo Spitzer.

IBAN HR66 2360000-1101268409

Godišnja pretplata za tuzemstvo 200,00 kn,

za inozemstvo 40 eura,

pojedinačni broj za tuzemstvo 40,00 kn,

za inozemstvo 8 eura.

Copyright © Hrvatska odvjetnička komora 2008.

Niti jedan dio ove publikacije ne smije se objaviti bez posebnog odobrenja izdavača.

Uredništvo

Zagreb, Koturaška cesta 53/II

tel: 6165 207; **fax:** 6170 838

e-mail: hok-cba@hok-cba.hr

Prodaja oglasnog prostora-marketing

1/1-6.800,00 kn / 1/1 (omot)-7.800,00 kn /

1/2-3.800,00 kn

Izdavač

Hrvatska odvjetnička komora,

Zagreb

Koturaška cesta 53/II

tel: 6165-200; **fax:** 6170-686

www.hok-cba.hr

dine, ukazali smo na nužnost donošenja cjelovitog zakonodavnog rješenja kojim bi se suštinski i sveobuhvatno riješio problem pravilnog funkcioniranja pravosudnih i javnopravnih tijela u kriznoj situaciji. Naše stajalište nužnosti osiguravanja cjelovitih uvjeta za funkcioniranje pravosudnog sustava i obavljanje naše profesije nije se promijenilo i na njemu i dalje ustrajemo u komunikaciji s Ministarstvom pravosuđa i uprave.

Prvi smo predložili ročišta na daljinu i izvođenje dokaza na daljinu korištenjem audiovizualnih uređaja na svim sudovima za vrijeme trajanja izvanrednih okolnosti te smatramo da je prihvaćanje koristi modernih tehnologija smjer u kojem se trebamo nastaviti razvijati radi ubrzanja postupaka čija priroda to dopušta, primjerice, većini trgovačkih sporova. Korištenje postojeće osnove članka 115. Zakona o parničnom postupku, kao i poboljšanje normativnog okvira kroz predstojeće izmjene i dopune Zakona o parničnom postupku poboljšali bi učinkovitost parničnog postupka. Iz istog razloga smatramo da je uvođenje e-komunikacije dobar projekt, kojim se, unatoč povremenim tehničkim poteškoćama, treba nastaviti koristiti i unaprijediti ga. Vođena time, tijela Komore odlučila su nastaviti i projekt tzv. e-ID kartica za odvjetnike. Istovremeno, itekako smo svjesni da korištenju modernih tehnologija u kaznenim postupcima treba pristupiti znatno opreznije.

Komora je i sama odlučila unaprijediti IT tehnologiju kojom se koristi te je u tijeku implementacija programskog rješenja po mjeri za koje se nadamo da će vrlo skoro svim našim članovima omogućiti nove usluge, primjerice da putem naše nove plat-

forme samostalno i brzo preuzmu različite potvrde, edukativne materijale, podnesu razne zahtjeve i sl. Projektom *online* edukacija Odvjetničke akademije iznimno smo zadovoljni, kolege su registrirane u sustav koji sada nudi raznovrsne edukacije kojima se može pristupiti na način koji je jednostavno uskladiti s brojnim obavezama koje svaki odvjetnik i odvjetnički vježbenik svakodnevno ispunjava.

Zaključno, na najvažnijoj temi još radimo, a to su izmjene i dopune Zakona o odvjetništvu koje bi prema zakonodavnom planu Vlade Republike Hrvatske sredinom lipnja trebale biti na sjednici Vlade. Prema našim informacijama, nacrt budućih izmjena i dopuna Zakona o odvjetništvu nije finaliziran, ali očekujemo da bi se izmjenama i dopunama Zakona o odvjetništvu trebalo omogućiti samostalnom odvjetniku da zaposli odvjetnika i da osnuje pisarnicu u kojoj neće morati biti stalno zaposlen odvjetnik. Prema informacijama kojima raspoložemo, Ministarstvo pravosuđa i uprave također planira izmjene načina ostvarenja prava poslovnog nastana i pružanja usluga odvjetnika iz drugih država članica Europske unije, koje je potaknuto primjedbama koje je u tom dijelu iznijela Europska komisija. Pravo Europske unije pravo je kojemu pripadamo i koje prihvaćamo, ali treba reći da nismo suglasni sa svim primjedbama Europske komisije, da smatramo da odvjetništvo nije i da se ne smije tretirati kao puka gospodarska djelatnost i tržišna kategorija. Odvjetništvo je Ustavom Republike Hrvatske definirana samostalna i neovisna služba i kao takvu ćemo je ustrajno i beziznimno braniti.

Obustava i mirovanje obavljanja odvjetništva, obustavljanje prava na obavljanje odvjetništva

Piše:
Mladen Klasić,
 odvjetnik,
 predsjednik OZ-a
 Koprivničko-
 križevačke županije
 i dopredsjednik
 Hrvatske
 odvjetničke
 komore

U posljednje vrijeme kroz rad Izvršnog odbora te Upravnog odbora Hrvatske odvjetničke komore (dalje: HOK), u postavljenim je pitanjima od članstva uočeno prilično veliko nepoznavanje temeljnih odredbi Zakona o odvjetništvu. Iz tih sam razloga odlučio obraditi nekoliko situacija vezanih uz pojmove „Obustava i mirovanje obavljanja odvjetništva“ te „Obustavljanje prava na obavljanje odvjetništva“, kao i postupaka koji su s tim pitanjima povezani.

I. Obustava i mirovanje odvjetništva

Zakon o odvjetništvu, u članku 53., 54. i 55. poglavlja „Obustava i mirovanje odvjetništva“ uređuje obvezno i fakultativno obustavljanje obavljanja odvjetništva.

a) Prema odredbi stavka 1. članka 53., odvjetniku će se obustaviti obavljanje odvjetništva za vrijeme dok je u pritvoru. Radi se o obveznoj obustavi obavljanja odvjetništva, neovisno o kojem bi se djelu radilo i *ratio* ove norme jest zaštita interesa stranke-klijenta koji bez ikakve svoje krivnje ostaje (makar i privremeno) bez punomoćnika odnosno branitelja.

U skladu s odredbom članka 79. Statuta HOK-a, odvjetniku će HOK rješenjem postaviti privremenog zamjenika iz redova odvjetnika.

b) Prema odredbi stavka 2. članka 53., odvjetniku se može obustaviti obavljanje odvjetništva ako je protiv tog odvjetnika pokrenut kazneni postupak za djelo koje je po svojoj prirodi takvo da odvjetnika čini nedostojnim za obavljanje odvjetništva, ako je protiv odvjetnika pokrenut disciplinski postupak radi teže povrede odvjetničke dužnosti i ugleda odvjetništva ili ako je obnovljen postupak za upis odvjetnika u Imenik odvjetnika.

Ovdje je riječ o fakultativnoj obustavi obavljanja odvjetništva upravo vezanoj uz ocjenu nadležnog tijela HOK-a u odnosu na kazneni postupak i djelo, vrstu povrede odvjetničke

dužnosti i ugleda odvjetništva te razloga i okolnosti obnove postupka upisa.

U skladu s odredbom članka 79. Statuta HOK-a, odvjetniku će HOK rješenjem postaviti privremenog zamjenika iz redova odvjetnika. *Ratio* ove norme je također zaštita interesa stranke u prevenciji štetnih posljedica koje bi zbog navedenih okolnosti mogle za klijenta nastati.

Osim toga, HOK je kao regulator profesije i obavljanja odvjetničke službe dužan i obvezan štititi interese klijenata u odnosima s odvjetnikom te se istovremeno starati o kvaliteti službe, poštivanju načela odvjetničke dužnosti i ugledu odvjetništva, jer je odvjetnička služba ujedno i ustavna kategorija uređena u poglavlju koje određuje i štiti posebne vrednote: „Osobne i političke slobode i prava“, člankom 27. Ustava Republike Hrvatske te je kao takva i bitno različita od mnogih drugih profesija, slobodnih zanimanja i službi.

c) Odredbom članka 54. Zakona o odvjetništvu, odvjetniku koji je upisan u Imenik odvjetnika HOK-a, a bude izabran ili imenovan na kakvu plaćenu javnu dužnost, tijekom vremena obavljanja te javne dužnosti obavljanje odvjetništva miruje, a u slučaju da se radi o izboru ili imenovanju na kakvu neplaćenu javnu dužnost, tijekom obavljanja te dužnosti obavljanje odvjetništva može mirovati.

Dakle, u slučaju obavljanja plaćene javne dužnosti obavljanje odvjetništva obvezno miruje, dok u slučaju obavljanja neplaćene javne dužnosti mirovanje je fakultativno.

Identična rješenja predviđa zakon i za slučaj kada odvjetnik iz neopravdanih razloga dulje vrijeme ne može obavljati odvjetništvo, međutim, kako Zakon o odvjetništvu ne definira u kontekstu st. 3. čl. 54. što je to „opravdani razlog“ te ne određuje pojam „dulje vrijeme“, smatram da bi tu pravnu prazninu valjalo nadomje-

stiti tumačenjem na način da se opravdanim razlogom, primjerice, smatra bolest, viša sila, elementarna nepogoda, teška bolest člana najuže obitelji prema kojemu je odvjetnik u obvezi skrbi, a pod pojmom „dulje vrijeme“ da se smatra vrijeme od više od 8 dana od dana nastupanja opravdanog razloga. Svakako, te bi pojmove valjalo što žurnije jasno definirati u zakonu ili Statutu HOK-a.

Ratio ove norme je, uz zaštitu interesa klijenta i sprječavanje sukoba interesa, time da će se kod fakultativnog mirovanja procjena napraviti upravo na okolnost sprječavanja sukoba interesa te mogućeg kršenja pravila Kodeksa odvjetničke etike

U skladu s propisom članka 54. stavak 3., HOK će odvjetniku iz stavka 1. i 2. istoga članka postaviti privremenog preuzimatelja ureda ali tek ako sam taj odvjetnik ne dogovori s drugim odvjetnikom zamjenu (supstituciju) i o tome obavijesti HOK.

Svim navedenim situacijama zajednička je karakteristika da privremeni zamjenik posluje u svoje ime i za svoj račun i u zastupanju ima sva prava i bez posebne punomoći stranaka, a na temelju rješenja nadležnog tijela HOK-a.

II. Privremeni zamjenik i preuzimatelj ureda

U Poglavlju VII. Statuta HOK-a: „Privremeni zamjenik i preuzimatelj ureda“, u člancima 79. do 84. uređena su pitanja privremenog zamjenika i preuzimatelja ureda.

Povezujući ta pitanja sa Zakonom o odvjetništvu iz poglavlja „Obustava i mirovanje odvjetništva“ pokušajmo definirati ove vrlo slične ali istovremeno i različite pojmove.

a) privremeni preuzimatelj ureda je odvjetnik upisan u Imenik HOK-a kojeg nadležno tijelo HOK-a postavlja odvjetniku koji je u pritvoru za vrijeme dok pritvor traje, kojemu je obustavljeno obavljanje odvjetništva iz razloga u čl. 53. st. 2. Zakona o odvjetništvu te u slučajevima iz članka 54. stavak 1., 2. i 3. Zakona o odvjetništvu.

Privremeni preuzimatelj ureda u slučaju sklapanja ugovora o supstituciji ima prava u skladu s tim ugovorom, dok postavljeni privremeni zamjenik posluje u svoje ime i za svoj račun, i u zastupanju ima sva prava i bez posebne punomoći stranaka, a na temelju rješenja nadležnog tijela HOK-a.

b) privremeni zamjenik je odvjetnik upisan u Imenik HOK-a kojeg nadležno tijelo HOK-a postavlja odvjetniku kojemu je obustavljeno pravo na obavljanje odvjetništva. Privremeni zamjenik posluje u svoje ime i za svoj račun, i u zastupanju ima sva prava i bez posebne punomoći stranaka, a na temelju rješenja nadležnog tijela HOK-a.

Nakon okončanja postupaka po predmetima, privremeni

zamjenik dužan je isplatiti odvjetniku kojem je prestalo pravo na obavljanje odvjetništva, odnosno nasljednicima preminulog odvjetnika, pripadajući dio naknade, umanjeno za poreze i doprinose koji terete naknadu.

Dijelom naknade smatra se onaj dio dospjele naknade i nagrade za rad odvjetnika utvrđen u skladu s Tarifom ili ugovorom sklopljenim u skladu s Tarifom koja pripada za one radnje i troškove u postupku koje je izvršio odvjetnik kojemu je obustavljeno pravo na obavljanje odvjetništva, a nisu mu ni na koji način plaćene.

Račun za sve obavljene radnje u predmetu na temelju Tarife i eventualnih ugovora odvjetnika kojemu je obustavljeno pravo, u slučaju da nije ispostavljen, ispostavlja privremeni zamjenik, s time da je obavezan u računu jasno naznačiti koji se dio računa odnosi na naknade i nagrade privremenog zamjenika, a koji dio na prethodnog odvjetnika.

Nakon što završi postupak likvidacije ureda, privremeni zamjenik o tome je dužan obavijestiti HOK.

c) preuzimatelj ureda je odvjetnik upisan u Imenik HOK-a kojeg nadležno tijelo HOK-a postavlja odvjetniku kojemu je prestalo pravo na obavljanje odvjetništva.

Preuzimatelj ureda radi u svoje ime i za svoj račun, a sve radnje koje obavi u zastupanju preuzete stranke kao i nastale troškove utemeljene Tarifom obračunava neposredno sa strankom u svoju korist.

Nakon što završi postupak likvidacije ureda, privremeni zamjenik o tome je dužan obavijestiti HOK.

U odnosu na predmete u kojima je dio radnji obavio odvjetnik kojemu je prestalo pravo na obavljanje odvjetništva, ako račun nije ispostavljen, tada ga za sve obavljene radnje u predmetu na temelju Tarife i eventualnih ugovora odvjetnika kojemu je obustavljeno pravo, ispostavlja preuzimatelj ureda, s time da je obavezan u računu jasno naznačiti koji se dio računa odnosi na naknade i nagrade privremenog zamjenika, a koji dio na prethodnog odvjetnika.

Kako se u praksi vrlo često postavlja pitanje tko bi trebao, odnosno tko je ovlašten, ispostaviti račun klijentu ili pak nadležnom tijelu kod oslobađajućih presuda ili obrana *ex off*, istražnih radnji i slično, u slučaju kada je pravo na obavljanje odvjetništva prestalo smrću odvjetnika, a račun za obavljene radnje nije ispostavljen, tada možemo u skladu sa Zakonom o odvjetništvu i Statutom HOK-a jasno navesti kako je jedina ovlaštena osoba za to postavljeni odnosno imenovani privremeni zamjenik ili preuzimatelj ureda, jer su to prema odredbi članka 83. stavak 3. Statuta HOK-a likvidatori umjesto odvjetnika kojemu je ili obustavljeno pravo na obavljanje odvjetništva ili je to pravo prestalo.

Odraz načela otvorenog pravosuđenja u sudskoj praksi

Piše:

Perica Norac Kevo,
sutkinja
Županijskoga suda
u Velikoj Gorici

Izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku¹ i novotama koje su svih ovih godina unesene u parnični postupak, u cilju postizanja bržeg i efikasnijeg sudskog postupka, izmijenjene/brisane/dopunjene su zakonske odredbe koje se odnose na institut načela otvorenog pravosuđenja.

ZIDZPP/03 značaj dobiva načelo otvorenog pravosuđenja tada sadržano u članku 296. i članku 298. ZPP-a, koji članci su ZIDZPP/13 brisani, a dodan je novi članak 288.a ZPP-a, koji u stavku 2. ponovno propisuje primjenu načela otvorenog pravosuđenja, ali sada isključivo na pripremnom ročištu, s ciljem koncentracije i veće učinkovitosti prvostupanjskog postupka.

Radi se o odredbi kojom su postavljene osnove otvorenog pravosuđenja i koja zajedno s člankom 219. stavak 2. ZPP-a predstavlja uputu, smjernicu prema učinkovitoj sudskoj zaštiti i ostvarenju zakonske obveze suda iz odredbe članka 311. stavak 2. ZPP-a kojom je propisana duž-

nost suca pojedinca, odnosno predsjednika vijeća, da se brine da se predmet spora svestrano raspravi.

Intencija zakonodavca usmjerena koncentraciji i većoj učinkovitosti prvostupanjskog postupka ogleda se upravo u novom članku 288.a ZPP-a. Tako se u Konačnom prijedlogu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Zagreb, siječnja 2013.) navodi: „Predložene izmjene posljedica su novog uređenja postupka. Novim člankom 288.a Zakona o parničnom postupku, kojim se uređuje pripremno ročište, dolazi do izražaja suština novele ovoga Zakona, a to je koncentracija i veća učinkovitost prvostupanjskog postupka. Naime, postupak se načelno sastoji od podnošenja tužbe, odgovora na tužbu, zakazivanja pripremnog ročišta i zaključenja prethodnog postupka te zakazivanja ročišta za glavnu raspravu na kojoj će se izvesti dokazi izneseni i prihvaćeni tijekom prethodnog postupka. Ovdje dolazi do izražaja i načelo otvorenog pravosuđenja. Svakako je važno istaknuti da je pripremno ročište stadij u kojem sud može utjecati na stranke da spor riješe već na tom ročištu svojim dispozicijama, bilo sudskom nagodbom ili da prihvate postupak mirenja.“

I posljednjim ZIDZPP/19 djelomično je izmijenjen stavak 2. članka 288.a ZPP-a,

¹ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, broj 117/03, dalje: ZIDZPP/03)
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, broj 25/13, dalje: ZIDZPP/13)
Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, broj 70/19, dalje: ZIDZPP/19)

ali je suština ostala ista i ogleda se u važnosti načela otvorenog pravosuđenja, jer dosljednom primjenom navedene zakonske odredbe i sud postaje aktivni sudionik parničnog postupka, s aspekta raspravljajna činjeničnih i pravnih pitanja spora.

S odvjjetničkog stajališta načelo otvorenog pravosuđenja dobiva na značaju donošenjem presude, koja nije zasnovana na postavljenoj tezi o pravnoj kvalifikaciji spora, činjenicama i dokazima koji su tijekom postupka činili činjenični supstrat tužbe/protutužbe, a u ovom radu bavit ćemo se upravo odrazom načela otvorenog pravosuđenja u sudskoj praksi i što to stranke mogu od suda, kao aktivnog činitelja u parnici, očekivati u primjeni načela otvorenog pravosuđenja.

Opseg i oblik pravne zaštite određuju stranke u tužbi/protutužbi čiji je obvezatan sadržaj propisan u članku 186. stavak 1. ZPP-a². Sud je vezan činjeničnim navodima tužbe, te je teret iznošenja činjenica i predlaganja dokaza na strankama (članak 219. stavak 1. ZPP-a), dok je pravna osnova navedena u tužbi tek fakultativan, neobvezujući element tužbe³. Sud će po tužbi postupiti i kada tužitelj nije naveo pravnu osnovu tužbenog zahtjeva, a ako je tužitelj pravnu osnovu naveo, sud nije za nju vezan (Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 1327/2019-2 od 9. travnja 2019.). Sud je dužan pravno kvalificirati sporni odnos i nije odlučno kako je tužitelj prav-

no ocijenio spor. No, sud je u ocjeni pravne kvalifikacije spora vezan činjenicama na kojima tužitelj temelji tužbeni zahtjev te u odlučivanju o zahtjevu tužitelja sud ocjenu pravne osnovanosti tužiteljeva zahtjeva može ocjenjivati samo u okviru činjenica i dokaza ponuđenih od tužitelja. Dakle, ne postoji mogućnost da sud po službenoj dužnosti utvrđuje određene činjenice i u tom pravcu izvodi dokaze, mimo prijedloga tužitelja (a što je bilo dopušteno u režimu tzv. materijalne istine, ukinutog ZIDZPP 117/03).

Stranke su dužne iznijeti činjenice na kojima temelje svoje zahtjeve i predložiti dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, jer je sud ovlašten utvrditi činjenice koje stranke nisu iznijele i izvesti dokaze koje stranke nisu predložile samo ako posumnja da stranke idu za tim da raspolazu zahtjevima kojima ne mogu raspolagati, ako zakonom nije drugačije određeno⁴.

Sud upravlja postupkom⁵, a upravljanje postupkom obuhvaća i ostvarenje načela otvorenog pravosuđenja sadržanog u članku 219. stavak 2. i članku 288.a stavak 2. ZPP-a. Navedenim zakonskim odredbama postavljene su osnove načela otvorenog pravosuđenja i te odredbe ni po čemu nisu neobvezujuće i diskrecijske, već naprotiv predstavljaju smjernice, upute prema učinkovitoj sudskoj zaštiti i ostvarenju zakonske obveze suda da se brine da se predmet spora svestrano raspravi⁶.

Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci Rev-x 1062/14-2 od 10. veljače 2016. na-

2 Tužba treba sadržavati određen zahtjev u pogledu glavne stvari i sporednih traženja, činjenice na kojima tužitelj temelji zahtjev, dokaze kojima se utvrđuju te činjenice, a i druge podatke koje mora imati svaki podnesak (članak 106.).

3 Sud će po tužbi postupiti i kad tužitelj nije naveo pravnu osnovu tužbenog zahtjeva; a ako je tužitelj pravnu osnovu naveo, sud nije za nju vezan.

4 Članak 7. stavak 1. i stavak 2. ZPP-a i članak 3. stavak 3. ZPP-a (Sud neće uvažiti raspolaganja stranaka koja su u suprotnosti s prisilnim propisima i pravilima javnog morala.)

5 Članak 311. stavak 1. ZPP-a

6 Članak 311. stavak 2. ZPP-a

glašava da je sud dužan u smislu odredbe članka 219. stavak 2. ZPP-a upozoravati stranke na potrebu iznošenja odlučnih činjenica i predlaganja određenih dokaza te iznijeti razloge zbog kojih smatra da je to potrebno. „Ova dužnost, teorijski nazvana ‘načelom otvorenog pravosuđenja’ traži od suda iznošenje radnih hipoteza o predmetu spora, da stranke, uz ostalo, ne bi bile ‘zaskočene’ stavom suda o predmetu spora, a kako bi se činjenično stanje potpuno raspravilo.“

Isto tako, Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci Revt-314/2015 od 14. travnja 2016. ukazuje na dužnost suda da primijeni načelo otvorenog pravosuđenja.

„Nadalje, kada je u pitanju postupanje pred sudom prvog stupnja, za navesti je da ZPP govori o činjenicama koje su stranke priznale, pa ih ne treba dokazivati, te o činjenicama koje su stranke osporile, koje treba dokazivati.“

Ukoliko sudu nije jasno je li stranka neku činjenicu priznala ili osporila, sudu stoji na raspolaganju institut ‘otvorenog pravosuđenja’ iz odredbe čl. 219. st. 2. ZPP-a, kako bi mogao razlučiti što je među strankama sporno a što ne.

U takvoj pravnoj situaciji, navod suda prvog stupnja da je tužitelj ‘izrazio sumnju’ jesu li izvršene radnje za koje se ispostavlja račun (i koje je, prema navodima samog tuženika djelomično platio), a zbog čega je, prema svom obrazloženju, sud primijenio pravila o teretu dokazivanja glede te činjenice, pravno je nejasan. Sud prvog stupnja, trebao je raspraviti priznaje li tuženik tu činjenicu ili je osporava, i ukoliko je sporna, dati priliku da ju tužitelj dokazuje, a ne u obrazloženju ‘iznenaditi’ tužitelja nejasnim navodom da je tuženik ‘izrazio sumnju’ o postojanju činjenice.“

O dužnosti suda da primijeni načelo otvorenog pravosuđenja naglašeno je i u odluci Županijskoga suda u Varaždinu poslovni broj Gž-3373/15-2 od 17. veljače 2016. „Tužitelj je smatrao da je ponudio dovoljne dokaze za utemeljenje konkretne odgovornosti tuženika za naknadu štete, a prvostupanjski sud nije primjenom načela otvorenog pravosuđenja propisanog između ostalog i čl. 219. st. 2 i čl. 298. ZPP-a, upozorio tužitelja da ponuđeni (i provedeni) dokazi ne opravdavaju (ne dokazuju) njegovu tvrdnju da je šteta na njegovom vozilu nastala zbog naleta divljači.“

Kada i kako sud mora djelovati u ostvarenju načela otvorenog pravosuđenja

Sadržaj odredbe članka 288.a stavak 2. ZPP-a jasno normira dužnost suda kada i kako mora djelovati u ostvarenju načela otvorenog pravosuđenja, a ne ostati pasivan. Tako je navedenom zakonskom odredbom propisano da će sud postavljanjem pitanja i na drugi svrsishodan način nastojati⁷ da se tijekom pripremnog ročišta

- iznesu sve odlučne činjenice
- da se dopune nepotpuni navodi stranaka o važnim činjenicama
- da se označe ili dopune dokazna sredstva koja se odnose na navode stranaka i, uopće,
- da se daju sva razjašnjenja potrebna za utvrđenje činjeničnog stanja važnog za odluku ili postizanje mirnog rješenja spora. U mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarivanja toga cilja, sud će sa strankama razmotriti i pravna pitanja spora.

⁷ Nastojati (na čemu, oko čega) ulagati napore, težiti da se što postigne; zalagati se, truditi se, (Hrvatski enciklopedijski rječnik, Novi Liber, Zagreb 2002., str. 797.)

S tim u vezi u ostvarenju načela otvorenog pravosuđenja i članak 219. stavak 2. ZPP-a ovlašćuje sud da može do zaključenja prethodnog postupka, kada ocijeni da je to svrsishodno za pravilno rješenje spora

- upozoriti stranke da su dužne iznijeti činjenice i predložiti dokaze na kojima temelje svoje zahtjeve ili kojim pobijaju
- a osobito na potrebu iznošenja odlučnih činjenica i predlaganja određenih dokaza te iznijeti razloge zbog kojih smatra da je to potrebno.

Iz svega dosada iznesenog, a poglavito imajući u vidu sadržaj navedenih zakonskih odredbi, proizlazi da se ne radi o apstraktnom načelu i općenitom upozorenju već o ovlasti i dužnosti suda da kroz odredbe članka 219. stavak 2. i članka 288.a stavak 2. ZPP-a primijeni načelo otvorenog pravosuđenja kada ocijeni da je to svrsishodno za pravilno rješenje spora. No, primjena načela otvorenog pravosuđenja mora biti u granicama one svrsishodnosti kojom sud neće prekoračiti svoja zakonska ovlaštenja i dovesti u pitanje svoju neovisnost i nepristranost.

Pri tomu je bitno naglasiti da je sud u prosudbi svrsishodnosti primjene načela otvorenog pravosuđenja prekludiran, jer sud načelo otvorenog pravosuđenja može primijeniti na pripremnom ročištu odnosno do zaključenja prethodnog postupka. Stoga je za primjenu i provedbu načela otvorenog pravosuđenja odlučno kako će se sudac pripremiti za pripremno ročište i primijeniti procesna ovlaštenja tijekom pripremnoga ročišta (članak 288.a stavak 2.), odnosno do zaključenja prethodnog postupka (članak 219. stavak 2.).

Svjedoci smo da većina pripremnih ročišta završava donošenjem procesnog rješe-

nja „Sud će izvesti sve dokaze predložene po strankama.“ Iako sud nije u daljnjem tijeku parnice vezan za svoje prijašnje rješenje o izvođenju dokaza⁸, postavlja se pitanje je li nužno izvesti sve od stranaka predložene dokaze, jesu li iznesene sve odlučne činjenice, je li potrebno dopuniti dokazna sredstva koja se odnose na navode stranaka radi utvrđenja odlučnih činjenica?

To zna samo onaj sudac koji se pripremio za pripremno ročište i koji će svoje stavove znati konkretizirati i obrazložiti, poštujući nepristranost u iznošenju stava o tome koje su činjenice odlučne i za koje činjenice je potrebna dopuna dokaznih sredstava, pri tomu ne prejudicirajući ishod postupka. Ako sudac postupa u mjeri u kojoj je to potrebno, a kako to zakon i nalaže⁹, neće pokleknuti ni pred izazovima i rizicima otvorenog pravosuđenja, koji se najčešće ogledaju u traženju izuzeća suca. Upravo je pitanje postavljanja pravilne mjere odlučno za primjenu ovog načela, jer otvoreno pravosuđenje mora imati svoju svrhu koja nije i ne može biti vezana za pojedinačne interese stranaka, već za ostvarenje temeljnog zadatka suda koji se ogleda u donošenju pravilne i zakonite odluke. Pravilna i zakonita odluka suda mora biti utemeljena na zakonitoj i potpunoj primjeni svih procesnih odredbi ZPP-a. Ako sud u tijeku postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo ili je moglo biti od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude, takav propust

8 Članak 292. stavak 6. ZPP-a

9 U mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarivanja toga cilja, sud će sa strankama razmotriti i pravna pitanja spora (članak 288.a stavak 2. ZPP-a).

suda predstavlja relativno bitnu povredu postupka iz čl. 354. st. 1. ZPP-a.

Stoga u primjeni načela otvorenog pravosuđenja sud mora u okviru savjesnog upravljanja postupkom, u mjeri u kojoj je to potrebno, upoznati stranke sa svojim radnim stavovima u pogledu činjeničnih i pravnih pitanja, kako bi strankama bila data mogućnost da pravovremeno (do zaključenja prethodnog postupka) dopune dokazna sredstva radi pravilnog i potpunog utvrđenja činjeničnog stanja.

No, u primjeni načela otvorenog pravosuđenja sud ne smije izlaziti izvan činjeničnog supstrata na kojem stranke temelje svoje zahtjeve (članak 7. stavak 1.), jer je sud vezan činjeničnim navodima tužbe (članak 186. stavak 1.).

Ovlasti suda u provedbi načela otvorenog pravosuđenja moraju se ograničiti isključivo na nastojanja suda da se iznesu odlučne činjenice, dopune nepotpuni navodi stranaka o važnim činjenicama, da se označe ili dopune dokazna sredstva koja se odnose na navode stranaka da nakon svih izvedenih dokaza i provedenog postupka, stranke ne bi bile „zaskočene“ stavom suda o predmetu spora, na što je ukazao i Vrhovni sud u naprijed navedenoj odluci.

U odluci Županijskoga suda u Varaždinu poslovni broj Gž-3373/15-2 od 17. veljače 2016., ukazuje se na propust suda prvog stupnja da primjeni načelo otvorenog pravosuđenja. „Tužitelj je smatrao da je ponudio dovoljne dokaze za utemeljenje konkretne odgovornosti tuženika za naknadu štete, a prvostupanjski sud nije primjenom načela otvorenog pravosuđenja propisanog između ostalog i čl. 219. st. 2 i čl. 298.¹⁰ ZPP-a, upozorio tužitelja da

ponuđeni (i provedeni) dokazi ne opravdavaju (ne dokazuju) njegovu tvrdnju da je šteta na njegovom vozilu nastala zbog naleta divljači.“

Isto tako Županijski sud u Osijeku, u odluci poslovni broj Gž-1193/2018-2 od 11. listopada 2018., uz ostalo, navodi da će prvostupanjski sud prema načelu otvorenog pravosuđenja iz čl. 219. st. 2. ZPP-a upozoriti stranke na njihovu dužnost iznošenja činjenica i predlaganja dokaza na kojima temelje svoj zahtjev ili kojim pobija navode i dokaze protivnika, i to će upozorenje upisati na ročišni zapisnik. „U ponovnom postupku prvostupanjski sud će raspraviti i ocijeniti činjenicu je li tužena izgradila objekt na tuđem zemljištu, ako je, tada će ispitati savjesnost tužitelja i tužene, te okolnost jesu li tužitelji ovlašteni tražiti uklanjanje građevine, na osnovi dokaza koje stranke budu predložile na temelju čl. 7. st. 1. u vezi s čl. 219. st. 1. ZPP-a.“

Dokle sežu legitimna očekivanja stranaka u primjeni načela otvorenog pravosuđenja

Postavlja se pitanje legitimnih očekivanja stranaka spram suda u primjeni načela otvorenog pravosuđenja (na ovom mjestu nećemo se baviti načelom pomoći neukim strankama u vezi s načelom otvorenog pravosuđenja, u smislu odredbe čl. 11. st. 1. i čl. 288.a st. 3. ZPP-a).

U primjeni načela otvorenog pravosuđenja nikako se ne smije zanemariti imperativna dužnost svake stranke da je dužna iznijeti činjenice i predložiti dokaze na kojima temelji svoj zahtjev ili kojim pobija navode i dokaze protivnika. Stoga stranke ne mogu i ne smiju za nedostatke činjeničnog supstrata imati oslonac u načelu otvo-

¹⁰ Sada članak 288.a stavak 2. ZPP-a

renog pravosuđenja, jer ih primjena tog načela ni po čemu ne oslobađa dužnosti postupanja u skladu s odredbom članka 219. stavak 1. i čl. 7. st. 1. ZPP-a. Zakonske odredbe koje propisuju postupanje suda u primjeni načela otvorenog pravosuđenja predstavljaju uputu, smjernicu za postupanje suda i to onda kada sud ocijeni da je to svrsishodno za pravilno rješenje spora. Tu svrsishodnost sud može ocijeniti samo i isključivo na temelju činjeničnih navoda iznesenih u tužbi/protutužbi, a na sudu je da primjenom načela otvorenog pravosuđenja potakne stranke da se dopune nepotpuni navodi o važnim činjenicama, da se označe ili dopune dokazna sredstva koja se odnose na navode stranaka. Stoga ulogu suda u primjeni načela otvorenog pravosuđenja možemo ocijeniti samo dopunjujućom, a nikako odlučujućom o tomu kako će stranka odrediti činjenični supstrat svog zahtjeva.

Tako Vrhovni sud Republike Hrvatske, u odluci Rev-1650/11 od 26. ožujka 2014. ukazuje da nisu počinjene niti bitne povrede iz članka 354. stavak 1. u vezi s člankom 219. stavak 2. i člankom 298. ZPP-a¹¹ u procesnoj situaciji kada se tuženik ponaša pasivno.

„U procesnoj situaciji kada se tuženik ponaša pasivno te se ne očituje na navod tužitelja, te kada ne dolazi na zakazano ročište, ne može se sudu stavljati na teret bitna povreda odredaba parničnog postupka koja bi se ogledala u tome da sud nije upozorio tuženika koje parnične radnje može poduzeti u postupku.“

Isti pravno stajalište zauzeo je Vrhovni sud Republike Hrvatske, u odluci Rev 601/12-2 od 26. kolovoza 2014.

„U skladu s prednjim, posebno vodeći raču-

na o tome da sadržaj historijata protutužbenog zahtjeva nije sadržavao određene činjenice na kojima se temelji taj zahtjev, kao i činjenice da na zakazano ročište punomoćnik tuženika nije pristupio, izvjesno je da prvostupanjski sud nije ni mogao u cilju svrsishodnog rješavanja spora, a polazeći od odredbe čl. 219. st. 2. ZPP-a (načelo otvorenog pravosuđenja) upozoriti tuženika-protutužitelja na njegovu dužnost iz stavka 1. tog članka. Zato je u skladu s takvim postojećim činjeničnim stanjem protutužbenog zahtjeva, a polazeći od navedenih odredbi ZPP-a pravilno ocijenio da tuženik-protutužitelj nije dokazao osnovanost svojeg potraživanja iz protutužbenog zahtjeva, te ga odbio.“

Županijski sud u Varaždinu, u odluci poslovni broj Gž-1808/11-2 od 10. listopada 2013. zaključuje da u konkretnom slučaju nije bilo mjesta primjeni načela otvorenog pravosuđenja.

„Suština načela otvorenog pravosuđenja izvire iz odredaba čl. 219. st. 2. i čl. 288.a (prije čl. 298.) ZPP-a, kojima je propisano da sud može tijekom postupka, kad ocijeni da je to svrsishodno za pravilno rješenje spora, upozoriti stranke na njihovu dužnost da iznesu činjenice i predlože dokaze na kojima temelje svoje zahtjeve ili kojima pobijaju navode i dokaze protivnika, te da će sud postavljanjem pitanja i na drugi svrsishodan način nastojati da se tijekom pripremnog ročišta iznesu sve odlučne činjenice, da se dopune nepotpuni navodi stranaka o važnim činjenicama, da se označe ili dopune dokazna sredstva koja se odnose na navode stranaka i, uopće, da se dadu sva razjašnjenja potrebna za utvrđenje činjeničnog stanja važnog za odluku, a u mjeri u kojoj je to potrebno radi ostvarivanja toga cilja, sud će sa strankama

11 Sada članak 288.a stavak 2. ZPP-a

razmotriti i pravna pitanja spora. Na taj se način, načelo otvorenog pravosuđenja može odrediti kao zahtjev postavljen pred sud da u raspravljanju o predmetu spora obznanjuje strankama svoja stajališta o činjenicama koje su odlučne za ocjenu osnovanosti tužbenog zahtjeva, o dokazima koje treba izvesti da bi se te činjenice utvrdile, kao i o pravnim pitanjima spora. Navedeno načelo treba primjenjivati u optimalnoj mjeri u kojoj će biti ispunjene njegove funkcije i u kojoj neće biti dovedeni u pitanje dignitet i kompetencije suda. Stoga je u konkretnoj situaciji, kada bi se prihvatili žalbeni navodi tužitelja u vezi s primjenom načela otvorenog pravosuđenja, prvostupanjski sud jedino mogao tužitelje usmjeriti na iznošenje drugačije činjenične građe, koja bi, ako bi bila prikupljena i predložena sudu, mogla biti temelj za donošenje drugačije odluke o tužbenom zahtjevu tužitelja.

Međutim, izvan svake je sumnje da bi takav postupak bio protivan načelu otvorenog pravosuđenja, jer bi prvostupanjski sud izašao iz pozicije nepristranog i nezavisnog arbitra, te bi se usmjeravanjem tužitelja na iznošenje drugačije činjenične građe (i predlaganjem dokaza kojima bi se te činjenice mogle utvrditi), svrstao na jednu od strana u parnici, s obzirom na to da bi na izravan način pomogao tužiteljima kako bi spor okončali na drugačiji (uspješni) način.“

Županijski sud u Rijeci u odluci poslovni broj Gž-2581/16-2 od 1. veljače 2017. godine, zaključuje da sud prvog stupnja nije počinio relativno bitnu povredu postupka iz odredbe članka 354. stavak 1. u vezi s člankom 109., člankom 219. i člankom 299.¹² ZPP-a.

¹² Sada članak 288.a stavak 2. ZPP-a

„Suprotno žalbenim navodima, pravilan je stav prvostupanjskog suda kako u situaciji kada tužitelji tužbenim zahtjevom traže utvrđenje prava vlasništva na cijeloj nekretnini, a iz rezultata provedenog dokaznog postupka nedvojbeno proizlazi da bi njihov zahtjev bio osnovan samo na točno određenom realnom dijelu nekretnine, nema mjesta niti djelomičnom udovoljenju tužbenom zahtjevu.

Naime, u situaciji stjecanja prava vlasništva na točno određenom realnom dijelu nekretnine taj dio nekretnine u postavljenom tužbenom zahtjevu treba biti individualiziran odnosno točno označen u skladu s nalazom i mišljenjem vještaka jer u protivnom, unatoč utvrđenju o stjecanju prava vlasništva na dijelu nekretnine, valja zaključiti o neosnovanosti tužbenog zahtjeva, kako je to pravilno učinio prvostupanjski sud. To iz razloga jer za utvrđenje prava suvlasništva tužitelja u određenom idealnom dijelu nema pravne osnove s obzirom na to da vlasništvo na određenom realnom dijelu nekretnine isključuje suvlasništvo na cijeloj nekretnini, a udovoljenjem tužbenom zahtjevu utvrđenjem prava vlasništva tužitelja na određenom realnom dijelu nekretnine sud bi postupio protivno odredbi čl. 2. st. 1. ZPP-a prema kojoj sudi u granicama postavljenog tužbenog zahtjeva i time prekoračio tužbeni zahtjev jer bi dosudio nešto drugo od onog što tužitelji traže, čime bi bila počinjena bitna procesna povreda iz odredbe čl. 354. st. 2. toč. 12. ZPP-a.

Neosnovano se tužitelji žalbom pozivaju na načelo otvorenog pravosuđenja jer u skladu s odredbama čl. 219. i čl. 299. ZPP-a navedeno načelo odnosi se isključivo na dužnost suda da upozori stranke na potrebu iznošenja činjenica i predlaganje

dokaza, a ne i na potrebu specificiranja tužbenog zahtjeva u skladu s rezultatima provedenog dokaznog postupka jer bi time bilo povrijeđeno jedno od osnovnih načela procesnog prava i to načelo jednakosti procesnih subjekata.

Također, protivno žalbenim navodima sud nije postupio protivno odredbi čl. 109. st. 1. ZPP-a, budući da je sud sukladno navedenoj odredbi dužan pozvati tužitelja na ispravak nerazumljive tužbe, a tužbeni zahtjev na utvrđenje prava vlasništva na cijeloj nekretnini potpuno je razumljiv pa nije bilo mjesta pozivanju tužitelja na ispravak tužbe isticanjem drugačijeg tužbenog zahtjeva.“

Isto tako Županijski sud u Varaždinu u odluci poslovni broj Gž-1598/2019-2 od 14. rujna 2020. navodi da nije ostvarena ni isticana bitna povreda iz odredbe članka 354. stavak 1. u vezi s člankom 288.a stavak 2. ZPP-a, s obzirom na to da se u konkretnom slučaju radi o odabiru pogrešnog pravnog puta tužbom na utvrđenje prava vlasništva na temelju sklopljenih obvezno-pravnih poslova, a ne o pomanjkanju odlučnih činjenica, nepotpunim navodima stranaka ili dokaznim sredstvima ili potrebnim drugim razjašnjenjima, kako to pogrešno smatraju tužitelji u izjavljenoj žalbi.

„Imajući u vidu da je prvostupanjski sud svoje materijalno-pravno stajalište o neosnovanosti tužbenog zahtjeva utemeljio na pravilnoj primjeni mjerodavnog materijalnog prava po kojem se prema odredbi čl. 120. stav. 1. ZV-a vlasništvo na nekretninama na temelju pravnog posla (ugovor o prodaji, ugovor o darovanju) stječe upisom u zemljišnu knjigu u kojoj je situaciji pravni posao samo pravna osnova (*titulus*) za stjecanje prava vlasništva, dok je način stjeca-

nja prava vlasništva (*modus*) upis u zemljišne knjige, zbog čega deklaratorni tužbeni zahtjev usmjeren na utvrđenje prava (su) vlasništva nije osnovan, o čemu je istovjetno pravno stajalište izrazio i Vrhovni sud Republike Hrvatske u više svojih odluka (npr. presudi broj Revx-978/17-2 od 2. srpnja 2019., Rev-2783/1999 od 23. travnja 2003., Rev-97/09 od 23. listopada 2013., Rev-1226/95. od 12. listopada 1999).“

Mogu li odvjetnici inicirati i predložiti sudu da se na pripremnom ročištu primijeni načelo otvorenog pravosuđenja?

Ako pođemo od toga da odredbe članka 288.a stavak 2. i članka 219. stavak 2. ZPP-a predstavljaju uputu za postupanje suda u primjeni načela otvorenog pravosuđenja, nameće se pitanje mogu li odvjetnici i kako predložiti sudu da se na pripremnom ročištu daju razjašnjenja potrebna za utvrđenje činjeničnog stanja važnog za odluku ili postizanje mirnog rješenja spora, odnosno može li inicijativa za primjenu načela otvorenog pravosuđenja poteći i od odvjetnika?

Sadržaj navedenih zakonskih odredbi ni po čemu ne upućuje na takvo što, jer ocjene svrsishodnosti i inicijativu za primjenu procesnih ovlaštenja koja proizlaze iz načela otvorenog pravosuđenja daje sud. No, ako sud ne primjenjuje načelo otvorenog pravosuđenja, odnosno otvoreno ne raspravlja o svim relevantnim pitanjima, ne potiče i ne usmjerava stranke na iznošenje odlučnih činjenica i na dopunu nepotpunih činjeničnih navoda, ne potiče stranke da označe ili dopune dokazna sredstva koja se odnose na činjenične navode stranaka, dolazimo u situacije da stranka primitkom presude biva upoznata

sa stavovima suda s kojima je trebala biti upoznata na pripremnom ročištu, odnosno najkasnije do zaključenja prethodnog postupka.

Stranka bi u takvim situacijama opravdano bila zatečena pravnim stajalištem suda iznijetim u presudi. Ovo stoga, jer ako je sud izvodio dokaze i utvrđivao činjenice, opravdano je očekivati da je stranka bila u uvjerenju da sud nije imao potrebe postupati po načelu otvorenog pravosuđenja iz članka 288. a stavak 2. ZPP-a odnosno da je iznijela dostatne činjenice i predložila dostatne dokaze na kojima je temeljila svoj zahtjev ili kojima je pobijala navode i dokaze protivnika u smislu odredbe članka 219. st. 1. ZPP-a.

Kako bi se radilo o relativno bitnoj povredi odredaba parničnog postupka, na koju sud drugog stupnja ne pazi po službenoj dužnosti, pravilno usmjereni i obrazloženi žalbeni navodi u tom pravcu mogu dovesti do ukidanja takve presude, naravno uz utvrđenje i zaključak suda drugog stupnja da je to bilo ili je moglo biti od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude¹³.

U odluci Županijskoga suda u Varaždinu poslovni broj Gž-3141/15-2 od 20. siječnja 2016. ukazano je na dužnost suda da i u slučaju nedostatnih dokaza mora postupiti u skladu s načelom otvorenog pravosuđenja.

„Po ocjeni ovog suda, prvostupanjski sud na ročištu 16. ožujka 2015., prije zaključenja glavne rasprave, nije na jasan i određen način dao do znanja tužitelju da je nužno

provođenje dokaza njegovim saslušanjem u svrhu dokazivanja i eventualnim provođenjem sudsko medicinskog vještačenja kako bi se utvrdilo da je tužitelj bio podvrgnut medicinskom tretmanu zbog posljedica ugriza psa, a koji tretman proizlazi iz priložene medicinske dokumentacije. Dakle, prvostupanjski sud nije postupio po načelu otvorenog pravosuđenja, propisanog čl. 219. st. 1. i 2. ZPP-a, prema kojem je stranka dužna iznijeti činjenice i predložiti dokaze na kojima temelji svoj zahtjev, time da sud ima ovlast (u određenim procesnim situacijama on je to i dužan učiniti), kad ocijeni da je to svrsishodno za pravilno rješenje spora, upozoriti stranke na dužnost iz stavka 1. tog članka (čl. 219. st. 2. ZPP-a), a osobito na potrebu iznošenja odlučnih činjenica i predlaganja određenih dokaza, te istaknuti razloge zbog kojih je to potrebno.

Nema dvojbe da je u konkretnim procesnim okolnostima prvostupanjski sud, zaključenjem rasprave bez provođenja dokaza sudsko medicinskim vještačenjem i eventualnim saslušanjem stranaka (tužitelja) u svrhu dokazivanja, a zaključivši raspravu i odbivši tužbeni zahtjev – zbog pomanjkanja dokaza, postupio suprotno navedenom procesnom načelu.“

O aktivnoj ulozi suda da u okviru upravljanja parnicom potiče procesne aktivnosti stranaka i primijeni načela otvorenog pravosuđenja ukazuje se i u odluci Županijskoga suda u Splitu poslovni broj Gž x-129/15-2 od 10. rujna 2015.

„Unatoč tome što prema raspravnom načelu stranke imaju odlučujuću ulogu u prikupljanju procesnog gradiva, ne može zanemariti ni uloga suda da u okviru upravljanja parnicom potiče procesne aktivnosti stranaka. Naime, da bi stranka

¹³ Odluka Županijskoga suda u Osijeku poslovni broj Gž-1193/2018-2 od 11. listopada 2018.

Odluka Županijskoga suda u Varaždinu poslovni broj Gž-3373/15-2 od 17. veljače 2016.

mogla iskoristiti svoje pravo na kontradiktorno raspravljanje koje proizlazi iz odredbe članka 5. stavka 1. ZPP-a, kojom je propisano da je sud dužan svakoj stranci pružiti mogućnost da se izjasni o zahtjevima i navodima protivne stranke, ona mora biti upoznata sa stavovima suda od kojih zavisi usmjeravanje parnice i njezina sudbina, odnosno s tim koje činjenice će sud ocijeniti kao pravno odlučne za odluku u predmetu. Ako sud ocijeni da stranka nije iznijela sve pravno odlučne činjenice, odnosno nije predložila odgovarajuće dokaze za njih, dužan je na to upozoriti stranku.

Obveza suda da strankama omogući saznanje koje činjenice su uopće pravno relevantne u sporu i koja dokazna sredstva, proizlazi neposredno iz odredbe članka 288.a stavka 2. ZPP-a u kojoj je impostirano načelo otvorenog pravosuđenja. Sud treba razmotriti pravna pitanja spora ne samo u mjeri u kojoj je to potrebno kako bi se stranke potaklo na davanje razjašnjenja u vezi s odlučnim činjenicama, kako navodi odredba članka 288.a stavka 2. ZPP-a, nego u okviru savjesnog upravljanja raspravom treba otkriti strankama svoj pravni pogled o sporu, odnosno otvoreno priopćiti strankama svoje radne teze o primjeni pravne norme i o činjeničnim i pravnim pitanjima, kako ih on vidi.

Ta obveza vrijedi bez obzira na to ima li stranka u sporu punomoćnika u osobi odvjetnika ili nema.“

Nadovezujući se na pravni stav iznesen u navedenoj odluci, kojim se ukazuje na obvezu suda da primjeni načelo otvorenog pravosuđenja neovisno o tomu što stranku zastupa punomoćnik koji je odvjetnik, sudska praksa ima i drugačijih stavova.

Tako Županijski sud u Koprivnici, po-

slovni broj Gž-1806/10-2 od 21. prosinca 2010. izražava pravni stav da sud nije u obvezi postupiti po načelu otvorenog pravosuđenja ako je stranka zastupana po punomoćniku koji je odvjetnik.

„Nije osnovan žalbeni razlog tužitelja da ga je sud bio dužan upozoriti na nedostajuće dokaze, jer sud na temelju čl. 219. st. 2. ZPP-a, prema obvezujućem stavu ovoga suda, nije na to dužan upozoriti stranku koja ima punomoćnika s obzirom na to da je u parnici zastupa osoba koja posjeduje stručna znanja.“

Isto pravno stajalište dijeli i Županijski sud u Slavonskome Brodu u odluci poslovni broj Gž-1347/2016-2 od 26. listopada 2017.

„Suprotno navodima žalbe, prvostupanjski sud prilikom donošenja pobijane presude nije postupio protivno načelu otvorenog pravosuđenja, koje je uređeno člankom 219. stavkom 2. ZPP-a. Naime, sud doista može kad ocijeni da je to svrshodno, upozoriti stranke na njihovu dužnost iznošenja činjenica i predlaganja dokaza na kojima temelje svoj zahtjev ili kojim pobijaju navode i dokaze protivnika.“

Međutim, u ovom postupku tužiteljicu je zastupao kao punomoćnik odvjetnik, a prvostupanjski sud ne može pretpostaviti koji konkretni dokazi eventualno stranci stoje na raspolaganju, a još je Zakonom o izmjenama i dopunama ZPP/2003 napuštena odredba po kojoj je sud imao inkvizitorna ovlaštenja potpuno i istinito utvrditi činjenično stanje, a suglasno članku 7. stavku 1. ZPP-a, stranke su dužne iznijeti činjenice na kojima temelje zahtjeve i predložiti dokaze kojima se utvrđuju činjenice, a što je ponovljeno i u članku 219. stavak 1. ZPP-a.“

Iz sadržaja odredbi kojima se propisuje primjena načela otvorenog pravosuđenja jasno je da zakonodavac ne pravi razliku u primjeni načela otvorenog pravosuđenja između stranaka koje zastupa punomoćnik koji je odvjetnik i stranaka koje nisu zastupane od odvjetnika.

Ako je sud dužan vratiti radi ispravka ili dopune podnositelju podnesak koji nije razumljiv ili ne sadržava sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti i naložiti da podnesak ispravi odnosno dopuni u skladu s danom uputom,¹⁴ to nema zakonskog razloga da sud ne primijeni i načelo otvorenog pravosuđenja neovisno o tomu što stranku zastupa punomoćnik koji je odvjetnik.

Vrhovni sud Republike Hrvatske u odluci Rev 234/2018-6 od 16. srpnja 2019. glede pitanja „Da li drugostupanjski sud može odbaciti tužbeni zahtjev kao nerazumljiv ako stranku nije pozvao da isti ispravi ili dopuni, pa čak i kad stranku zastupa odvjetnik, te ako je prvostupanjski sud odlučio o tužbenom zahtjevu i nije tražio ispravljanje ili dopunu tužbenog zahtjeva? zaključuje da je odluka drugostupanjskog suda glede četvrtog pitanja utemeljena na shvaćanju koje nije podudarno shvaćanju ovoga suda izraženom u odlukama ovog suda broj Rev 1212/87, Gzz 56/85 od 26. prosinca 1985. i Rev 3391/1993-2 od 30. ožujka 1994. na koje ukazuje revident, a iz kojih jasno proizlazi shvaćanje da zahtjev (podnesak) koji nije razumljiv ili ne sadržava sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti sud nije ovlašten odbiti, već će tužitelju naložiti da isti ispravi odnosno dopuni u skladu s danom uputom i u tu svrhu mu podnesak vratiti radi ispravka ili dopune, pa i u situaciji kada stranku zastupa odvjetnik.

¹⁴ Članak 109. stavak 1. ZPP-a

Analognom primjenom navedenog pravnog stajališta Vrhovnoga suda Republike Hrvatske na načelo otvorenog pravosuđenja proizlazi da obveza primjene načela otvorenog pravosuđenja obvezuje sud bez obzira na to što stranku zastupa punomoćnik koji je odvjetnik.

Iako su stranke prekludirane u iznošenju novih činjenica i predlaganju novih dokaza¹⁵, stranke mogu na ročištu za glavnu raspravu iznositi svoja pravna shvaćanja koja se odnose na predmet spora u smislu odredbe članka 297. stavak 3. ZPP-a. Nema zapreke da pravna shvaćanja stranke iznose i na pripremnom ročištu, a što bi zasigurno bio jedan od načina kako bi odvjetnici potaknuli i sud na primjenu načela otvorenog pravosuđenja.

Dosljednija primjena načela otvorenog pravosuđenja zasigurno bi rezultirala većom procesnom disciplinom, jer bi i stranke bile pripremljenije za raspravljanje na pripremnom ročištu koje ne bi završilo samo donošenjem raspravnog rješenja „Sud će izvesti po strankama predložene dokaze“, naročito kada se radi o složenijim parničnim predmetima.

Pravni izvor:

Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 96/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 28/13, 89/14 i 70/19)

Pravna pomoć suda, parnične radnje i podnesci stranaka u postupku, dr. sc. Mladen Pavlović, Ius info, 25. studeni 2020.

Pripremno ročište, Željko Borić, Informator, broj 6400 od 11. siječnja 2016.

Treba li novelirati Zakon o parničnom postupku 2. dio, Joso Puljić, Informator, broj 6072 od 16. svibnja 2012.

¹⁵ Članak 299. ZPP-a.

IUS-INFO®

Uvijek se možete odlučiti za izvrsnost!

Najveća, sveobuhvatna zbirka propisa, sudske prakse i pravne literature u RH

OBRASCI

Predlošci i službeni obrasci s poveznicama na zakonodavstvo i literaturu

JAVNA NABAVA

Odluke Državne komisije za kontrolu postupaka javne nabave

EU SADRŽAJI

Zakonodavstvo i sudska praksa Europske unije s poveznicama na nacionalno zakonodavstvo

E-OGLASNA PLOČA

Presude, rješenja i druge javne objave svih sudova u Republici Hrvatskoj

INSOLVENCIJSKI POSTUPCI

Sve objave o stečajnim i likvidacijskim postupcima te predstečajnim nagodbama

ZAKONODAVSTVO

Propisi RH, EU i međunarodno pravo

SUDSKA PRAKSA

Odluke hrvatskih i europskih sudova

STRUČNA LITERATURA

Stručni članci, mišljenja i tumačenja nadležnih tijela, radni dokumenti Sabora

DOČADAJI

Pravni praktikumi iskusnih i stručnih predavača

- Sustavno uređeni pravni sadržaji
- Najveći broj poveznica između zakonodavstva, sudske prakse, stručnih mišljenja i članaka
- Sve verzije redakcijski pročišćenih tekstova propisa u određenom vremenskom periodu
- Usporedan prikaz dviju odabranih verzija zakona u bilo kojem vremenskom razdoblju
- Informiranje o odabranim promjenama u svim dokumentima na portalu
- Jednostavan pristup i učinkovito traženje informacija

Sadržaje svakodnevno ažurira pravna redakcija portala IUS-INFO čime omogućavamo stručne i pouzdane informacije.

LEXPERA d.o.o.
pravne i poslovne informacije

Tuškanova 37, Zagreb

www.iusinfo.hr

e-mail: info@iusinfo.hr

Telefon: 01 599 9918

Novine u zakonodavnom uređenju ovrhe na temelju vjerodostojne isprave

Piše:
Vladimir Vučković,
mag. iur.,
odvjetnik
u Zagrebu

Krajem 2020. godine donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona¹. Iznimno značajne novine uvedene tim zakonom tiču se uređenja ovrhe na temelju vjerodostojne isprave. Vjerovnici se njime vrlo često služe kao efikasnim sredstvom za namirenje svog potraživanja slijedom čega su u praksi široko zastupljeni. Unatoč tome što je primarni cilj tog postupka naplata tražbine vjerovnika, isti mora skrbiti i o adekvatnoj zaštiti prava dužnika.

Autor u radu daje sustavni prikaz spomenutih zakonodavnih promjena te pritom posebno ističe uočene prednosti i nedostatke, a sve s ciljem boljeg razumijevanja i olakšane primjene predmetnog postupka u praksi.

Ključne riječi: ovršni postupak, ovršni zakon, ovrha na temelju vjerodostojne isprave

1 Narodne novine, broj 131/20 – u nastavku teksta: ZIDOZ/20

1. Uvodne napomene

Odredbе koje uređuju postupak ovrhe na temelju vjerodostojne isprave u praksi se izuzetno široko primjenjuju pa njihovo praktično značenje nije potrebno posebno isticati. Imajući u vidu brojnost adresata na koje se odnose, uređenju tih normi valja pružiti naročitu pozornost. Zakonodavac je istaknuo više razloga zbog kojih je pristupljeno izmjenama ovršnog postupka.¹

¹ Vidi Konačni Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona P. Z. E. br. 69 iz studenoga 2020., dostupno na: https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2020-11-19/113605/PZE_69.pdf, posjećeno 11. siječnja 2021. – u nastavku teksta: Konačni prijedlog ZIDOZ-a/20.

Prvenstveno valja istaknuti da je zakon donesen u trenutku teške gospodarske situacije izazvane pandemijom virusa SARS-CoV-2. Cilj i svrha novog uređenja ovrhe na temelju vjerodostojne isprave brzo je i efikasno provođenje ovrhe, uz smanjenje troškova tog postupka. Istovremeno, nužno je ojačati i prava pasivne stranke tog postupka – ovršenika.

Postojeći sustav ovrhe na temelju vjerodostojne isprave u praksi se pokazao neadekvatnim u pogledu nemogućnosti ostvarenja prekogranične naplate potraživanja. Stoga je bilo potrebno revidirati ulogu i postupanje javnih bilježnika u ovrsi. Iako nesporno vrlo značajne, novine uvedene ZIDOZ-om/20 manjeg su opsega od ranije

predloženih izmjena ovršnog postupka.² Imajući to u vidu izvjesno je da su ove izmjene uvod za sveobuhvatno revidiranje ovršnog postupka koje će tek uslijediti.

2. Podnošenje ovršnog prijedloga prema ZIDOZ-u/20

Člankom 4. ZIDOZ-a/20 dodan je novi članak 39.a Ovršnog zakona³ koji u stavku 2. propisuje da se prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave podnosi općinskom sudu na čijem području ovršenik ima prebivalište ili sjedište, putem informacijskog sustava, na propisanom obrascu, elektroničkim putem u strojno čitljivom obliku.

Iznimka od ovog općeg pravila propisana je stavkom 3. predmetnog članka koji određuje da se prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave koji podnosi fizička osoba može fizički dostaviti na propisanom obrascu poslovnoj jedinici Agencije koja će ga elektroničkim putem, u strojno čitljivom obliku proslijediti općinskom sudu na čijem području ovršenik ima prebivalište ili sjedište putem informacijskog sustava.

U odnosu na dosadašnje zakonodavno uređenje prema kojem se prijedlog podnosio javnom bilježniku, novi pristup ima neupitnih prednosti, posebno imajući u vidu dvojbenost dosadašnjeg modela prema kojem ovrhovoditelj samostalno bira kojem će mjesno nadležnom javnom bilježniku podnijeti prijedlog za ovrhu, a na što ovršenik nema utjecaja.

U praksi ovrhovoditelji, posebice oni koji imaju veći broj nenaplaćenih tražbina (zbog nepodmirenih računa za, primjerice, komunalije ili

radiotelevizijsku pristojbu), iniciraju postupke izdavanja rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave kod (mjesno nadležnih) javnih bilježnika s kojima uobičajeno surađuju, a koji su i ekonomski motivirani da tu suradnju i nadalje ostvaruju.⁴

Novim pristupom onemogućuje se ovrhovoditelju izbor javnog bilježnika koji će odlučivati o prijedlogu za ovrhu. Osim toga, novim pristupom pospješuje se i ravnomjerna zastupljenost javnih bilježnika u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave. Naime, novim člankom 39.a stavkom 4. OZ-a propisano je da se prijedlozi za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave automatski povjeravaju u rad javnim bilježnicima kao povjerenicima suda ravnomjerno, po abecednom redu njihovih prezimena, prema pravilima o službenom području i sjedištu javnih bilježnika. Stavkom 5. predmetnog članka propisano je da će ovrhovoditelj uz prijedlog za ovrhu podnijeti vjerodostojnu ispravu na temelju koje se ona predlaže i opisati tražbinu iz vjerodostojne isprave. Potonja formulacija koja zahtijeva opisivanje tražbine iz vjerodostojne isprave čini se nedovoljno preciznom, pogotovo imajući u vidu strogo formalnu narav ovršnog postupka.

Novost predviđena ZIDOZ-om/20 je i uvođenje elektroničke komunikacije i podnošenje prijedloga za ovrhu na propisanim obrascima. To bi svakako trebalo pridonijeti ubrzanju i pojednostavljenju cijelog postupka.

Presudama u predmetu Pula Parking⁵ i Zulfikarpašić⁶ Sud Europske unije zauzeo je sta-

2 Vidi Konačni prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona P. Z. E. br. 676 iz studenoga 2019., dostupno na: https://www.sabor.hr/sites/default/files/uploads/sabor/2019-11-22/150102/PZE_676.pdf, posjećeno 11. siječnja 2021.

3 Narodne novine, br. 112/12, 25/13, 93/14, 55/16, 73/17 i 131/20 – u nastavku teksta: OZ

4 Bratković, M., *Zašto hrvatski javni bilježnici nisu sud. U povodu tumačenja Uredbe br. 805/2004 i Uredbe Bruxelles I bis u presudama Zulfikarpašić i Pula parking*, Zbornik Pravnoga fakulteta u Zagrebu, Vol. 67, br. 2/2017, str. 287–317.

5 Presuda Suda Europske unije, C-551/15 od 9. ožujka 2017.

6 Presuda Suda Europske unije, C-484/15 od 9.

jalište da postupak donošenja rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave nije kontradiktoran.

U obrazloženju tih odluka taj sud ističe:

[...]Iz tih odredaba proizlazi da se rješenje o ovrsi koje javni bilježnik izdaje na temelju „vjerodostojne isprave“ ovršeniku dostavlja tek nakon njegova donošenja a da pritom prijedlog na temelju kojeg je javni bilježnik pokrenuo postupak tom ovršeniku nije dostavljen.

Iako ovršenik može podnijeti prigovor protiv rješenja o ovrsi koje je izdao javni bilježnik i iako se čini da javni bilježnik ovlasti koje su mu povjerene u okviru ovršnog postupka na temelju „vjerodostojne isprave“ izvršava pod nadzorom suda, kojemu javni bilježnik mora proslijediti eventualne prigovore, ostaje činjenica da ispitivanje prijedloga za izdavanje rješenja o ovrsi na takvom temelju koje u Hrvatskoj provodi javni bilježnik nije kontradiktorno. [...]

Novina uvedena ZIDOZ-om/20 s ciljem zaštite prava ovršenika i povećanja kontradiktornosti postupka jest obavještanje dužnika o podnesenom prijedlogu za ovrhu. Naime, člankom 15. ZIDOZ-a/20 izmijenjen je članak 281. OZ-a na način da je u stavku 1. propisano da ako javni bilježnik ocijeni da je prijedlog za ovrhu dopušten i uredan, poslat će prijedlog za ovrhu ovršeniku te ga obavijestiti da može u roku od 15 dana ispuniti svoju obvezu prema ovrhovoditelju. Sadržaj obavijesti detaljno je uređen stavkom 2. predmetnog članka.⁷

Pozitivni učinak novog zakonodavnog rješenja ogleda se u činjenici da bi obavještanje dužnika o namjeravanom određivanju ovrhe trebalo doprinijeti povećanju izvansudskog rješavanja sporova. Vrijeme će pokazati hoće li i u kojoj mjeri dužnici iskoristiti ovu pogodnost.

ožujka 2017.

⁷ Vidi članak 281. stavak 2. OZ-a.

Ipak, predmetna novina ima i određenih nedostataka koje bi mogle izazvati poteškoće u praksi. Naime, stavkom 4. predmetnog članka određeno je da ako nakon otpreme spomenute obavijesti iz stavka 1. ovoga članka ovrhovoditelj u roku od 15 dana ne povuče prijedlog za ovrhu, javni bilježnik će donijeti rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave i dostaviti ga strankama. Trenutak otpreme obavijesti krajnje je dvojbena kao relevantan za početak roka i nastupanje bilo kakvih postupovnih posljedica. Prema mišljenju autora, relevantan početak roka trebao bi biti trenutak dostave obavijesti dužniku.

Na potonji se način sprječava da za dužnika nastupe štetne postupovne posljedice prije nego što uopće zaprimi obavijest javnog bilježnika o podnesenom prijedlogu za ovrhu. Naime, u praksi je realno očekivati da će se javljati situacije u kojima će rok od petnaest dana proteći od dana otpreme do uručjenja obavijesti dužniku i u tim će slučajevima odredba članka 281. stavka 1. OZ-a biti bez realnog učinka na zaštitu prava dužnika.

Javni bilježnik izdaje rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave nakon što su ispunjene dva kumulativna uvjeta – ako je prijedlog za ovrhu dopušten i uredan te ako je protekao rok od petnaest dana od slanja obavijesti dužniku o podnesenom prijedlogu za ovrhu, a ovrhovoditelj u tom roku nije povukao prijedlog za ovrhu. Ako javni bilježnik smatra da postoje određeni nedostaci u podnesenom prijedlogu za ovrhu, tada prijedlog dostavlja nadležnom sudu radi donošenja odluke (članak 281. stavak 5. OZ-a). U tom slučaju, naravno, javni bilježnik ne šalje niti obavijest dužniku o podnesenom prijedlogu za ovrhu, već spis u zakonskom roku dostavlja sudu.

Pritom valja upozoriti da je Zakonom o izmjenama i dopunama Ovršnog zakona iz

2016.⁸ brisana odredba članka 39. stavka 3. tada važećeg Ovršnoga zakona, koja je propisivala da sud rješenjem odbacuje prijedlog za ovrhu koji ne sadrži sve potrebne sastojke. U praksi se od tada primjenjuje odredba članka 109. stavka 1. Zakona o parničnom postupku⁹, kojom je propisano da ako podnesak nije razumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupiti, sud nalaže podnositelju da podnesak ispravi, odnosno dopuni u skladu s danom uputom.

ZIDOZ-om/20 uvedena je i nova odredba članka 281. stavka 6. OZ-a kojom je zakonodavac normirao situaciju u kojoj javni bilježnik zaprimi prijedlog za ovrhu na temelju vjerodostojne isprave protiv ovršenika koji nema prebivalište/sjedište na teritoriju Republike Hrvatske.

U opisanoj situaciji javni bilježnik spis prosljeđuje sudu radi izdavanja platnog naloga po pravilima parničnog postupka, podneseni prijedlog za ovrhu valja smatrati mandatnom tužbom te sud primjenjuje odredbe Glave XXIX. ZPP-a. Za razliku od izdavanja platnog naloga u ovršnom postupku gdje se dužnik prethodno obavještava o njegovom mogućem izdavanju, kod izdavanja platnog naloga u parničnom postupku dužnici nemaju takvu pogodnost.¹⁰ Člankom 281. stavkom 7. OZ-a propisan je rok od 30 dana za postupanje javnog bilježnika. Taj rok za izdavanje platnog naloga počinje teći otpremom obavijesti iz stavka 1. dužniku, a za dostavu spisa sudu u slučaju neurednog ili nedopuštenog prijedloga za ovrhu ili protiv ovršenika s prebivali-

štem/sjedištem u inozemstvu, u trenutku zaprimanja prijedloga.

ZIDOZ-om/20 brisana je odredba članka 281. st. 3. OZ-a kojom je bio propisan rok od 60 dana u kojem sud donosi odluku o prijedlogu koji mu je proslijedio javni bilježnik. Uklanjanje ove odredbe autor smatra neopravdanim. Zakonodavac je u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave detaljno propisao rokove postupanja javnog bilježnika, pa je, shodno tome, nelogično da je brisana odredba kojom je određen rok u kojem sud mora postupiti po zaprimljenom prijedlogu za ovrhu.

3. Javni bilježnik kao povjerenik suda

Uloga javnog bilježnika u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave znatno je ojačana odredbom članka 13. ZIDOZ-a/20. Njome je, naime, određeno da se u članku 278. OZ-a dodaje novi stavak 2. koji propisuje da javni bilježnik provodi postupovne radnje u ovršnom postupku, u kojem slučaju on to radi kao povjerenik suda. Na taj je način uloga javnih bilježnika u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave izjednačena s ulogom koju imaju u ostavinskom postupku, gdje također postupaju kao povjerenici suda.¹¹

Donošenjem odluka javnih bilježnika u svojstvu povjerenika suda eliminiraju se kritike o rješenjima o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave kao odlukama koje se donose bez sudjelovanja i kontrole sudskih tijela.

¹¹ Člankom 176. stavkom 1. Zakona o nasljeđivanju (Narodne novine, br. 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15 i 14/19 određeno je da se ostavinski postupak u prvom stupnju vodi pred općinskim sudom odnosno pred javnim bilježnikom kao povjerenikom suda, a člankom 241. stavkom 1. istoga zakona da javni bilježnici kao povjerenici suda provode radnje i donose odluke u ostavinskom postupku u skladu s odlukom suda o povjeravanju i odredbama tog zakona.

⁸ Narodne novine, broj 55/16.

⁹ Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 112/99, 129/00, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 96/08, 84/08, 123/08, 57/11, 25/13, 89/14 i 70/19 – u nastavku teksta: ZPP.

¹⁰ Treba istaknuti da to izdavanje platnog naloga u praksi mnogo češće ne dolazi u parničnom, već u ovršnom postupku.

4. Troškovi postupka, stupanje na snagu i primjena zakona

Jedan od primarnih ciljeva koji su zakonodavca ponukali na noveliranje ovršnog postupka u vrijeme teške gospodarske situacije u Republici Hrvatskoj izazvane pandemijom virusa SARS CoV-2 jest smanjenje troškova. U ostvarenju tog cilja pristupljeno je, uz ostalo, uklanjanju predvidivih troškova ovrhe na temelju vjerodostojne isprave.

Člankom 2. ZIDOZ-a/20 revidirana je odredba članka 14. stavka 8. OZ-a. Prema novom uređenju te odredbe određeno je da ako ovrhovoditelj, odnosno predlagatelj osiguranja u ovršnom prijedlogu ili prijedlogu za osiguranje, zahtijeva određivanje ovrhe za troškove, dužan je u ovršnom prijedlogu ili prijedlogu za osiguranje posebno navesti za koje nastale troškove zahtijeva naknadu i njihov ukupni obračun. Radi izbjegavanja bilo kakve sumnje valja istaknuti da je i zakonodavac u obrazloženju ovog noveliranog članka naveo da se njime eliminiraju predvidivi troškovi ovrhe.¹²

Problem se javlja u normativnoj neusklađenosti ove odredbe s odredbama članka 41. stavcima 2. i 3. OZ-a. Naime, članak 41. stavak 2. OZ-a, koji uređuje sastavne dijelove rješenja o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, spominje (i to čak dva puta) predvidive troškove postupka.¹³

Ista je situacija i sa stavkom 3. tog članka koji također spominje predvidive troškove postupka.¹⁴ *De lege ferenda* bi svakako trebalo ukloniti predvidive troškove iz prethodno citiranih odredaba, kako bi se izbjeglo

postojeće konfuzno zakonodavno rješenje prema kojem ovrhovoditelj nema pravo zahtijevati predvidive troškove postupka, ali su oni i dalje dio rješenja o ovrsi i o njihovom namirenju se obavještava ovršenika.

Smanjenju troškova ovršnog postupka doprinosi i odredba članka 16. ZIDOZ-a/20 kojom je revidiran članak 283. stavak 1. OZ-a na način da je određeno da će javni bilježnik bez zahtjeva ovrhovoditelja staviti potvrdu pravomoćnosti i ovršnosti na rješenje o ovrsi koje je donio, ako u roku od 15 dana od isteka roka ne zaprimi prigovor. *Ex offio* izdavanjem klauzule pravomoćnosti i ovršnosti ta radnja više ne predstavlja trošak koji za ovrhovoditelja nastaje u postupku.

ZIDOZ/20 donesen je po hitnom postupku. Primjena normi tog zakona koje uređuju ovrhu na temelju vjerodostojne isprave uređena je u prijelaznim i završnim odredbama u članku 21. ZIDOZ-a/20. U stavcima 1. i 3. propisani su rokovi za stupanje na snagu podzakonskih propisa, a u stavku 2. da će ministar nadležan za poslove pravosuđa Odlukom odrediti trenutak u kojem će biti zadovoljeni tehnički uvjeti za elektroničku komunikaciju sudionika u postupku. Stavkom 4. propisano je da će se do stupanja na snagu prethodno navedenih podzakonskih akata, podnošenje prijedloga za ovrhu obavljati prema odredbama ranije važećeg zakona. Takav vremenski neodređen trenutak za početak primjene novih pravila o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave, koji ovisi o prethodnom donošenju podzakonskih propisa, autor smatra dvojbenim.

*Zakonske odredbe koje propisuju odgođeni početak primjene zakona koji je stupio na snagu ne udovoljavaju zahtjevima načela vladavine prava, osobito načelu pravne sigurnosti objektivnog pravog poretka kao njegovom sastavnom dijelu.*¹⁵

¹² Vidi obrazloženje uz članak 2. Konačnog prijedloga ZIDOZ-a/20.

¹³ Vidi članak 41. stavak 2. OZ-a.

¹⁴ Tom je odredbom naznačeno da (uz ostalo) rješenje o ovrsi mora sadržavati upozorenje dužniku da u slučaju namirenja tražbine u roku iz članka 41. stavka 2. točke 1. OZ-a nije dužan namiriti predvidive troškove postupka

¹⁵ Omejec, J., *Stupanje na snagu i početak pri-*

Bilo bi svakako mnogo svrsishodnije i oportunije da je izvršena pravovremena priprema za uvođenje elektroničke komunikacije sudionika u postupku, koja bi isključila fragmentaran i nejedinstven početak primjene novih pravila.

5. Zaključak

ZIDOZ-om/20 uvedene su veoma važne novine u način uređenja postupka ovrhe na temelju vjerodostojne isprave. Jačanje prava ovršenika usmjereno na povećanje kontradiktornosti tog postupka bez sumnje je korisno i opravdano. Ista je situacija i s elektroničkim načinom podnošenja prijedloga za ovrhu na propisanim obrascima, što bi trebalo doprinijeti pojednostavnjenju i ubrzanju postupka.

Autor pozdravlja smanjenje troškova postupka koje je u okolnostima u kojima je donesen zakon bilo očekivano, kao i jačanje uloge javnih bilježnika za koje je propisano da u postupku ovrhe na temelju vjerodostojne isprave poduzimaju radnje kao povjerenici suda.

mjene zakona; izrada pročišćenih tekstova zakona – uočene pojave neustavnosti, Hrvatska javna uprava, br. 4/2006., str. 279.

Uočeni nedostaci novog zakonodavnog uređenja ovrhe na temelju vjerodostojne isprave mogu se označiti trojako. Postoje određeni nomotehnički nedostaci novog zakonodavnog rješenja koji bi mogli izazvati nejasnoće u praksi.

Tako je, primjerice, zakonodavac naveo kako se noveliranim člankom 7. OZ-a ukidaju predvidivi troškovi postupka, a istovremeno se ti troškovi i dalje javljaju u drugim dijelovima zakona.

Autor također smatra nelogičnim da se rješenje o ovrsi na temelju vjerodostojne isprave izdaje u roku od 15 dana od trenutka slanja obavijesti ovršeniku iz članka 281. stavka 1. OZ-a. Trenutak slanja obavijesti ne može biti mjerodavan kao početak nekog zakonskog roka, protekom kojeg za ovršenika nastaju negativne posljedice.

I na kraju, odgođeni početak primjene dijelova novog zakona, koja je uvjetovana prethodnim donošenjem podzakonskih propisa u neskladu je s načelom pravne sigurnosti.

Unatoč prethodno naznačenim nedostacima, autor smatra kako su ZIDOZ-om/20 uvedene brojne korisne novine u normativnom uređenju ovrhe na temelju vjerodostojne isprave.

Odvjetnica Laura Valković izabrana za predsjednicu Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu

Odvjetnica dr. sc. Laura Valković izabrana je za predsjednicu Hrvatskog udruženja za kaznene znanosti i praksu. Tako su odlučili članovi toga udruženja na sjednici Skupštine održanoj 6. ožujka 2021., a nakon što je istekao mandat dosadašnjoj predsjednici prof. dr. sc. Zlati Đurđević, predstojnici Katedre za kazneno procesno pravo na Pravnome fakultetu u Zagrebu.

Kroz redovita savjetovanja Udruženja kao i kroz Hrvatski ljetopis za kaznene znanosti i praksu, koji izdaje spomenuto udruženje kaznenopravnih stručnjaka, odvjetnica dr. sc. Laura Valković, koja je ujedno i predsjednica Odvjetničke akademije HOK-a, sigurno će dati još veći doprinos ugledu odvjetništva u stručnoj javnosti.

SUD
EUROPSKE UNIJE

Sud Europske unije putem postupka javne nabave traži vanjske prevoditelje

Sud tim prevoditeljima želi povjeriti zadaću prijevoda na hrvatski jezik pravnih tekstova na određenim službenim jezicima Europske unije:

Njemački (DE)	Francuski (FR)
Engleski (EN)	Talijanski (IT)
Španjolski (ES)	Poljski (PL)

Poziv na nadmetanje objavljen je u SL-u 2021/S 101-265575
od 27. 5. 2021.

Dokumentacija u vezi s postupkom javne nabave dostupna je na adresi:

<https://curia.europa.eu/jcms/freelance>

Zahtjevi za informacije putem elektroničke pošte mogu se poslati na:
natjecajfreelance2022@curia.europa.eu

Trajanje odgodnog učinka tužbe u upravnom sporu

Sažetak

Važeće uređenje instituta odgodnog učinka tužbe u upravnom sporu, ni njegove pravne interpretacije, ne čine zapreku za više varijanti odlučivanja o trajanju odgodnog učinka. Trajanje kraće od pravomoćnog okončanja spora može biti bazirano na više pravno relevantnih razloga, a može biti i produžavano tijekom trajanja spora.

Ključne riječi: odgodni učinak tužbe, izvršenje upravnog akta, upravni spor.

1. Uvod

S obzirom na to da se upravne stvari rješavaju u upravnom postupku, kao zasebno-me pravnom postupku (koji u diobi vlasti ne pripada u sudbenu nadležnost), tužba kojom se pokreće upravni spor (kao sudski postupak, zaseban u odnosu na upravni postupak) nema odgodni učinak, osim kad je to zakonom propisano¹ (čl. 26. st. 1.

1 U normativnoj praksi koriste se različite formulacije za propisivanje ove iznimke. Primjerice: čl. 51. st. 1. Zakona o međunarodnoj i privremenoj zaštiti (Narodne novine, br. 70/15 i 127/17); čl. 40. st. 1. Zakona o izvlaštenju i određivanju naknade (Narodne novine, br. 74/14 i 69/17); čl. 26. st. 1. Zakona o pravu na pristup informacija (Narodne novine, br. 25/13 i 85/15); čl. 137. st. 1. t. 2. Zakona o državnim službenicima (Narodne novine, br. 92/05, 140/05, 142/06, 77/07, 107/07, 27/08, 34/11, 49/11, 150/11, 34/12, 38/13, 37/13, 1/15, 138/15, 61/17, 70/19 i 98/19); čl. 59. st. 2. i 7. Zakona o mirovinskom osigura-

Zakona o upravnim sporovima²). Upravni akti, naime, izvršavaju se kada postanu izvršni, a ne pravomoćni (iznimke od ovoga općeg pravila propisuju se posebnim zakonima). Izvršnost rješenja uređena je odredbama članka 133. Zakona o općem upravnom postupku³ (u nastavku teksta: ZUP). Izvršnost rješenja najčešće nastupa prije pravomoćnosti rješenja.

Odredbom članka 26. stavka 2. ZUS-a propisana je iznimna mogućnost da odgodni učinak tužbe u konkretnom sporu odredi upravni sud, kada odgodni učinak tužbe nije propisan zakonom. Navedena odredba glasi:

Sud može odlučiti da tužba ima odgodni učinak ako bi se izvršenjem pojedinačne odluke ili upravnog ugovora tužitelju nanijela šteta koja bi se teško mogla popraviti, ako zakonom nije propisano da žalba ne odgoda izvršenje pojedinačne odluke, a odgoda nije protivna javnom interesu.

U najvećem dijelu, ovaj je institut postupovno podnormiran. To se odnosi i na pitanje na koje razdoblje se određuje odgodni učinak. Nakon kratkog prikaza općih

nju (Narodne novine, br. 157/13, 151/14, 33/15, 93/15, 120/16, 18/18, 62/18, 115/18 i 102/19).

2 Zakon o upravnim sporovima, Narodne novine, br. 20/10, 143/12, 152/14, 94/16 i 29/17.

3 Zakon o općem upravnom postupku, Narodne novine, br. 47/09.

Piše:
doc. dr. sc.
Alen Rajko,
sudac i predsjednik
Upravnoga suda
u Rijeci

pravnih obilježja odgovnog učinka tužbe, ponudit ćemo moguće odgovore na spomenuto pitanje.

2. Osnovno o odgovnom učinku tužbe

Odredbom članka 26. stavka 2. ZUS-a propisane su tri kumulativne pretpostavke za određivanje odgovnog učinka tužbe:

- 1) prijetnja nastupa teško popravljive štete
- 2) žalba u upravnom postupku ima odgovni učinak⁴ (ako je riječ o dvostupanjskom postupku)
- 3) odgoda nije protivna javnom interesu.

Izostanak samo jedne od pretpostavki doводи do odbijanja prijedloga. Interpretacija spomenute norme nužno je restriktivna⁵, jer predstavlja odstupanje od opće odredbe o nesuspendivnom djelovanju tužbe u upravnom sporu.

Svaka stranka može podnijeti ovakav prijedlog, ali ga, po prirodi stvari, u pravilu podnosi tužitelj. Nema zapreke da sud odredi odgovni učinak *ex officio*, mada nam zasad nije poznata takva praksa.⁶

Prevladavajuća je praksa da se teško popravljivom štetom ne može smatrati prestanak službe, ovlaštenja i sl. Javni interes utvrđuje se ponajprije u skladu s mjerodavnim materijalnopравnim okvirom.

Prilikom odlučivanja o ovoj vrsti prijedloga ne razmatra se meritum stvari (osnovanost tužbenog zahtjeva, izgledi za ishod spora i dr.). Podnošenje prijedloga samo po sebi ne upućuje na potrebu prekrjednog rješavanja predmeta.

Nije riječ o subjektivnom pravu stranke,

⁴ O tome v. čl. 112. ZUP-a.

⁵ Npr. Visoki upravni sud Republike Hrvatske, UsII-54/16 od 4. svibnja 2016.

⁶ Podsjećamo da, u okviru postupka izvršenja, odgodu izvršenja može odrediti i samo javnopravno tijelo (čl. 140. ZUP-a). Vođenje upravnog spora nije zapreka za to.

već o ovlasti suda. Protiv rješenja o prijedlogu za određivanje odgovnog učinka tužbe nije dopuštena posebna žalba (čl. 67. st. 1. ZUS-a, vezano uz čl. 26. st. 2. toga Zakona).

Odgodni učinak tužbe razumijeva odgodu izvršenja izvršnog rješenja donesenog u upravnom postupku, ili dijela tog rješenja. U pravilu je riječ o prvostupanjskom rješenju, dok se izvršenje drugostupanjskog rješenja odgađa kada je drugostupanjsko tijelo samo riješilo upravnu stvar.

Odgodni učinak u pravilu ne može biti određen u odnosu na negativno rješenje (rješenje kojim je odbijen zahtjev stranke).⁷

Prijedlog za određivanje odgovnog učinka tužbe ne može biti podnesen prije podnošenja tužbe. Nema posebnim procesnih odredbi o razmatranju prijedloga. Sudovi rijetko zakazuju ročište za razmatranje prijedloga. O prijedlogu uglavnom ne odlučuju prije zaprimanja izjašnjenja protustranke, ne samo radi osiguranja načela kontradiktornosti, te moguće obavijesti da je rješenje već izvršeno, već i kako bi se sud, uvidom u spis predmeta upravnog po-

⁷ Spomenuto ne vrijedi nužno u odnosu na druge vrste rješenja koja se ne mogu prisilno izvršiti, prije svega u pogledu izvršnog rješenja kojim je stranci ostavljeno na volju hoće li izvršiti rješenje (npr. izdavanjem određene dozvole). Naime, mislimo da se načelno ne može isključiti mogućnost određivanja odgovnog učinka tužbe kada, primjerice, to predlaže tužitelj u upravnom sporu, koji je u upravnom postupku imao položaj zainteresirane osobe (npr. u upravnoj stvari u kojoj je izvršnim rješenjem odobrena gradnja podnositelju zahtjeva – susjedu tužitelja u upravnom sporu). Iako se u tom slučaju izvršno rješenje ne može prisilno izvršiti, ne može se *a priori* isključiti mogućnost ispunjavanja pretpostavki iz članka 26. stavak 2. ZUS-a, tj. – uz ostalo – nastanka teško popravljive štete za tužitelja (u ovom primjeru: susjeda) u slučaju izgradnje objekta.

stupka, uvjerio da postoje pretpostavke za sâmo vođenje spora (pravodobnost tužbe i dr.). Nije propisan ni rok za odlučivanje o prijedlogu. Smatramo potrebnim da o prijedlogu, osim u rijetkim slučajevima, bude odlučeno odmah po primitku odgovora na tužbu.

Sud nije vezan suglasnošću protustranke za određivanje odgovornog učinka, ali u slučaju suglasja stranaka najčešće određuje odgovorni učinak.

Odgodni učinak tužbe iz članka 26. stavka 2. ZUS-a specijalni je institut vezan uz odgodu izvršenja rješenja izvršnog rješenja u postupku u kojem je doneseno konačno rješenje čija je zakonitost predmet ocjene upravnog suda. Odgoda izvršenja ne može biti, izravno ni neizravno, određena primjenom instituta privremene mjere⁸ (čl. 47. ZUS-a)⁹, bez obzira na koji način formuliranjem prijedloga privremene mjere zbiljski bila „kamufilirana“ odgoda izvršenja.

3. Varijante određivanja trajanja odgovornog učinka

Prema uvidu koji imamo, prevladavajuća je praksa predlaganja i određivanja trajanja odgovornog učinka tužbe do pravomoćnog okončanja odnosnoga upravnog spora. Nismo zabilježili formulaciju koja bi upućivala na nastup izvršnosti odluke kojom je okončan upravni spor, mada u tom pogledu izvršnost može biti preciznija odrednica

8 Npr. Visoki upravni sud Republike Hrvatske: Usz-425/18 od 31. siječnja 2018.; UsII-282/17 od 23. svibnja 2018.

9 Čl. 47. ZUS-a glasi:

(1) *Sud može na prijedlog stranke izdati privremenu mjeru ako je to nužno kako bi se izbjegla teška i nepopravljiva šteta.*

(2) *O privremenoj mjeri sud odlučuje rješenoj.*

(3) *Protiv rješenja o privremenoj mjeri može se uložiti žalba.*

od pravomoćnosti (pravomoćnost – kod dvostupanjskog spora – obično nastupa nekoliko mjeseci prije negoli strankama bude dostavljena drugostupanjska odluka)¹⁰. U manjoj mjeri, u praksi postoje izričaji kojima se trajanje odgovornog učinka tužbe određuje bez definiranja roka (npr. do drukčije odluke suda) – koji rok ni u kojem slučaju ne može biti duži od dostave izvršne odluke u sporu, ili na rok kraći od pravomoćnog okončanja spora. U potonjoj varijanti, s izričitim navođenjem ili bez izričitog navođenja da takav rok odlukom suda može biti produžen (sud to može učiniti i ako mogućnost produženja ne „najavi“ u ranijem rješenju, ali svrhovito je unaprijed navesti takvu mogućnost).

Smatramo da je odgovorni učinak tužbe dopušteno odrediti i na takav kraći (produživi) rok, primjerice do određenog datuma¹¹ koji je, po redovnom tijeku stvari, raniji od vremena dovršenja spora. U prilog tome ide:

– teleološko tumačenje – ponekad je u skladu sa svrhom ovog instituta, u okolnostima, konkretnog slučaja, (najprije) privremeno odrediti odgodu izvršenja rješenja, dok sud ne stekne pouzdaniji uvid potreban za daljnje (ili definitivno) odlučivanje o odgovornom učinku tužbe¹², katkad i

10 Usp. čl. 63. i čl. 80. ZUS-a.

11 Datumsko određivanje najčešće je preciznije i pouzdanije od vezivanja uz poduzimanje pojedine procesne radnje ili nastup nekoga postupovnog stadija.

12 Primjerice, kada protustranka u ostavljenom roku ne dostavi izjašnjenje o prijedlogu za određivanje odgovornog učinka tužbe, ili u tom izjašnjenju iznosi isključivo argumentaciju vezanu uz meritum spora, a ne i uz pretpostavke propisane za određivanje odgovornog učinka.

Za dostavu izjašnjenja tuženika o prijedlogu za određivanje odgovornog učinka tužbe sudovi često određuju kraći rok od onoga koji odrede za dostavu odgovora na tužbu

radi izbjegavanja rizika kasnije bespredmetnosti određivanja odgovornog učinka (uzgredno, ova varijanta koristan je instrument preveniranja procesne opstrukcije stranaka u nastavku spora¹³);

– logička interpretacija od većeg prema manjem – u široj ovlasti suda da odgovorni učinak tužbe odredi do pravomoćnog okončanja spora sadržana je i uža ovlast da to učini na kraće razdoblje (uz mogućnost produženja, dopunskim odlučivanjem o već podnesenom prijedlogu, ili odlučivanjem o novom prijedlogu tužitelja), pri čemu je iz perspektive podnositelja prijedloga svaka varijanta određivanja odgovornog učinka povoljnija od odbijanja prijedloga.

Spomenuto ostavlja sudu mogućnost da dodatno ne produžava trajanje odgovornog učinka tužbe po isteku roka kraćeg od trajanja sâmog spora, ali i da kasnije odredi trajanje odgovornog učinka tužbe do pravomoćnog okončanja spora (ili do izvršnosti pravomoćne odluke).

Smatramo da trajanje odgovornog učinka može biti određeno i alternativnom formulacijom (gdje se drukčija odluka suda tijekom spora može javiti kao jedna od alternativnih varijanti¹⁴).

.....
sa spisima predmeta upravnog postupka. Određivanje roka za dostavu odgovora na tužbu provodi se unutar raspona propisanog u čl. 32. st. 2. ZUS-a (ako iz posebnog zakona, ili neposredne primjene ustavnih/konvencijskih odredbi ne proizlazi potreba određivanja kraćeg roka). S druge strane, ZUS-om nije propisan rok ni raspon rokova unutar kojih sud može odrediti dostavu izjašnjenja o prijedlogu za odgovorni učinak.

13 Ovo naročito (ali ne isključivo) vrijedi u odnosu na procesnu disciplinu stranke na čiji je prijedlog određen odgovorni učinak tužbe.

14 U tom slučaju, sud kasnije tijekom spora može donijeti rješenje kojim određuje prestanak trajanja odgovornog učinka tužbe. Ni protiv jedne vrste rješenja vezane uz odgovorni učinak nije dopuštena posebna

4. Zaključak

Izostanak izričitog normiranja ove materije, kao i ustaljena pravila pravnog tumačenja, daju prostor upravnom sudu za različite varijante fleksibilnijeg formuliranja izreke rješenja kojim (djelomično) usvaja prijedlog stranke (najčešće tužitelja) za određivanje odgovornog učinka tužbe u konkretnome upravnom sporu.

Kada je odgovorni učinak određen do pravomoćnog okončanja spora, odlukom o glavnoj stvari nije potrebno dodatno odlučivati o odgovornom učinku. Kada je, pak, odgovorni učinak određen na drugi način, uz presudu je svrhovito donijeti i rješenje kojim se određuje prestanak trajanja odgovornog učinka¹⁵. Ni u kojem slučaju odgovorni učinak ne može trajati nakon nastupa izvršnosti pravomoćne odluke donesene u sporu.

Teze vezane uz trajanje odgovornog učinka tužbe, iznesene u ovom radu, ne mogu derogirati zakonom propisane pretpostavke za određivanje odgovornog učinka tužbe, niti dovode u pitanje ustaljenu upravnosudsku praksu u pogledu drugih pitanja povezanih s odgovornim učinkom. Riječ je o stajalištima koja se na odgovorni učinak odnose općenito ili u pojedinom segmentu – primjerice, iznimnost primjene instituta, ograničenja određivanja odgovornog učinka u odnosu na pojedine vrste upravnih akata, nedopuštenost odgode izvršenja osporavanog rješenja putem privremene mjere, dokazivanje prijeteće štete barem do razine vjerojatnosti, nemjerodavnost pitanja povezanih s meritumom spora za odluku o odgovornom učinku, i dr.

.....
žalba, ali s time povezane odluke mogu biti osporavane u okviru žalbe protiv presude.

15 Ako je tužbeni zahtjev odbijen, više nema razloga za nastavak trajanja odgovornog učinka. U drugu ruku, ako je tužbeni zahtjev usvojen, u pravilu je poništeno i rješenje odgoda čijeg izvršenja je obuhvaćeno odgovornim učinkom.

Preinaka tužbe povećanjem tužbenog zahtjeva za naknadu štete i zastara

– s osvrtom na preinaku zahtjeva za pravičnu novčanu naknadu nematerijalne štete odnosno neimovinske štete u slučaju povrede prava osobnosti

Uvod

Povezivanje procesno-pravne odredbe o preinaci tužbe s materijalno-pravnom odredbom o zastari ne bi trebalo biti doslovno, u smislu da zastara u svakom slučaju preinake tužbe u odnosu na povećani dio tužbenog zahtjeva počinje teći od dana kada je tužba preinačena. Ovdje se iznose i obrazlažu razlozi zbog kojih će se u određenim slučajevima pitanje prekida zastare cijeliti od preinake tužbe a u određenim slučajevima od tužbe. S obzirom na to da će primjena novih Orijentacijskih kriterija Vrhovnog suda za utvrđivanje visine pravične novčane naknade nematerijalne štete, odnosno neimovinske štete, zbog povrede prava osobnosti¹ aktualizirati preinake tužbe povećanjem tih tužbenih zahtjeva, posljedično su mogući prigovori zastare u odnosu na koje valja razjasniti kada je došlo do prekida zastare. Nakon osnovnih odrednica instituta preinake tužbe i zastare, u okviru razmatranja zahtjeva za naknadu štete postavlja se razlika između zahtjeva za naknadu štete u iznosima u kojima je šteta nastala i onih zahtjeva kod kojih se visina naknade utvrđuje prema cijena u vrijeme donošenja sudske odluke jer o tome ovisi odgovor na navedeno aktualno

pitanje odnosa preinake tužbe povećanjem tužbenog zahtjeva i zastare.

I. dio

I.1. Osnovno o zastari

Pravni subjekti su u imovinsko-pravnom smislu nositelji prava i obveza. Subjektivno se pravo stječe kumulativnim ispunjenjem pravne i činjenične osnove. Ovlaštenje koje pripada subjektu izvire iz objektivnog prava i neovisno je o volji nositelja subjektivnog prava. Dakle, pravnim pravilima zajamčeno subjektivno pravo koje ovlašćuje svog nositelja na ostvarenje postoji neovisno o volji svog nositelja, a da bi se isto pravo ostvarilo, nositelj toga prava treba iskazati svoj materijalni interes. Interes za ostvarenje subjektivnog prava iskazuje se zahtjevom za ostvarenje subjektivnog prava.

Ako su uzajamno ostvarene činjenične pretpostavke uz koje se temeljem pravne norme priznaje određeno subjektivno pravo, onda ono postoji neovisno o tome hoće li ga nositelj ostvariti, a da bi ga ostvario, potrebno je da nositelj subjektivnog prava iskaže interes da ostvari svoje pravo. Stoga taj zahtjev nije identičan sa subjektivnim pravom već je zahtjev za ostvarenje imovinskog prava pratitelj subjektivnog prava.²

Piše:
**Sandra Artuković
Kunšt,**
sutkinja
Županijskoga suda
u Zagrebu

1 Pravno shvaćanje zauzeto na sjednici VSRH-a (2/20) održanoj 5. ožujka 2020. i 5. lipnja 2020, Broj Su IV- 47/2020-5, www.vsrh.hr, stranica posjećena 18. ožujka 2021.

2 Klarić, P., Vedriš, M., Građansko pravo, Narodne novine, srpanj 2014., str. 68.

Subjekti imovinskih prava su na temelju pravne osnove ovlašteni vršiti sadržaj svog subjektivnog prava, s tim da pravni poredak ograničava mogućnost podnošenja zahtjeva za ostvarenje imovinskog prava tužbom kroz institut zastare. Zastara je gubitak zahtjeva uslijed neizvršenja sadržaja subjektivnog prava kroz zakonom određeno vrijeme³. Budući da se subjekt imovinskog prava nalazi u određenom pravnom odnosu, njegovo subjektivno pravo ostvaruje se u odnosu na nositelja obveze. Ako nositelj obveze ne omogućava subjektu imovinskog prava da ostvari svoje pravo, nositelj imovinskog prava ovlašten je svoje pravo ostvariti prisilno. Zahtjev je objektivnim pravom zajamčena mogućnost da se od drugog zahtijeva čin ili propust koji istodobno znači ostvarenje subjektivnog prava.⁴ Iako se institut zastare razmatra u okviru pravila o gubitku prava, u pravilu se nastupom zastare ne gubi samo pravo već je zbog destruktivnog djelovanja vremena u odnosu na neizvršavanje sadržaja prava prestala mogućnost zahtijevanja ispunjenja. U tom je smislu odredbom članka 214. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima⁵ propisano da zastarom prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obveze. Ako je vjerovnik u svrhu ostvarenja sadržaja svog subjektivnog prava mogao zahtijevati ispunjenje obveze ali to nije činio kroz zakonom određeno vrijeme, nastupilo je takvo stanje koje, na temelju instituta zastare, omogućava dužniku da ospori pravo vjerovnika na zahtijevanje ispunjenja obveze sudskim putem. Budući da subjektivno pravo u pravilu postoji a o vjerovnikovom neizvršavanju sadržaja toga prava saznanja ima dužnik, odredbom članka 214. stavak 3. ZOO-a propisano je da se sud

neće obazirati na zastaru ako se dužnik nije na nju pozvao.

Zastara neće nastupiti samim time što nositelj subjektivnog prava svoje pravo nije vršio kroz određeno vrijeme, već će se zastara utvrditi u povodu osnovanog prigovora nositelja obveze da je zahtjev za ostvarenje prava nositelj prava podnio nakon isteka roka za zastaru, u kojem roku to pravo nije vršio ni zahtijevao ostvarenje sadržaja svoga prava. Stoga se određenje zastare kao gubitka zahtjeva uslijed neizvršenja sadržaja subjektivnog prava kroz zakonom određeno vrijeme povezuje s pretpostavkom podnesenog prigovora nositelja obveze.

Prigovor zastare prigovor je materijalno-pravne naravi jer se odnosi na primjenu materijalnog prava. Stoga će se u slučaju utvrđenja osnovanosti prigovora zastare meritožno odlučiti da je nositelj prava zbog zastare izgubio pravo na sudsku zaštitu prisilnim ostvarenjem sadržaja svoje tražbine, slijedom čega će se zahtjev za pružanje takve zaštite odbiti kao neosnovan. Prethodno će sud, u procesno-pravnom smislu, razmatrati prigovor zastare ako je tuženik prigovorom zastare pobio navode i dokaze tužitelja. Stoga je na tuženiku teret dokazivanja činjenica odlučnih za osnovanost prigovora zastare, u smislu odredbe članka 219. stavak 1. i članka 299. stavak 1., podredno stavak 2. Zakona o parničnom postupku⁶. Da bi prigovor zastare prava na podnošenje zahtjeva za ostvarivanje sadržaja subjektivnog prava bio osnovan, potrebno je da tuženik u predmetnom postupku koji je tužitelj pokrenuo zahtjevom za ostvarenje sadržaja svog subjektivnog prava tome prigovori i dokaže kako vjerovnik kroz određeno prethodno

³ Klarić, P., Vedriš, M., Građansko pravo, Narodne novine, srpanj 2014., str. 182.

⁴ Klarić, P., Vedriš, M., Građansko pravo, Narodne novine, srpanj 2014., str. 67.

⁵ Narodne novine, br. 35/05., 41/08., 125/11., 78/15., 29/18; dalje: ZOO

⁶ Zakon o parničnom postupku (Službeni list SFRJ, br. 4/1977, 36/1977, 36/1980, 6/1980, 69/1982, 43/1982, 58/1984, 74/1987, 57/1989, 20/1990, 27/1990, 35/1991 i Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 2/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13, 89/14 i 70/19, dalje ZPP)

zakonom propisano vrijeme nije tužbom zahtijevao ostvarenje svoje tražbine od dužnika. U slučaju zahtjeva za naknadu štete bit će potrebno dokazati da oštećenik nije tužbom zahtijevao ostvarenje svoje tražbine u roku od tri godine a znao je za štetu i osobu odgovornu za tu štetu. Budući da zakonska odredba ne sadrži alternativu saznanju u smislu „mogao znati“, za zaključiti je da je odlučan trenutak oštećenikova saznanja a ne pretpostavka o mogućnosti saznanja.⁷

Promatrano u okviru sudskog postupka, o zastari se radi ako tuženik progovori da je tužitelj izgubio pravo na podnošenje zahtjeva za ostvarenje sadržaja subjektivnog prava i dokaže da je tužitelj taj zahtjev podnio nakon proteka roka za zastaru a prethodno nije vršio sadržaj toga prava ni zahtijevao njegovo ostvarenje pred sudom ili nadležnim tijelom.

Ako se utvrdi da je zastara nastupila, uslijedit će odluka o neosnovanosti tužbenog zahtjeva. Pri tome zastarom nije prestalo dugovanje nositelja obveze već je prestala njegova odgovornost za dugovanje. Zato ako dužnik nakon proteka zastarnog roka ipak podmiri dugovanje, nije podmirio ne-dug već dug te ne može tražiti vraćanje. Posljedica zastare je ta da se njegova obveza od utužive pretvorila u neutuživu ili naturalnu obvezu.⁸

1.2. Rokovi zastare kod potraživanja naknade štete

Zastara nastupa kad protekne zakonom određeno vrijeme u kojem je vjerovnik mogao zahtijevati ispunjenje obveze⁹, a ako je riječ o zahtjevu za naknadu štete kao ovdje, onda je riječ o subjektivnom roku od tri godine i objektivnom roku od pet godina. Ako zahtjev za naknadu štete obuhvaća povremenu traž-

binu, zastarijevanje nastupa za tri godine od dospijeca svakog pojedinog davanja.

Odredbom članka 230. stavak 1. ZOO-a, propisano je da tražbina naknade štete zastarijeva za tri godine otkad je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je štetu učinila. Zakonsko određenje prema kojem se, uz saznanje za štetu zahtijeva i saznanje za osobu koja je štetu učinila, valja tumačiti u širem smislu odnosno u smislu osobe odgovorne za štetu, koja nije nužno i osoba koja je štetu učinila.¹⁰

Ako je riječ o imovinskoj šteti, u pravilu oštećenik za štetu saznaje štetnom radnjom. U slučaju neimovinske štete nastale povredom prava osobnosti na duševno i/ili tjelesno zdravlje smatra se da je oštećenik za štetu saznao onda kada je završeno liječenje i stabilizirano zdravlje oštećenika, odnosno kad je oštećenik saznao za trajne posljedice zadobivenih ozljeda.

U svrhu osnovanosti svog prigovora zastare, tuženik će biti dužan dokazati je li i kada tužitelj kao oštećenik saznao za svoju štetu te da su protekle tri godine od tužiteljevog saznanja za štetu pa do podnošenja predmetne tužbe.¹¹ Početak subjektivnog roka temelji se na činjenici saznanja oštećenika za štetu i saznanja oštećenika za osobu koja je štetu učinila, s tim da se pod saznanjem oštećenika za štetu podrazumijeva ne samo saznanje o postojanju štete već i saznanje o obujmu štete, odnosno o elementima njezine visine.

Moguće je da oštećenik ne sazna ove činjenice u roku od pet godina od dana nastanka štete. Odredbom članka 230. stavak 2. ZOO-a propisano je da tražbina naknade štete zastarijeva u svakom slučaju za pet godina od kada je šteta nastala. Ako je šteta nastala i proteklo je pet godina od njezine pojavnosti, naknadno pod-

7 Gorenc, V., Zakon o obveznim odnosima s komentarom, RRIF Zagreb, 1998. str. 500.

8 Klarić, P., Vedriš, M., Građansko pravo, Narodne novine, srpanj 2014., str. 185.

9 Članak 214. stavak 2. ZOO-a

10 Članak 1055., članak 1056., članak 1058., članak 1059., članak 1062. ZOO-a

11 s tim da tužitelj može oponirati prigovoru zastare pozivanjem na zastoj ili prekid zastare

nesen oštećenikov zahtjev za naknadu te štete bit će u zastari, bez obzira na to što još nije protekao trogodišnji subjektivni rok od njegovog saznanja. Objektivni rok zastare primjenjuje se samo kada subjektivni rok od tri godine, koji teče od saznanja za štetu i počinitelja, istječe izvan petogodišnjeg roka zastare. Pritom je bitno da objektivni rok od pet godina počinje teći tek od dana kada su nastale štetne posljedice, a ne od dana štetnog događaja.

Iznimno od rokova zastare zahtjeva za naknadu štete iz članka 230. ZOO-a, kod šteta uzrokovanih kaznenim djelom za koje je predviđen dulji zastarni rok za kazneni progon, zahtjev za naknadu štete prema odgovornoj osobi zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastaru kaznenog progona.¹² Valja naglasiti da će primjena ovog duljeg vremena zastarijevanja biti moguća ako je pravomoćnom osuđujućom presudom kaznenog suda utvrđeno postojanje kaznenog djela i odgovornost počinitelja. Podredno i iznimno, parnični je sud ovlašten ispitati je li šteta učinjena radnjama koje imaju obilježje kaznenog djela samo ako postoje određene procesne smetnje koje onemogućavaju da se protiv počinitelja provede i okonča kazneni postupak.

1.3. Prekid zastare podnošenjem tužbe

Odredbom članka 241. ZOO-a propisano je da se zastara prekida podnošenjem tužbe i svakom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine.¹³

U skladu s navedenom odredbom, podnošenje odštetnog zahtjeva ne dovodi do prekida zastare. Podnošenje odštetnog zahtjeva ne pred-

stavlja radnju poduzetu protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine¹⁴. S obzirom na to da je u slučaju tužbe protiv Republike Hrvatske propisana obveza prethodnog podnošenja zahtjeva za mirno rješenje spora nadležnom državnom odvjetništvu te da je propisano kako podnošenjem toga zahtjeva zastarijevanje zastaje¹⁵, podnošenjem prethodnog zahtjeva za mirno rješenje spora protiv Republike Hrvatske zastara se ne prekida već zastaje.¹⁶

Time što je nositelj subjektivnog prava kao vjerovnik podnio tužbu ili drugu radnju pred sudom ili nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine protiv dužnika, primjerice, izjavio prijebaj ili prijavio svoju tražbinu u stečajnom postupku, odnosno time što je dužnik priznao dug, nastupio je prekid zastare s učinkom da zastara više ne teče a vrijeme proteklo prije podnošenja te tužbe ili druge odgovarajuće radnje ne uračunava se već se gubi. Nakon prekida, zastara može samo ponovo početi teći.¹⁷

U sklopu sudskog postupka tužitelj može osporavati tuženikov prigovor zastare ako su ostvarene činjenične pretpostavke nastupa prekida zastare, pri čemu se prethodni odustanak, odbijanje ili odbacivanje tužbe ne smatraju prekidom zastarijevanja.¹⁸ Smatrat će se da je zastara prekinuta prvom tužbom ako bude odbacena zbog nenadležnosti suda ili kojega drugog uzroka koji se ne tiče biti stvari, a vjerovnik ponovno podnese tužbu u roku od tri mjeseca od dana pravomoćnosti odluke o odbacivanju tužbe. Isto vrijedi i za pozivanje u zaštitu i za isticanje prijebaja tražbine u sporu te u slučaju kad je sud ili drugo tijelo uputilo dužnika da svoju prijavljenu tražbinu ostvaruje u parnič-

¹² Članak 231. stavak 1. ZOO-a

¹³ Do prekida zastare dovodi i radnja dužnika kojom on priznaje dug. Do prekida zastare doći će i u povodu isticanja prijebaja potraživanja u sporu osnovnog potraživanja odnosno prijavom tražbine u odnosnom postupku.

¹⁴ Članak 186.a stavak 3. ZPP-a

¹⁵ Članak 186.a stavak 3. ZPP-a

¹⁶ Članak 235. i članak 238. ZOO-a

¹⁷ Članak 245. stavak 1. ZOO-a

¹⁸ Članak 242. ZOO-a

nom postupku.¹⁹ Stoga će kod odbacivanja tužbe zbog nenadležnosti ili kod upućivanja u parnični postupak prekid zastare nastupiti podnošenjem prve tužbe ili zahtjeva.

Novi tijek zastare nakon prekida zbog podnošenja tužbe ili druge odgovarajuće radnje – pozivanjem na zaštitu, isticanjem prijeboja ili prijavljivanjem tražbine u sporu, počinje od dana kada je taj spor okončan ili na drugi način dovršen. Kad je prekid zastare nastao prijavom tražbine u stečajnom postupku ili zahtjevom ovrhe ili osiguranja tražbine, zastara počinje teći iznova od dana okončanja toga postupka.²⁰ Ako je nakon prekida ponovo počeo teći rok zastare, zastara će nastupiti kada protekne zakonom predviđeno vrijeme za zastaru koja je bila prekinuta, računajući od okončanja postupka u povodu kojeg je nastupio prekid zastare.²¹

I.4. Posebno o zastari zahtjeva za naknadu štete s naslova izgubljene zarade

U slučajevima zahtjeva za naknadu štete s naslova izgubljene zarade, bez obzira na to je li riječ o zahtijevanju isplate naknade za nastalu štetu ili za isplatu rente, dakle naknade za štetu za koju je prema redovnom tijeku stvari izvjesno da će sukcesivno nastajati u budućnosti, mjerodavna je odredba članka 230. stavak 1. ZOO-a.²² Ako se u zahtjevu za naknadu štete traži isplata naknade pojedinih mjesečnih plaća, riječ je o povremenom potraživanju u odnosu na koje se primjenjuje odredba članka 226. stavak 1. ZOO-a po kojoj tražbine povremenih davanja koja dospijevaju godišnje ili u kraćim razdobljima zastarijevaju za tri godine od dospelosti svakoga pojedinog davanja.

Ako se naknada štete zahtijeva sukcesivnim utuženjem naknade izgubljene zarade za pro-

teklo razdoblje, onda se za prvo utuženo potraživanje u pravilu primjenjuje trogodišnji subjektivni zastarni rok otkad je oštećenik doznao za štetu i za osobu koja je štetu učinila²³, a za svako slijedeće utuženo potraživanje teče novi rok zastare, koji se računa od dana kada je prethodni spor okončan²⁴.

Ako tuženik prigovori da je nastupila zastara jer je tužba za naknadu izgubljene zarade u daljnjem razdoblju podnesena nakon proteka trogodišnjeg subjektivnog roka²⁵ od okončanja prethodnog spora za naknadu izgubljene zarade i isto dokaže, zahtjev će biti odbijen kao neosnovan zbog zastare.

II. dio

II.1. Preinaka tužbe

Polazeći od načela stranačke dispozicije sadržanog u odredbi članka 3. stavak 1. ZPP-a, po kojem stranke slobodno raspolažu zahtjevima koje su stavile u postupku, tužitelj je ovlašten podnesenu tužbu preinaciti, uz ograničenja koja proizlaze iz načela saslušanja stranaka, sadržanog u odredbi članka 5. stavak 1. ZPP-a.

Tužba se smatra preinačenom kada se u njoj izmijeni neki od bitnih elemenata tako da izmijenjena tužba nije istovjetna s onom prvobitnom pa se pravomoćnost presude koja bi bila izrečena na osnovi prvobitne tužbe ne bi odnosila i na preinačenu tužbu.²⁶

Prema odredbi članka 191. stavak 1. ZPP-a, preinaka tužbe promjena je istovjetnosti zahtjeva, povećanje postojećeg zahtjeva ili isticanje drugog zahtjeva uz postojeći.

²³ *Ibid.*

²⁴ Presuda Vrhovnoga suda Republike Hrvatske br. Revr-1068/16-2 od 9. travnja 2019. (kojom se poziva na odluke istog suda br. Rev-934/13, br. Revr-739/16 i br. Revx-420/11), www.iusinfo.hr, stranica posjećena 20. ožujka 2021.

²⁵ Koji će u pravilu biti u primjeni s obzirom na tužiteljevo saznanje o gubitku zarade iz prethodnog spora.

²⁶ Triva, S., Građansko parnično procesno pravo, Narodne novine, Zagreb, 1983., str. 324.

¹⁹ Članak 243. ZOO-a

²⁰ Članak 245. stavci 3–5. ZOO-a

²¹ Članak 245. stavak 6. ZOO-a

²² Podredno, odredba članka 230. stavak 2.

ZOO-a ili privilegirani zastarni rok iz članka 231. ZOO-a

Procesna mogućnost preinake tužbe predviđena je odredbom članka 190. ZPP-a. Ako namjerava preinačiti tužbu, tužitelj to može učiniti do zaključenja prethodnog postupka. S obzirom na to da sud u pravilu dostavlja tuženiku tužbu na odgovor,²⁷ moguće je da tuženik primi tužbu te da ju tužitelj preinači, u kojem slučaju je za preinaku tužbe potreban pristanak tuženika.²⁸ Ako se tuženik upustio u raspravljanje po preinačenoj tužbi bez protivljenja preinaci, smatrat će se da postoji pristanak tuženika na preinaku tužbe.²⁹

Ako se tuženik protivi preinaci tužbe, sud može dopustiti preinaku ako smatra da bi to bilo svrsishodno za konačno rješenje odnosa među strankama. Navedenu ovlast suda valja povezati sa stadijem postupka do kojeg je ograničena mogućnost preinake tužbe³⁰ te će tako sud biti ovlašten, u slučaju tuženikovog protivljenja, dopustiti svrsishodnu preinaku tužbe učinjenu do zaključenja glavne rasprave, ako tužitelj tužbu nije mogao preinačiti do zaključenja prethodnog postupka bez svoje krivnje.³¹ Navedena mogućnost iznimne dopuštenosti svrsishodne preinake tužbe do zaključenja glavne rasprave primjenjuje se na sve postupke u tijeku, u skladu s odredbom članka 117. stavak 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o parničnom postupku (Narodne novine, broj 70/19).

Ako dopusti preinaku tužbe, sud će u skladu s načelom saslušanja stranaka, ostaviti tuženiku vrijeme potrebno da se može pripremiti za raspravljanje o preinačenoj tužbi, ako za to nije imao dovoljno vremena.³²

II.2. Subjektivna preinaka tužbe

Subjektivna preinaka tužbe odnosi se na pro-

mjene stranaka u parnici. Tako je moguće zasnivanje sukcesivnog suparničarstva – na način da tužbi uz tužitelja pristupi novi tužitelj ili da tužba bude proširena na novog tuženika, da u parnicu umjesto jedne stranke pristupi osoba koja je pribavila stvar ili pravo o kojem se vodi spor, da umješač stupi u parnicu umjesto stranke kojoj se pridružio i sl.

Stoga subjektivnu preinaku tužbe ne predstavlja samo ona preinaka kojom se umjesto prvobitnog tuženika tuži druga osoba već se odredbom članka 192. ZPP-a propisuju pretpostavke za onu subjektivnu preinaku kojom se umjesto prvobitnog tuženika tuži druga osoba. Za svaku subjektivnu preinaku mjerodavne odredbe članka 190. ZPP-a, s tim da su u odnosu na onu subjektivnu preinaku kojom se umjesto prvobitnog tuženika tuži druga osoba, sud propisuju daljnje pretpostavke, kao u članku 192. ZPP-a.

Subjektivna preinaka tužbe kojom se umjesto prvobitnog tuženika tuži druga osoba nije moguća bez pristanka osobe koja treba stupiti u parnicu umjesto tuženika kao ni bez pristanka tuženika ako se on upustio u raspravljanje o glavnoj stvari.³³ Iz navedenog proizlazi da će za subjektivnu preinaku tužbe kojom se umjesto prvobitnog tuženika tuži druga osoba biti potreban pristanak tuženika koji se odgovorom na tužbu upustio u raspravljanje o glavnoj stvari protiv prvotnog tuženika kao i osobe koja je umjesto njega tužena tužbom preinačenom da zaključenja prethodnog postupka.

Za ostale subjektivne preinake, primjerice za sukcesivno suparničarstvo, nisu postavljena ograničenja kao u članku 192. ZPP-a, već se primjenjuje odredba članka 190. ZPP-a.

Neće se raditi o subjektivnoj preinaci tužbe ako na mjesto prvobitnog tuženika stupa njegov sljednik³⁴.

³³ Članak 192. stavak 2. ZPP-a

³⁴ Univerzalna sukcesija nasljeđivanjem, sukcesija pravne osobe i sl.

²⁷ Članak 284. stavak 1. i 2. ZPP-a

²⁸ Članak 190. stavak 3. ZPP-a

²⁹ Članak 190. stavak 4. ZPP-a

³⁰ Članak 190. stavak 1. ZPP-a

³¹ Članak 190. stavak 2. ZPP-a

³² Članak 190. stavak 7. ZPP-a

II.3. Objektivna preinaka tužbe

Kao što je navedeno, prema odredbi članka 191. stavak 1. ZPP-a preinaka tužbe promjena je istovjetnosti zahtjeva, povećanje postojećeg zahtjeva ili isticanje drugog zahtjeva uz postojeći. Ako se istovjetnost zahtjeva mijenja u subjektivnom smislu promjenom stranaka u parnici, radi se o subjektivnoj preinaci, a ako se preinaka ne odnosi na stranke već na zahtjeve, riječ je o objektivnoj preinaci.

II.3.1. Promjena istovjetnosti zahtjeva

Do promjene istovjetnosti zahtjeva u užem smislu dolazi kada tužitelj umjesto postojećeg tužbenog zahtjeva istakne neki drugi zahtjev, neovisno o tome opravdava li se novi zahtjev istom ili drugom pravnom osnovom.

II.3.2. Povećanje postojećeg zahtjeva

Kada tužitelj postojeći zahtjev kvantitativno poveća, postojeći zahtjev se ne mijenja osim u visini. Parnica u povodu prvotno postavljenog zahtjeva teče.

II.3.3. Isticanje drugog zahtjeva uz postojeći

Kod sukcesivne kumulacije, tužitelj uz postojeći zahtjev dodaje novi, na koji se primjenjuju pravila o preinačenju tužbe. Kao i kod povećanja postojećeg zahtjeva, parnica u povodu prvotno postavljenog zahtjeva teče.

II.3.4. Promjena činjenične osnove zahtjeva

Preinačenje tužbe postoji i kad se tužbeni zahtjev osniva na bitno drugačijem činjeničnom stanju, drugom historijskom zbivanju, drugom kompleksu činjenica od onih koje su predstavljale tužbenu osnovu istog tužbenog zahtjeva ili kad su bitnim elementima činjenične osnove dodani novi, preinačeni ili oduzeti neki prije istaknuti, tako da novoformirani kompleks činjenica objektivno dovodi

do objektivne promjene tužbenog zahtjeva.³⁵

II.3.5. Ostale promjene tužbe koje se ne smatraju preinakom tužbe

Ne smatra se preinakom tužbe promjena činjenične osnove tužbe ako se radi o razjašnjenju ili dopuni postojeće činjenične osnove. U suprotnom, ako je činjenična osnova tako promijenjena da predstavlja novu činjeničnu osnovu, radić će se o preinaci tužbe s posljedičnim ograničenjima u svrhu zaštite načela saslušanja stranaka iz članka 5. ZPP-a.

S obzirom na to da sud nije vezan pravnom osnovom tužbenog zahtjeva³⁶ te da naznačena pravna osnova nije bitna za identitet spora, tužiteljeva promjena pravne osnove ne smatra se preinakom tužbe. Preinakom tužbe ne smatra se ni promjena ponuđenih dokaza.

III. dio

III.1. Preinaka tužbenog zahtjeva za naknadu štete i zastara

Kao što je prethodno navedeno, zastara će se razmatrati u povodu prigovora tuženika u postupku koji je tužitelj pokrenuo zahtjevom za ostvarenje sadržaja svog subjektivnog prava na naknadu štete. Zastara tog zahtjeva utvrdit će se ako tuženik dokaže da je tužitelj isti zahtjev postavio po proteku subjektivnog zastarnog roka od tri godine od kada je saznao za štetu i za osobu koja je odgovorna za štetu³⁷, podredno po proteku objektivnog zastarnog roka od pet godina od nastanka štete³⁸ ako subjektivni rok od tri godine koji teče od saznanja za štetu i počinitelja istječe izvan petogodišnjeg roka zastare te ako se ne primjenjuje privilegirani zastarni rok za zahtjeve za naknadu štete prouzročene kaznenim djelom.³⁹

³⁵ Triva, S., Građansko parnično procesno pravo, Narodne novine, Zagreb, 1983., str. 325.

³⁶ Članak 186. stavak 3. ZPP-a

³⁷ Članak 230. stavak 1. ZOO-a

³⁸ Članak 230. stavak 2. ZOO-a

³⁹ Članak 231. stavak 1. ZOO-a

Ujedno je prethodno navedeno da se tijekom zastare prekida podnošenjem tužbe.⁴⁰ Budući da podnošenje zahtjeva za ostvarenje prava na naknadu štete može biti učinjeno i preinakom tužbe, valja razmotriti hoće li i kada preinaka tužbe utjecati na zastaru.

Neće svaka preinaka tužbe imati utjecaj na zastaru, bez obzira na protek zastarnog roka. Naime, u pojedinim sudskim postupcima postavlja se pitanje je li došlo do prekida zastare podnošenjem tužbe ili je do prekida zastare došlo tek kada je tužba preinačena.

Protek zastarnog roka bit će odlučan kod subjektivne preinake tužbe zasnivanjem sukcesivnog suparničarstva te će tako prigovor zastare biti osnovan u odnosu na tužitelja koji se pridružio tužbi za naknadu štete ili ju proširio protiv daljnjeg tuženika, ako je ta preinaka učinjena nakon proteka zastarnog roka. Ako tužitelj preinači svoj zahtjev za naknadu štete tako da umjesto prvobitnog tuženika tuži drugog tuženika, moguće je da se prigovor zastare neće ni razmatrati ako će izostati pristanak osobe koja treba stupiti na mjesto tuženika, podredno pristanak prvotno tužene osobe ako se bila upustila u raspravljanje. No ako se pretpostavke pristanka ostvare, prigovor zastare bit će cijenjen u odnosu na trenutak kada je došlo do prekida zastare preinakom tužbe. Dakle, do prekida zastare dolazi kada je tužba preinačena zasnivanjem sukcesivnog suparničarstva.

Protek zastarnog roka bit će odlučan i pri objektivnoj preinaci tužbe promjenom istovjetnosti zahtjeva za naknadu štete kada će se umjesto jednog zahtjeva postaviti drugi zahtjev za naknadu štete ili isticanjem drugog zahtjeva uz postojeći zahtjev za naknadu štete te kod preinake tužbe promjenom činjenične osnove na kojoj se temelji zahtjev za naknadu štete. Stoga će zastara biti prekinuta onda

⁴⁰ Ili druge radnje protiv tuženika pred sudom ili nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine, članak 241. ZOO-a.

kada je tužba preinačena postavljanjem jednog zahtjeva umjesto drugog zahtjeva za naknadu štete ili kada će se uz postojeći postaviti drugi zahtjev za naknadu štete kao i kada će se promijeniti činjenična osnova na kojoj se zahtjev temelji.

U slučaju objektivne preinake tužbe povećanjem postojećeg zahtjeva za naknadu štete, u određenim slučajevima prekid zastare nastupit će onda kada je podnesena tužba a u određenim slučajevima tek onda kada je tužba preinačena, što ovisi o naravi zahtjeva te o tome jesu li izmijenjeni oblik štete i/ili činjenična i pravna osnova zahtjeva.

III.2. Preinaka tužbe za naknadu štete povećanjem tužbenog zahtjeva

Odredbom članka 191. stavak 1. ZPP-a propisano je da preinaku tužbe čini (i) povećanje postojećeg tužbenog zahtjeva. Odredbom članka 241. stavak 1. ZOO-a propisano je da se zastara prekida podnošenjem tužbe.⁴¹ Ako je riječ o povećanju postojećeg tužbenog zahtjeva, onda je taj zahtjev već podnesen a s obzirom na to da je podnesen, prekid zastare ostvaren je njegovim podnošenjem, dakle, nije ostvaren time što je taj podneseni tužbeni zahtjev povećan zahtjevom za dosudu daljnjeg iznosa naknade štete.

Kod onih zahtjeva za naknadu štete kojima se potražuje naknada u iznosu u kojem je ta šteta nastala, preinaka tužbe neće doći u obzir.⁴² Preinaka tužbe stoga će se odnositi na one zahtjeve kod kojih se naknada utvrđuje prema vrijednostima u vrijeme donošenja sudske odluke.

⁴¹ i svakom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom protiv dužnika pred sudom ili drugim nadležnim tijelom radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja tražbine

⁴² kod zahtjeva za naknadu štete u iznosu u kojem je nastala moguća je preinaka u odnosu na zahtjev za isplatu zatezanih kamata, no navedeno sporedno potraživanje zastarijeva s glavnim potraživanjem, u skladu s odredbama članka 223. ZOO-a

Slijedom navedenog, zastara kod preinake tužbe povećanjem postojećeg tužbenog zahtjeva za naknadu istog oblika štete kod kojeg se visina određuje prema vrijednostima u vrijeme presuđenja ne računa se posebno za preinačeni dio tužbenog zahtjeva od kada je izvršena preinaka.

I kod preinake tužbe povećanjem zahtjeva za naknadu neimovinske štete zbog povrede prava osobnosti zahtijevanjem naknade drugog oblika štete na temelju ZOO-a zastaru ne bi trebalo posebno računati. U arhivskoj sentenci iz presude Vrhovnoga suda br. Rev-925/1988 od 17. svibnja 1988.⁴³, koja se temelji na primjeni ZOO/78, navedeno je da se podnošenjem tužbe radi ostvarivanja naknade jednog oblika štete ne prekida zastarijevanje potraživanja naknade drugog oblika štete, iz čega proizlazi da bi zastaru valjalo računati odvojeno do prekida prvo postavljenim zahtjevom i do podnošenja preinačenog zahtjeva.

S obzirom na novu, objektivnu koncepciju neimovinske štete iz ZOO-a prema kojoj je već sama povreda prava osobnosti neimovinska šteta, pravni stav iz navedene sentence, koji se temelji na ZOO/78, ne bi bio primjenjiv na zahtjeve za naknadu neimovinske štete zbog povrede prava osobnosti. Budući da su prema ZOO-u oblici neimovinske štete koju trpi fizička osoba (povreda prava na život, na tjelesno zdravlje, na duševno zdravlje, na ugled, na čast, na dostojanstvo, na ime, na privatnost osobnog i obiteljskog života, na slobodu) objektivno obuhvaćeni povredom prava osobnosti a koja povreda je osnova zahtjeva za naknadu štete, proizlazi da preinaku tužbe za naknadu neimovinske štete povećanjem tužbenog zahtjeva sa zahtijevanjem naknade štete zbog povrede drugog prava po pitanju prekida zastare ne bi trebalo razmatrati odvojeno od podnošenja tužbe i od njene preinake, jer nema promjene činjenične i pravne osnove tužbe te se radi o

jedinstvenom obliku štete.

U slučaju preinake tužbe povećanjem tužbenog zahtjeva, zastara će se ipak posebno računati u odnosu na trenutak podnošenja preinačenog povećanog tužbenog zahtjeva za naknadu štete ako se preinaka tužbe povećanjem tužbenog zahtjeva temelji na drugoj činjeničnoj i pravnoj osnovi i ako se radi o zahtjevu za naknadu štete za izgubljenu zaradu, s primjenom trogodišnjeg zastarnog roka za povremene tražbine 226. stavak . ZOO-a.⁴⁴

III.2.1. Činjenična osnova prijašnjeg i konačnog tužbenog zahtjeva

Iako se ne odnosi na zahtjev za naknadnu štete⁴⁵, presudom Vrhovnoga suda Republike Hrvatske posl. br. Rev-2155/2010-2 od 12. studenoga 2014.⁴⁶ ukazuje se da je po pitanju zastare u slučaju preinake tužbe odlučno imaju li stari i novi zahtjev istu činjeničnu i pravnu osnovu ili su preinakom tužbe izmijenjene činjenična i pravna osnova zahtjeva.

Podnositelj revizije se u prilog svojoj tvrdnji da je do prekida zastare došlo tek preinakom tužbe a ne podnošenjem tužbe, pozvao na prethodnu odluku Vrhovnoga suda br. Rev-719/1996 od 16. veljače 2000. U toj je presudi navedeno da preinaku tužbe predstavlja isticanje drugih zahtjeva umjesto postojećeg. U pogledu novog zahtjeva parnica se smatra pokrenutom tek kada je novi, preinačeni zahtjev postavljen pa u odnosu na to treba cijeliti istaknuti prigovor zastare te se smatra da pri postavljanju prvog zahtjeva prekid zastarijevanja nije ni nastupio.

Ocjenujući revizijski prigovor pozivanjem na odluku br. Rev-719/96 od 16. veljače 2000., Vrhovni sud ukazuje da u tom predmetu prijašnji

⁴⁴ odnosno za povremena potraživanja iz članka 372. stavak 1. ZOO-a

⁴⁵ već na nasljednički zahtjev zbog povrede prava na nužni dio

⁴⁶ www.iusinfo.hr, stranica posjećena 21. ožujka 2021.

⁴³ www.iusinfo.hr, arhiva sentenci, stranica posjećena 21. ožujka 2021.

i konačni tužbeni zahtjevi nisu imali identičnu činjeničnu i pravnu osnovu⁴⁷ te se stoga shvaćanje izneseno u odluci br. Rev-719/96 odnosi na pitanje prekida zastare u okolnostima u kojima su činjenični i pravni temelj tužbenih zahtjeva različiti.

Za razliku od navedenog, u parničnom postupku na koji se odnosi revizija, prijašnji i konačni tužbeni zahtjevi imaju istu činjeničnu i pravnu osnovu, s obzirom na to da je tužitelj umjesto tužbenog zahtjeva za utvrđenje istaknuo drugi zahtjev za činjenje a i podredni zahtjev na isplatu.⁴⁸ U navedenoj presudi Rev-2155/2010-2 zaključuje se da pitanje prekida zastare u slučaju preinake tužbe kada stari i novi zahtjev nemaju istu činjeničnu i pravnu osnovu ne može biti razmatrano primjenom iste pravne argumentacije kao i u slučaju kada stari i novi zahtjev imaju isti činjenični i pravni temelj.

Rješenjem Vrhovnog suda br. Rev x-1134/2013-2⁴⁹ od 3. ožujka 2015.⁵⁰ ukazuje se da je kod određenja istovjetnosti spora, a s tim u vezi i kod razjašnjenja preinake tužbe i zastare, od važnosti ona činjenična osnova na kojoj tužitelj temelji svoj zahtjev. Ističe se da u slučaju objektivne preinake tužbe, prema shvaćanju tog suda u primjeni odredbe članka 191.

⁴⁷ Prvim zahtjevom u tom predmetu zatraženo je da se utvrdi da je tužitelj vlasnik nekretnina te da se naloži tuženicama izdati tabularnu ispravu podobnu za prijenos prava vlasništva u zemljišnim knjigama, a preinačenim zahtjevima zatraženo je da se naloži tuženicama sklopiti s tužiteljem ugovor o prodaji nekretnine te da se naloži tuženicama izdati tužitelju tabularnu ispravu za prijenos prava vlasništva s tim da je tužitelj dužan tuženicama platiti ostatak kupovne cijene od 50.000,00 USD ili da se naloži tuženicama tužitelju vratiti plaćeni iznos kupovnine sa zateznom kamatom.

⁴⁸ Sve u odnosu na povredu prava na nužni dio.

⁴⁹ www.iusinfo.hr, stranica posjećena 20. ožujka 2021.

⁵⁰ (u predmetu u kojem je zahtjev za ispunjenje ugovora o zakupu djelomično preinačen postavljanjem zahtjeva za naknadu štete)

ZPP-a (Rev-440/2004, Rev-2183/1992, Rev-2673/1992 i dr.), preinaka tužbe postoji i kad se generički određeni tužbeni zahtjev osniva na bitno drugačijem činjeničnom stanju (drugačijem kompleksu činjenica) od onog koji je prethodno bio osnova tužbe (čak i ako zahtjev nije formalno izmijenjen), ili kad su bitnim elementima činjenične osnove dodani novi, preinačeni, ili oduzeti neki prije istaknuti činjenični elementi, tako da novoformirani činjenični kompleks objektivno dovodi do promjene istovjetnosti tužbenog zahtjeva.

Radi razjašnjenja, ovdje se navodi da su generičke obveze one kod kojih je sadržaj dužnikove činidbe određen samo općim obilježjima određene vrste ili roda stvari, a dužnikova se obveza sastoji u predaji određene količine i kvalitete stvari unutar određene vrste ili roda, odnosno odnosi se na čitav skup stvari nekog roda ili čitav skup činidbi neke određene vrste tih činidbi. Novčane obveze su generičke obveze (određene po svom rodu).⁵¹

Iz navedenog slijedi da je u slučajevima u kojima je zahtjev za naknadu štete preinačen povišenjem tužbenog generičkog – novčanog zahtjeva, pri čemu istovjetnost zahtjeva nije izmijenjena jer nisu promijenjeni činjenična i pravna osnova tužbe, prekid zastare nastupio podnošenjem tužbe za cijeli zahtjev a ne preinakom tužbe za preinačeni dio zahtjeva.

Tako je zaključeno i u odluci Vrhovnog suda br. Rev x-1196/2011-2⁵² od 4. travnja 2012. Predmet spora u revizijskom stadiju postupka bila je naknada štete na ime duševnih boli zbog smrti bliske osobe. Prethodno su sudovi otklonili istaknuti prigovor zastare za dio potraživanja – za povećane zahtjeve istaknute preinakom tužbe za isti vid štete, smatrajući da je podnošenjem tužbe prekinuto zastarijevanje i za ta potraživanja.

⁵¹ Ćiraković, B., Vrste i učinci obveza, Pravosudna akademija, svibanj 2016., str. 7. i 10.

⁵² www.iusinfo.hr, stranica posjećena 15. ožujka 2021.

U navedenoj odluci Rev x-1196/2011-2 od 4. travnja 2012. ističe se da su tužitelji tužbu radi naknade štete na ime duševnih boli zbog smrti bliske osobe, umrle 3. kolovoza 2001. u toj pravnoj stvari podnijeli 11. rujna 2001., dakle unutar zastarnog roka iz članka 376. stavak 1. Zakona o obveznim odnosima⁵³. Tužbu su preinačili podneskom od 13. travnja 2006. te za taj vid štete umjesto ranijih iznosa od 50.000,00 kn, odnosno 60.000,00 kn, zahtijevaju iznose od po 220.000,00 kn, dakle, veću novčanu svotu. Prema odredbi članka 388. ZOO/78, zastarijevanje se prekida podizanjem tužbe i svakom drugom vjerovnikovom radnjom poduzetom pred sudom ili drugim nadležnim tijelom, radi utvrđivanja, osiguranja ili ostvarenja potraživanja. Kao što je Vrhovni sud zaključio u navedenoj odluci Rev x-1196/2011-2, podizanjem tužbe kojom zahtijevaju isplatu određenog iznosa na ime naknade određenog vida štete, visina koje se utvrđuje prema cijenama u vrijeme donošenja sudske odluke,⁵⁴ tužitelji ujedno poduzimaju radnju radi utvrđivanja tog potraživanja i radi njegovog ostvarenja te time, u skladu s navedenom zakonskom odredbom, prekidaju zastarijevanje i u odnosu na povećane zahtjeve iz iste činjenične osnove.

III.2.2. Preinaka tužbe povećanjem zahtjeva za izgublenu zaradu

Presudom Vrhovnoga suda br. Revr-1102/2015-2⁵⁵ od 7. srpnja 2015. odbijena je revizija tuženika kao neosnovana, sa zaključkom da je tužitelj svoj zahtjev za naknadu plaće postavio unutar trogodišnjeg zastarnog roka, čime je došlo do prekida zastarijevanja te je tijekom postupka preinačio tužbu zahti-

jevajući naknadu plaće u bruto iznosima, čime je povećao tužbeni zahtjev. Radi se, dakle, o preinačenju tužbe gdje zbog okolnosti koje su nastale nakon podnošenja tužbe, tužitelj zahtijeva iz iste činjenične osnove drugu novčanu svotu (bruto plaću), a čemu se tuženik s jedne strane ne može protiviti a s druge strane takvo preinačenje tužbe nema karakter novog zahtjeva glede početka i tijeka roka zastare, a koji je bio prekinut podnošenjem prvotnog zahtjeva za naknadu plaće.

U rješenju Vrhovnoga suda br. Revx-526/2018-2⁵⁶ od 28. svibnja 2019. kojim je predmet vraćen na ponovno suđenje zbog pogrešnog pravnog pristupa pri ocjeni prigovora zastare zahtjeva tužitelja za naknadu štete u vidu rente zbog izgubljene zarade u vidu izgubljenih plaća, ukazuje se kako iz odredbe članka 191. stavak 1. i 2. ZPP-a jasno proizlazi da se u slučaju povećanja postojećeg zahtjeva radi o preinaci tužbe, a zastara u takvom slučaju u odnosu na povećani dio tužbenog zahtjeva počinje teći od dana kada je tužba preinačena. Pritom se poziva na odluku br. Revr-1797/10-2 i Revx-424/11-2.

U presudi br. Revr-1797/10-2⁵⁷ od 19. ožujka 2013., Vrhovni sud ukazuje da se na potraživanje naknade štete u vidu rente zbog izgubljene zarade koja se sastoji u izgubljenoj plaći primjenjuje trogodišnji zastarni rok za povremena potraživanja iz članka 372. stavak 1. ZOO/78⁵⁸ koji se računa od dospijeca svakog pojedinog davanja. U konkretnom je slučaju zastara počela teći od dana pravomoćnosti presude kojom je utvrđena nezakonitom zadnja odluka tuženika, tj. od 5. studenoga 1996., te je tužba podnesena sudu 3. lipnja 1997. podnesena unutar trogodišnjeg zastarnog roka u smislu članka 372. ZOO/78. No, u odnosu na pre-

53 Službeni list SFRJ, br. 29/78, 39/85, 46/85, 57/89, Narodne novine, br. 53/91, 73/91, 111/93, 3/94, 107/95, 7/96, 91/96, 112/99, 88/01, 35/05, dalje ZOO/78.

54 Članak 189. stavak 2. ZOO/78

55 www.iusinfo.hr, stranica posjećena 20. ožujka 2021.

56 *Ibid.*

57 www.iusinfo.hr, stranica posjećena 21. ožujka 2021.

58 povremene tražbine, članak 226. stavak 1. ZOO-a

inaku tužbenog zahtjeva od 3. veljače 2003., od početka tjeka zastare do navedenog preinačenja tužbe protekao je zastarni rok od tri godine propisan odredbom čl. 372. ZOO/78. U presudi br. Rev x-424/11-2⁵⁹ od 29. siječnja 2014., Vrhovni je sud odgovorio na revizijska pitanja je li u toj parnici došlo do objektivne preinake tužbe kao posljedice izmijenjene činjenične osnove tužbenog zahtjeva, te u nastavku, je li nastupila zastara tužiteljeve tražbine po preinačenom zahtjevu. Kad se tužba preinači promjenom istovjetnosti zahtjeva nadomještanjem postojećeg zahtjeva novim, s tim da je promijenjen činjenični kompleks (oduzimanjem dotadašnjih i/ili dodavanjem novih činjenica) tako da ta promjena faktički predstavlja drugi životni događaj koji se i vremenski odvijao kasnije, parnica se u pogledu prijašnjeg zahtjeva gasi. Takva procesno-pravna situacija u materijalno-pravnom smislu u pogledu prekida zastare znači da prekid zastare u odnosu na novopostavljen tužbeni zahtjev nije niti nastupio.

Iz sadržaja odluka br. Revr-1797/10-2 i br. Revx-424/11-2 proizlazi da se stav izražen u rješenju br. Revx-526/18-2 ne treba tumačiti u uskom smislu, da će u odnosu na povećani dio zahtjeva zastara uvijek teći od preinake povećanjem zahtjeva, jer će to ovisiti npr. o primjeni odredbe članka 372. ZOO-a kao u odluci br. Revr-1797/10-2 ili o tome je li činjenična osnova iz tužbe izmijenjena pri preinaci tužbe, kao u odluci br. Revx-424/11-2.

Vrhovni je sud rješenjem br. Revr-1460/13-2⁶⁰ od 24. siječnja 2017. prihvatio reviziju tuženika i predmet vratio na ponovno suđenje. U predmetnom sporu sa zahtjevom za isplatu plaće i otpremnine zaključeno je da se u slučaju preinake tužbe povećanjem tužbenog zahtjeva u odnosu na povećani dio tužbenog zahtjeva pitanje zastare ocjenjuje samostalno,

59 www.iusinfo.hr, stranica posjećena 20. ožujka 2021.

60 *Ibid.*

tako da je za dio tražbine na koji se odnosi preinačenje tužbe za ocjenu pitanja zastare bitan dan preinake tužbe.

U odluci Vrhovnoga suda br. Rev-1734/19 prihvaćena je revizija tuženika u pogledu tjeka kamata na naknadu materijalne štete te je odbijen zahtjev za isplatu kamata tekućih od nastanka štete pa do podnošenja tužbe jer nije dokazano da je podnesen odštetni zahtjev⁶¹ dok je u povodu ostalih pitanja revizija odbačena.

Odlukom Vrhovnoga suda br. Revd-858/2020⁶² od 19. studenoga 2020. dopuštena je revizija tuženika zbog, uz ostalo, sljedećeg pravnog pitanja: „1. Predstavlja li povećanje zahtjeva s osnove izgubljene zarade, kao razlike između mirovine i ranije plaće, a koje se povećanje sastoji u zahtijevanju većeg iznosa za isto razdoblje, kako dospjelih iznosa tako i budućeg iznosa mjesečne rente, preinaku tužbe u smislu odredbe članka 191. stavak 1. ZPP-a, te je li za zastaru povećanog dijela zahtjeva bitan dan preinake tužbe i jesu li u tom smislu predmetne pobijane odluke utemeljene na pogrešnoj primjeni materijalnog prava odredbe članka 230. stavak 1. ZOO-a u vezi s odredbom članka 191. stavka 1. ZPP-a?“

Revizijski sud ocijenio je da je to pravno pitanje važno za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni, u smislu odredbi članka 385.a i članka 387. ZPP-a, jer je riječ o pitanjima glede kojih pobijana odluka odstupa od pravnog shvaćanja Vrhovnoga suda Republike Hrvatske iznesenog u odlukama toga suda, primjerice u odlukama broj Rev x-526/18-2 od 28. svibnja 2019. i Revr-1460/13-2 od 24. siječnja 2017., te u odluci Rev-1734/19 od 21. svibnja 2019., sadržaj kojih je ovdje ukratko prethodno iznesen.

61 u smislu članka 12. stavak 4. Zakona o obveznim osiguranjima u prometu (Narodne novine, br. 51/05, 36/09, 75/09, 76/13)

62 *Ibid.*

U povodu odluke o dopuštenosti revizije br. Revd-858/2020 od 19. studenoga 2020. još nije uslijedila odluka o reviziji. Budući da se dopuštenost revizije na temelju odluke br. Revd-858/2020 od 19. studenoga 2020. odnosi na odnos preinake tužbe i zastare kod zahtjeva za naknadu izgubljene zarade, nije preuranjeno iznošenje zaključka o slučajevima u kojima je zahtjev za naknadu štete preinačen povišenjem tužbenog generičkog – novčanog zahtjeva za visinu kojeg su mjerodavne vrijednosti u vrijeme presuđenja, pri čemu istovjetnost zahtjeva nije izmijenjena jer nisu promijenjeni činjenična i pravna osnova tužbe. U taj okvir svakako spadaju zahtjevi za naknadu neimovinske štete zbog povrede prava osobnosti i u tim će slučajevima prekid zastare nastupiti podnošenjem tužbe za cijeli zahtjev a ne odvojeno preinakom tužbe za preinačeni dio zahtjeva.

Zaključak

Iz navedenih mjerodavnih zakonskih odredbi i iz prakse Vrhovnoga suda proizlazi da se u slučaju preinake tužbe povećanjem tužbenog zahtjeva pitanje zastare u odnosu na povećani dio tužbenog zahtjeva neće uvijek ocjenjivati samostalno niti će za dio tražbine na koji se odnosi preinačenje tužbe uvijek biti bitan dan preinake tužbe.

U slučaju preinake tužbe povećanjem tužbenog zahtjeva u odnosu na povećani dio tužbenog zahtjeva, pitanje zastare ocjenjivat će se samostalno te će za dio zahtjeva na koji se odnosi preinačenje tužbe za ocjenu pitanja zastare biti bitan dan preinake tužbe onda kada se uz povećanje tužbenog zahtjeva mijenja pravna i činjenična osnova prijašnjeg tužbenog zahtjeva do mjere koja dovodi do izmjene istovjetnosti zahtjeva.

U slučaju preinake tužbe povećanjem tužbenog zahtjeva u odnosu na povećani dio tužbenog zahtjeva, pitanje zastare ocjenjivat će se samostalno te će za dio zahtjeva na koji se od-

nosi preinačenje tužbe za ocjenu pitanja zastare bitan dan preinake tužbe ako se primjenjuje zastarni rok za povremene tražbine iz članka 226. stavak 1. ZOO-a, jer tom odredbom propisani trogodišnji zastarni rok teče od dospijeca svakog pojedinog davanja.⁶³

U ostalim slučajevima u kojima je zahtjev za naknadu štete preinačen povišenjem tužbenog generičkog – novčanog zahtjeva, prekid zastare nastupio je podnošenjem tužbe za cijeli zahtjev a ne preinakom tužbe za preinačeni dio zahtjeva. Ovo stoga jer je podnošenjem tužbe poduzeta radnja ostvarenja subjektivnog prava na naknadu štete a time je prekinuto zastarijevanje, što se odnosi i na povećane zahtjeve iz iste činjenične osnove.

Slijedom navedenog, kod preinake tužbenog zahtjeva kojim se povisuje zahtjev za pravičnu novčanu naknadu neimovinske štete zbog povrede prava osobnosti⁶⁴ u svrhu usklađenja s novim Orijentacijskim kriterijima Vrhovnoga suda za utvrđivanje visine te štete⁶⁵, do prekida zastare došlo je podnošenjem tužbe i u odnosu na zahtjeve povećane preinačenjem tužbe.

Navedeno se, s obzirom na objektivnu koncepciju neimovinske štete iz ZOO-a, odnosi i na preinaku tužbe za naknadu neimovinske štete zbog povrede prava osobnosti, povećanjem tužbenog zahtjeva sa zahtijevanjem naknade štete zbog povrede drugog prava, jer se ne radi o različitim oblicima štete već o jedinstvenom obliku štete.

⁶³ Tako će, primjerice, zastarjeti zahtjev za naknadu štete isplatom rente zbog izgubljene zarade do određenog mjeseca, ako tijekom trajanja postupka dužeg od tri godine tužitelj ne preinači tužbu postavljanjem rentnog zahtjeva za daljnje razdoblje

⁶⁴ Ili za pravičnu novčane naknade nematerijalne štete

⁶⁵ Pravno shvaćanje zauzeto na sjednici VSRH-a (2/20) održanoj 5. ožujka 2020. i 5. lipnja 2020., Su IV-47/20-5

Ivica Crnić: Parnični postupak u praksi

Piše:
Igor Hrabar,
urednik
„Odvjetnika“

U travnju 2021. godine objavljeno je četvrto, bitno aktualizirano izdanje knjige „Parnični postupak u praksi“. Autor je Ivica Crnić, dipl. iur., koji je pravničkoj javnosti poznat kao autor više drugih pravnih knjiga i stručnih i znanstvenih radova. Nakladnik je Organizator d. o. o. iz Zagreba.

Knjiga je prema svom sadržaju upućena pravicima praktičarima, dakako, prema tome i odvjetnicima. Opseg knjige je 1091

stranica. Okosnicu knjige čine 244 primjera podnesaka stranaka (tužbe, pravni lijekovi i drugi), sudskih zapisnika i odluka sudova (presuda i rješenja).

Dodatna vrijednost je u tome što su primjeri u pravilu popraćeni napomenama koje upućuju čitatelja na procesne i materijalne propise na kojima se primjeri temelje, ali i bogatoj sudskoj

praksi. Ta praksa omogućuje da se potpuno sagleda problematika koja se u primjeru obrađuje. Smisao uvrštavanja sudske prakse je, kako kaže sam autor, naglašavanje mogućih različitih pristupa rješavanju nekih problema, te kako bi se čitatelju pružila što potpunija informacija, ali i mogućnost da čitatelj kritički sagleda ponuđena rješenja iz primjera i na temelju iznesenih argumenata izrazi svoje pravno stajalište u konkretnom slučaju.

S gledišta odvjetnika smatramo važnim uputiti da knjiga sadržava niz primjera podnesaka stranaka, pri čemu osobito upućujemo prikaz situacija u postupku prijepodnošenja tužbe (zahtjev za mirno rješenje spora) i na primjere tužbi iz obveznog, stvarnog, zemljišnoknjižnog, nasljednog, radnog i ovršnog prava.

Upućujemo, u tom smislu, i na dijelove knjige u kojima su prikazani primjeri pravnih lijekova – žalbi, revizija i prijedloga za ponavljanje parničnog postupka.

Autor je u tom smislu aktualizirao i procesna pitanja koja se pojavljuju nakon posljednje reforme Zakona o parničnom postupku iz 2019., koja je osobito značajne novine donijela kroz ograničenja prava parnične stranke da podnese reviziju Vrhovnome sudu Republike Hrvatske.

Što se tiče primjera sudskih presuda i rje-

šenja, treba reći da primjeri tih odluka s odgovarajućim napomenama za njihovo sastavljanje i sudskom praksom mogu biti orijentacija odvjetničkim vježbenicima u pripremi za pravosudni ispit. Tome mogu poslužiti i izvadci iz Sudskog poslovnika.

Uz pojedina poglavlja (primjerice, tužbe, presude ili pravne lijekove) autor je napisao uvodne napomene koje olakšavaju pregled određene pravne materije, te uputio u kojoj mjeri određeni postupovni propisi i sudska praksa utječu na oblik (formu) i sadržaj pojedinog podneska parnične stranke ili sudske odluke.

U prilogu knjige su izvadci iz Sudskog poslovnika, aktualizirani Orijehtacijski kriteriji Vrhovnoga suda Republike Hrvatske iz 2020. za utvrđivanje visine pravične novčane naknade neimovinske štete i sudska praksa pri odlučivanju o troškovima parničnog postupka kad su stranke djelomično uspjele u parnici.

Autor upućuje na doktrinu, znanstvenu i stručnu literaturu – knjige i članke.

Lakšem snalaženju u ovoj materiji i povezivanju pojedinih pravnih instituta svakako služi iznimno opsežno abecedno kazalo pojmova.

Autor navodi da knjiga nije zbirka obrazaca (formulara) u koje čitatelj samo mehanički ubacuje nova imena i brojeve ili kakve druge pravne ili činjenične podatke. Primjeri podnesaka stranaka i odluka sudova u toj su knjizi samo podsjetnik na mogući sadržaj takvih pravnih akata.

Valja pohvaliti trud nakladnika Organizatora d. o. o. iz Zagreba da tekst bude grafički pregledan, te brigu o uporabi hrvatskog jezika u pravnoj praksi. Lektorica je Branka Römer, prof., urednica izdanja je Ana Šunjara, prof.

Ivica Crnić rođen je 9. siječnja 1951. godine u Zagrebu. Osnovnu školu završio je u Gospiću, a maturirao 1969. u Zagrebu. Kao student Pravnoga fakulteta u Zagrebu, ali i nakon diplome, bio je vanjski suradnik Večernjeg lista, Vjesnika, Vjesnika u srijedu, Plavog vjesnika, Radio Zagreba, Ličkih novina i drugih.

Na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu diplomirao je 1973. godine, a nakon što je položio pravosudni ispit radio je kao sudac na Općinskome sudu u Sv. Ivanu Zelini kao i na Okružnome sudu u Zagrebu. Tijekom svoje bogate karijere, bio je i sudac Vrhovnoga suda Republike Hrvatske, ministar pravosuđa (jedno vrijeme i uprave), ministar bez lisnice te sudac i predsjednik Vrhovnoga suda Republike Hrvatske. U Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore upisan je 1995. godine, a odvjetničku karijeru prekinuo je dok je bio sudac i predsjednik Vrhovnoga suda Republike Hrvatske. Odvjetništvu se vratio 2008. i bio član HOK-a sve do umirovljenja 2021. godine.

Ivica Crnić aktivno je sudjelovao u stvaranju novog pravnog sustava u Republici Hrvatskoj nakon njezina državnopravnog osamostaljenja. U tome je, uz ostalo, radio na stvaranju novog pravnog okvira za lokalnu i područnu samoupravu (tada i kao ministar uprave), ali i u pripremi i u predlaganju niza važnih propisa, od kojih su neki bili potpuna novina u sustavu koji je tek nastajao, primjerice Zakona o trgovačkim društvima i Zakona o javnom bilježništvu. Na njegov je poticaj 1993. godine razdvojeno Ministarstvo pravosuđa i uprave, te je u tom smislu bio prvi ministar (isključivo) pravosuđa u Republici Hrvatskoj.

Ivica Crnić je i arbitar u Stalnom arbitražnom sudištu pri Hrvatskoj gospodarskoj komori, a bio je i član brojnih radnih skupina u izradi propisa iz područja obveznih odnosa i naknade štete, kao i propisa vezanih uz radno pravo. Autor je ili koautor više desetaka knjiga, od koji su mnoge doživjele ponovljena izdanja. Autor je i niza stručnih i znanstvenih članaka, predavao je na brojnim pravnim savjetovanjima, seminarima i radionicama.

U Hrvatskoj odvjetničkoj komori bio je član uredništva časopisa „Odvjetnik“ i sve do umirovljenja predsjednik Radne grupe za parnični postupak.

Tijekom svoje karijere dobio je više javnih priznanja, među ostalim odlikovan je i Spomenicom Domovinskoga rata.

Kolokacije u jeziku prava

Sve bilo je fizika

Piše:
Ivana Bendow,
prof.

O autorici:

Ivana Bendow, profesorica engleskog jezika, autorica je dvaju rječnika u nakladi Školske knjige. Pisanje (novinarstvo i esejistiku) studirala je na University of Massachusetts u Sjedinjenim Američkim Državama. Podučava pravnički engleski jezik, prevodi stručne tekstove i sastavlja hrvatsko-engleski pravni rječnik.

Da ispod kuhinjskog sudopera imam sifon, to sam znala. A što je točno sifon i čemu služi, to sam – budući da sam, *mea culpa*, davnih dana preskočila relevantni školski sat fizike – morala naučiti zbog prava. Kaznenog prava. Naime, engleski naziv za izvlačenje novaca iz trgovačkog društva je „sifoniranje“ (*siphoning*), što me je potaknulo da istražim porijeklo dotične metafore. Ako sam dobro razumjela, suština sifona je u tome da tekućinu preusmjerava. Tekućina koja prirodno, zbog sile teže, teče prema dolje, zahvaljujući sifonu mijenja smjer i teče prema gore. Što je tekućina u fizici, to je novac u kaznenom pravu. Zahvaljujući sifonu novac mijenja smjer pa se, umjesto u zakonom predviđene fondove, protupravno ulijeva u privatne džepove ili koje druge nezakonite destinacije.

Počinitelji – izvlačitelji novca – obično ne ignoriraju samo ljudske zakone nego i zakone fizike. Padaju na testu Pitagorine čaše. Čuveni grčki filozof, matematičar i fizičar iz šestog stoljeća prije Krista podučavao je svoje učenike umjerenosti tako što im je vino ulijevao u posebno skrojenu čašu koja funkcionira po zakonu fizike, konkretno zakonu spojenih posuda. Ulijevate li u tu čašu tekućinu do određene razine, ona se ponaša kao obična čaša koja vam omogućava da uživete u njenom sadržaju. Prevršite li mjeru, tj. ulijevate li preko određene razine, sva tekućina istječe i čaša se potpuno isprazni. Zbog nemjerenosti gubite sve. Metaforički rečeno, „sifonisti“ su skloni čašu nalijevati preko opasne razine. Hoće više, pa izgube sve. Pohlepa je njihov udes. Zbog toga se Pitagorina čaša (*Pythagoras cup*) na engleskom zove još i *greed cup*.

O pohlepi govori i Mary Trump, psihologinja i nećakinja donedavnog američkog pred-

sjednika, u svojoj knjizi o obitelji Trump, zgodno naslovljenoj „Previše i nikad dovoljno“ (*Too Much and Never Enough*).

Dakako, izvlačenje novca je samo kolokvijalni naziv za protupravno ponašanje koje se u raznim pravnim sustavima – pa i unutar pojedinog sustava – krije pod različitim pravnim kvalifikacijama, ovisno o načinu na koji se novac izvlači. Riječ kvalifikacija podsjeća nas na jednu jezičnu pojavu o kojoj je već bilo riječi na ovim stranicama, a koja je vrlo zastupljena u međujezičnom sučeljavanju. Kada je u pitanju pravna kvalifikacija ili pravna oznaka kaznenog djela, hrvatske riječi kvalifikacija i kvalificirati samo su naizgled ekvivalenti engleskim riječima *qualification* i *to qualify*. Jezikoslovci ih zovu lažnim prijateljima (*false friends*). Priznajem, upišete li u svoj mrežni pretraživač izraz *qualification of criminal offences*, nećete ostati praznih ruku. Ali među autorima radova s tim nazivom nećete naići ni na jednog izvornog govornika engleskog jezika. Bit će redovito riječ o prijevodima, i to prijevodima u kojima je prevoditelj postao žrtvom lažnog prijateljstva. Utipkajte, primjerice, u svoj mrežni pretraživač Curia C-709/18 i vidjet ćete da je prevoditelj sa slovačkoga pravnu kvalifikaciju preveo kao *legal qualification*. Prijevod je pogrešan, ali ako je istina da se u Europskoj uniji rađa jedna nova varijanta engleskog jezika, tzv. euroengleski, onda će naziv *legal qualification* možda postati općeprihvaćen. To se nerijetko događa s pogreškama koje se ponavljaju – u jednom trenutku one postaju norma.

Pa koji je, onda, engleski naziv za kvalifikaciju kaznenog djela? Nude nam se dvije mogućnosti: *designation* i *label*. Ni jedna vas, vjerujem, nije iznenadila. Deznacija

je oznaka, a i mi govorimo o pravnoj oznaci kaznenog djela. I *label* je oznaka (etiketa, naljepnica). *Offence label* je ime što smo ga nadjenuli (poput etikete nalijepili) određenom protupravnom ponašanju. I rimski su pravници govorili o pravnom imenu djela – *nomen juris*.

U članku *The principle of fair labelling and the definition of the crime of murder* (dio članka dostupan na internetu) južnoafrički profesor kaznenog prava propituje ne bi li protupravno i namjerno izazivanje smrti drugog ljudskog bića – ponašanje sada kvalificirano kao teško ubojstvo – trebalo stupnjevati i podijeliti u više kaznenih djela prema stupnju moralnog prijekora koji se može uputiti optuženiku (*whether the criminal conduct of unlawful, intentional causing of the death of another human being,*

currently labelled as murder, should not be graded and subdivided into more than one offence that qualitatively reflects the degree of moral blameworthiness of the accused person). Bilo bi zanimljivo produbiti svoje spoznaje o *the principle of fair labelling* (načelo odgovarajuće kvalifikacije? primjerenog označavanja? adekvatnog imenovanja?) koje je, ako sam dobro razumjela, jedna od tema u međunarodnom kaznenom pravu, ali to je izvan okvira ove kolumne. Stoga ću se ograničiti na to da vas pozovem da još jednom pročitate isječak iz navedenog rada južnoafričkog pravnik, izvornog govornika engleskog jezika, i da pritom obratite pozornost na terminološku vezu ponašanje–oznaka (*conduct–label*).

Eto! Ipak nije sve u životu fizika. Nešto je i terminologija. A nađe se mjesta i za pravo.

umjerenost, znati granice moderation, knowing one's limits
pohlepa greed
izvlačenje sredstava siphoning funds, siphoning off funds
preusmjeravanje sredstava diverting funds, diversion of funds
izvlačenje novca iz svog trg. društva siphoning off money from one's own company
lažni računi false invoices, fake invoices
izdavanje lažnih računa issuing false invoices, false invoicing
napuhani računi inflated invoices
fiktivni putni nalozi fictitious travel orders
fiktivni poslovi fictitious jobs, fictitious transactions
plaćati fiktivne poslove to pay for fictitious jobs
lažne računovodstvene transakcije fake accounting transactions
krivotvorenje službene ili poslovne isprave forging an official or business document

zloraba povjerenja u gospodarskom poslovanju breach of trust in business transactions
napuhati početne troškove to inflate the initial costs
raditi u dosluhu s privatnom firmom to operate in collusion with a private firm
pravna oznaka djela, pravna kvalifikacija radnje kaznenog djela the designation of a criminal offence, criminal conduct label
biti vezan kvalifikacijom kaznenog djela to be bound by offence label, to be bound by the designation of the charged offence
je li sud vezan kvalifikacijom kaznenog djela is the court bound by the designation of the charged offence, is the court bound by criminal conduct label
izmijeniti pravnu kvalifikaciju na blaže to designate an offence as a lesser crime, to change the conduct label to charge a lesser crime

Jezična pravilnost – usklađenost s jezičnim pravilima

Piše:
izv. prof. dr. sc.
Marko Alerić

*O autoru:
Izv. prof. dr. sc. Marko Alerić diplomirao je na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu, a zatim magistrirao i doktorirao. Na Odsjeku za kroatistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu zaposlen je kao profesor. Stalni je stručni suradnik Radio Sljemena u emisiji „Hrvatski naš svagdašnji“. Suautor je knjige „Hrvatski u upotrebi“.*

Postojanje norme pokazuje postojanje standardnog jezika, tj. uređenog jezika koji služi kao komunikacijsko sredstvo šire jezične zajednice. Upravo je postojanje norme, mogućnost njezina upoznavanja putem obrazovnog sustava i njezino pridržavanje jamstvo uspješne komunikacije koja se odvija u široj jezičnoj zajednici, kao i jamstvo upoznavanja i prihvaćanja te zajednice i njezinih obilježja.

Poznavanje norme standardnoga jezika pokazatelj je ne samo naše obrazovanosti nego i želje i nastojanja za tim da naši govoreni i pisani tekstovi onima kojima su namijenjeni

budu razumljivi i jasni kako bi im njihovo razumijevanje bilo lako i jednoznačno. Gramatička, pravopisna i pravogovorna pravila olakšavaju nam komunikaciju, iznimno složen, zahtjevan proces. Bez postojanja norme standardnoga jezika bili bismo u opasnosti da se sadržaj, npr. riječi, rečenica i tekstova svojevolumeno tumači, što bi dovelo do brojnih problema u komunikaciji i onemogućilo njezinu svrhu – uspješan prijenos poruke od pošiljatelja primatelju.

U ovom članku podsjećamo na neka česta odstupanja, pogreške, koji se javljaju u govorenom i pisanom sporazumijevanju.

Nepravilni oblici (odstupanja)	Pravilni oblici
... najprvo ću reći...	... najprije ću reći...
...predloženo je riješeno za navedeni problem.	...predloženo je rješeno za navedeni problem.
...pravilno pisanje zahtijeva temelj je...	pravilno pisanje zahtjeva temelj je...
...postignut je koncenzus po tom pitanju...	...postignut je konsenzus o tom pitanju...
Spis je imao preko tisuću stranica.	Spis je imao više od tisuću stranica.
Nitko nije znao da li će odustati od zahtjeva.	Nitko nije znao hoće li odustati od zahtjeva.
...kako bi se mogao skoncitrirati na navedenu temu...	...kako bi se mogao koncentrirati na navedenu temu...
...pozdravljam vas svihpozdravljam vas sve ...
...na projektu su bili uposleni vrhunski stručnjaci...	...na projektu su bili zaposleni vrhunski stručnjaci...
No, međutim , nismo znali...	No , nismo znali... ili Međutim , nismo znali...
Dogovor je postignut tek iza ponoći.	Dogovor je postignut tek poslije/nakon ponoći.
...na osnovu višesatne rasprave...	...na osnovi višesatne rasprave...
...iskoristiti svo raspoloživo vrijeme...	...iskoristiti sve raspoloživo vrijeme...
Hvala Vam na posjeti!	Hvala Vam na posjetu!
...dovelo je do odlaganja potpisivanja sporazuma.	...dovelo je do odgađanja potpisivanja sporazuma.
U ničemu nije pretjerivala.	Ni u čemu nije pretjerivala.
Što ste Vi htjela?	Što ste Vi htjeli?
Hvala Vam što ste došao na vrijeme.	Hvala Vam što ste došli na vrijeme.
Osuđen je radi krivotvorenja dokumenata.	Osuđen je zbog krivotvorenja dokumenata.
komunicirati problem na nekoga je red	komunicirati o problemu na nekome je red
vansudska nagodba	izvansudska nagodba
Otišao je vani .	Otišao je van .
Moje osobno mišljenje...	Moje mišljenje ...

Unatoč stalnom povećanja memorijskog kapaciteta...	Unatoč stalnom povećanja memorijskog kapaciteta...
...što podliježe zakonskim ograničenjima.	...što podliježe zakonskim ograničenjima.
Odluka će biti donesena kroz mjesec dana.	Odluka će biti donesena za mjesec dana / u roku od mjesec dana.
...što je dovelo do međunarodne zajedničke suradnješto je dovelo do međunarodne suradnje ...
...u tu kategoriju spadaju brisanje...	...toj kategoriji pripadaju brisanje...
... u svrhu počinjenja neovlaštenih aktivnosti...	... sa svrhom počinjenja neovlaštenih aktivnosti...
... bez daljega treba poduzeti...	... bez daljnega treba poduzeti...
... prinuden na ostavku...	... prisiljen na ostavku...
Sporazum je prethodno usaglašen ...	Sporazum je prethodno usuglašen ...
...kada korisnik interneta vrši pretragu na temelju ključne riječi...	...kada korisnik interneta pretražuje na temelju ključne riječi...
Često puta su bili daleko obrazovaniji od prosječnih stanovnika.	Često su bili daleko obrazovaniji od prosječnih stanovnika.
...položaj na tržištu internet pretraživanja...	...položaj na tržištu internetskog pretraživanja...
...bio je osuđen za prekršajbio je osuđen zbog prekršaja ...
...raspravljati sa suradnikom novе mјјereraspravljati sa suradnikom o novim mјјerama ...
...konzultirati odvјјetnikakonzultirati se s odvјјetnikom ...
...kontaktirati dјјelatnikakontaktirati s dјјelatnikom ...
... donešen je niz novih propisa...	... donesen je niz novih propisa...
Odlučili smo o tome progovoriti pod svaku cijenu.	Odlučili smo o tome progovoriti po svaku cijenu.
Ukoliko se zahtjev preda na vrijeme, može se očekivati...	Ako se zahtjev preda na vrijeme, može se očekivati...
...pogrešku su uočili ponovno pregledajući dostupnu dokumentaciju...	...pogrešku su uočili ponovno pregledavajući dostupnu dokumentaciju...
... presudu se objavljuje...	... presuda se objavljuje...
...postigli su veće poštovanje od strane institucija.	...postigli su veće poštovanje od institucija.
...bio je poznati specijalistabio je poznati specijalist ...
...o slučaju je izvijestila i njegova kćero slučaju je izvijestila i njegova kći .
Željeli su se domoći navedenih podataka bez da ih plate .	Željeli su se domoći navedenih podataka bez plaćanja / a da ih ne plate .
Trebalo se obratiti na novog predsjednika Uprave .	Trebalo se obratiti novom predsjedniku Uprave .
Usprkos toga nije postignut dobar rezultat.	Usprkos tome nije postignut dobar rezultat.
...nalazila se nasuprot njeganalazila se nasuprot njemu .
...to je Pravilnik kojeg su uzeli u obzir.	...to je Pravilnik koji su uzeli u obzir.
...sutra ćemo dogovoriti sastanak.	...sutra ćemo se dogovoriti o sastanku.
Spis se sastoji iz devet dijelova.	Spis se sastoji od devet dijelova.
Pomoć im je bila potrebna obzirom da još nisu samostalni.	Pomoć im je bila potrebna s obzirom na to da još nisu samostalni.
...o toj temi očitovao se kroz svoj nastupni govoro toj temi očitovao se u svom nastupnom govoru .
Način oslovljavanja ovisi i od dobi .	Način oslovljavanja ovisi i o dobi .
Mogu se javiti i putom elektroničke pošte...	Mogu se javiti i putem elektroničke pošte...
Pohvalio se s postignutim uspjehom.	Pohvalio se postignutim uspjehom.
O ničemu nije trebalo donijeti žurnu odluku.	Ni o čemu nije trebalo donijeti žurnu odluku.
Upućujemo Vam lijepi pozdrav!	Upućujemo Vam lijep pozdrav!
Budući je utvrđen niz nezakonitosti, očekuje se podizanje optužnice.	Budući da je utvrđen niz nezakonitosti, očekuje se podizanje optužnice.
...spis je za dvaput veći...	...spis je dvaput veći...
...očekuje se postizanje najmaksimalnijeg rezultata.	...očekuje se postizanje maksimalnog rezultata.
... drugi puta je ponovio ono što je već bio rekao.	... drugi put je ponovio ono što je već bio rekao.
Ponovo su odbili njezin prijedlog.	Ponovno su odbili njezin prijedlog.
Dogovorili smo se da ćemo se naći nedaleko suda.	Dogovorili smo se da ćemo se naći nedaleko od suda.
Mogli su otići gdje su god htjeli.	Mogli su otići kamo su god htjeli.

Dana 10. ožujka 2021. godine pred predsjednikom Hrvatske odvjetničke komore odvjetničku prisegu dali su:

PETAR ALILOVIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

MAJA ANIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u OSIJEKU.

VJEKOSLAV BOBAN
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u SPLITU.

ANA BOLOTIN
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 7. prosinca
2020., sa sjedištem
ureda u PODSTRANI.

VALERIJA CEROVSKI
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

IVANA CONJAR ČAleta
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

LOVRO GLUŠIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

MORANA GOTIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

GORDANA HADŽIBDIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u PULI.

BOJAN JOVANOVIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

GORAN JUKOPILA
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u PULI.

NINA KARLOVIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

DIJANA KOLMAN VRANE
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u SAMOBORU.

TAMARA MALIĆ BLAŽINA
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u PULI.

ANA MARASOVIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

ANTONIO MAREČIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem ureda
u JASTREBARKOM.

NIKOLA MILAKOVIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem ureda
u OMIŠU.

MARTA PERAK
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem ureda
u OSIJEKU.

PETRA RADUŠIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

ANA ROCE
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

ANTUN SKANSI
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

VANA STRAGA
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u RIJECI.

KATARINA ŠAVUK
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

MARTA ŠČRBEČ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

SARA TADIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ZADRU.

BORNA TAFRA
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem ureda
u ZAGREBU.

**ANAMARIJA VAROVIĆ
KANIŽAJ**
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u ČAKOVCU.

KATARINA VRBATOVIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 1. ožujka
2021., sa sjedištem
ureda u SPLITU.

Zbog epidemioloških
mjera vezanih uz
pandemiju koronavirusa,
nakon prisege nije
snimana zajednička
fotografija novih članova
Hrvatske odvjetničke
komore

Dana 21. travnja 2021. godine pred predsjednikom Hrvatske odvjetničke komore odvjetničku prisegu dali su:

TEA AKMADŽIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 12. travnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u MAKARSKOJ.

KSENIJA ANČIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 12. travnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u VINKOVcima.

ANTE BAKOVIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 12. travnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u SPLITU.

PETRA BALAŽ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 12. travnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

KRISTINA BANIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 12. travnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

ZRINKA BUZATOVIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 12. travnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u Rijeci, Pisarnica u ZAGREBU.

ANA ČOLIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 12. travnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

JANKO DUDUKOVIĆ-PETYO
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 12. travnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

JURAJ FADLJEVIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 12. travnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

TENA FARČIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 12. travnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

ANTE FERARA
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 12. travnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

ANTE GALEŠIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 12. travnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZADRU.

KARLO GUZOBAD
 Odboren upis na sjednici
 Izvršnog odbora 12. travnja
 2021. godine, sa sjedištem
 ureda u ZADRU.

DENIS KLARENDIĆ
 Odboren upis na sjednici
 Izvršnog odbora 12. travnja
 2021. godine, sa sjedištem
 ureda u ZADRU.

ANTE KNEŽOVIĆ
 Odboren upis na sjednici
 Izvršnog odbora 12. travnja
 2021. godine, sa sjedištem
 ureda u ZAGREBU.

ANA KOCEIĆ
 Odboren upis na sjednici
 Izvršnog odbora 12. travnja
 2021. godine, sa sjedištem
 ureda u ZAGREBU.

MAJA KOVAČ
 Odboren upis na sjednici
 Izvršnog odbora 12. travnja
 2021. godine, sa sjedištem
 ureda u RIJECI.

KORANA KRIVAČIĆ
 Odboren upis na sjednici
 Izvršnog odbora 12. travnja
 2021. godine, sa sjedištem
 ureda u BJELOVARU.

VLADIMIR MATIĆ
 Odboren upis na sjednici
 Izvršnog odbora 12. travnja
 2021. godine, sa sjedištem
 ureda u ZAGREBU.

ANTE MILAT
 Odboren upis na sjednici
 Izvršnog odbora 12. travnja
 2021. godine, sa sjedištem
 ureda u ZAGREBU.

JASNA MOFARDIN
 Odboren upis na sjednici
 Izvršnog odbora 12. travnja
 2021. godine, sa sjedištem
 ureda u ROVINJU.

**LIONEL SEBASTIEN
 PARISOT**
 Odboren upis na sjednici
 Izvršnog odbora 12. travnja
 2021. godine, sa sjedištem
 ureda u ZAGREBU.

MARINA PEZER
 Odboren upis na sjednici
 Izvršnog odbora 12. travnja
 2021. godine, sa sjedištem
 ureda u ZAGREBU.

BORAN POLJANČIĆ
 Odboren upis na sjednici
 Izvršnog odbora 12. travnja
 2021. godine, sa sjedištem
 ureda u ZAGREBU.

MIRKO ROGULJIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 12. travnja
2021. godine, sa sjedištem
ureda u KAŠTEL LUKŠIĆU.

IGOR SKALA
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 12. travnja
2021. godine, sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

BORIS SUBOTIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 12. travnja
2021. godine, sa sjedištem
ureda u OSIJEKU.

MARIJA ŠARAVANJA
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 12. travnja
2021. godine, sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

NENSI ŠARIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 12. travnja
2021. godine, sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

NINA ŠLAT
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 12. travnja
2021. godine, sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

TOMISLAV VUIĆ
Odobren upis na sjednici
Izvršnog odbora 12. travnja
2021. godine, sa sjedištem
ureda u ZAGREBU.

Zbog epidemioloških
mjera vezanih
uz pandemiju
koronavirusa, nakon
prisege nije snimana
zajednička fotografija
novih članova
Hrvatske odvjetničke
komore

Dana 12. svibnja 2021. godine pred dopredsjednikom Hrvatske odvjetničke komore odvjetničku prisegu dali su:

MAŠA BERIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 3. svibnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

NIKOLINA GODRIJAN
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 3. svibnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

MARIJANA HABIJANČIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 3. svibnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ČAZMI.

VEDRAN HRGOVIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 3. svibnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

BOŽE JOVIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 3. svibnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

KARLA LATIN
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 3. svibnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

ANTONELLA MIŠETIĆ SPAJIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 3. svibnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

ZRINKA ROGINA
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 12. travnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

IVAN SABLJIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 1. ožujka 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

ANDREA SEDMAK
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 3. svibnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u ZAGREBU.

KARLO VUČINIĆ
Odobren upis na sjednici Izvršnog odbora 3. svibnja 2021. godine, sa sjedištem ureda u RIJECI.

Zbog epidemioloških mjera vezanih uz pandemiju koronavirusa, nakon prisege nije snimana zajednička fotografija novih članova Hrvatske odvjetničke komore

Franjo Novaković (1934. – 2021.)

Poštovana obitelji Novaković, kolegice i kolege, dame i gospodo, danas, na ovome mjestu vječnoga mira, opraštamo se od dragog i cijenjenog kolege i prijatelja Franje Novakovića. Iako smo znali da je u posljednje vrijeme teško bolestan, ipak nas je zatekla i duboko ražalostila vijest o njegovoj smrti. Zapala me teška dužnost, ali i čast, da se u ime Hrvatske odvjetničke komore i Odvjetničkoga zbora Varaždin oprostim od našeg uvaženog kolege.

Franjo je rođen je 21. rujna 1934. godine u Gardinovcu, općini Belica, u Međimurju. Diplomirao je na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 23. veljače 1962. godine. Nakon završetka studija zaposlio se u Građevinskom kombinatu „Međimurje“ u Čakovcu, u svojstvu šefa pravne službe, a istovremeno bio je i praktikant na Općinskom sudu u Čakovcu u razdoblju od 1. srpnja 1963. do 1. srpnja 1964. godine. Dana 1. siječnja 1965. zaposlio se u Skupštini kotara Varaždin na radnom mjestu upravno-pravnog referenta.

Nakon položenog pravosudnog ispita upisuje se s danom 13. studenoga 1967. godine u Imenik advokata Advokatske komore SR Hrvatske, koju je dužnost časno i dostojanstveno obavljao punih 38 godina, sve do odlaska u mirovinu 30. prosinca 2005. godine.

Iako je u zasluženoj mirovini već više od 15 godina, rado se odazivao na naša odvjetnička druženja i emotivno se prisjećao vremena kada je naš Zbor brojio desetak odvjetnika.

Bio je uistinu poseban. Kada sam ga, još kao odvjetnički pripravnik, prvi puta upoznao, bio sam impresioniran, jer se i stasom i glasom isticao od drugih kolega. Bio je markantan i uvijek dotjeran, već svojom pojavnošću, a nadasve gentlemenskim manirima, odavao je dojam kao da je došao sa zapada, kojem smo u to vrijeme svi stremili. Njegov duboki glas, kod nas kolega izazivao je respekt, a kod klijenata istinski osjećaj sigurnosti. Imao je izraženu govornu dikciju s osobitim smislom za hrvatski književni jezik, a vrlo često služio se i latinskim i francuskim. Bio je stručnjak i za kazneno i za građansko pravo, te jedan od prvih odvjetnika koji su se prihvatili i dužnosti stečajnog upravitelja.

Među kolegama bio je poznat kao osoba s visokim moralnim standardima, a naročito je bio osjetljiv na nepravde, odnosno situacije koje su se protivile zdravoj logici i prirodnom pravu. U zaštiti takvih prava bio je uporan i ustrajan borac.

Bio je jako društven i galantan. Nije bilo šanse da bi njegovom društvu platili kavu ili piće, pa čak ni nakon umirovljenja. Znao se i ozbiljno naljutiti i tu svoju ljutnju nije skrivao. No to mu nismo zamjerali, jer smo znali da je ona reakcija na neku situaciju koja je trenutno pogodila njega ili njegovu stranku, a već nakon nekoliko dana kada je pronašao izlaz bio je ponovno pristupačan i vedrog duha.

Zbog njegovih iznimnih kvaliteta članovi našeg Zbora u dva su ga navrata birali za predsjednika Odvjetničkoga zbora Varaždin. Njegova slika iz vremena predsjedanja i danas krasi prostorije našeg Zbora, a naše mlade kolegice i kolege kada se upisuju u Imenik odvjetnika, neizostavno upoznajemo s njegovim likom i djelom. I na taj način želimo ne samo odati priznanje našem kolegi, već i mlade naraštaje educirati kakav bi, zapravo, odvjetnik trebao biti: samostalan, neovisan i ustrajan borac za zaštitu ljudskih prava.

Kao član Upravnog odbora Hrvatske odvjetničke komore aktivno je sudjelovao u raspravama i donošenju odluka o svim pitanjima bitnim za unapređenje odvjetničke službe, čime je znatno doprinio promociji odvjetništva našega kraja.

Nadimak „el grande“ najbolje oslikava od kakvog kolege i prijatelja se danas opraštamo.

Još jedanput, u ime Hrvatske odvjetničke komore, Odvjetničkoga zbora Varaždin i svoje osobno ime, izražavam iskrenu sućut obitelji.

A tebi Franjo, neka je laka hrvatska zemlja i počivaj u miru!

(Govor Hinka Žerjava, odvjetnika i predsjednika Odvjetničkoga zbora Varaždin, na posljednjem ispraćaju Franje Novakovića)

Nikola Žunac (1939. – 2021.)

Poštovana obitelj Žunac, dragi kolegice i kolege, prijatelji i znanci našeg Nikole Žunca, pripala mi je teška i časna dužnost u ime kolega odvjetnika oprostiti se od našeg cijenjenog i uglednog kolege Nikole Žunca, doajena naše pravničke profesije, koji je, može se reći, cijelu pravničku karijeru proveo u svojoj Jaski, s ljudima koje je bolje od bilo koga poznavao i služio im cijeli svoj radni i životni vijek.

Teško je prihvatiti činjenicu da se danas trebamo oprostiti od našeg Nikole s kojim smo toliko dugo dijelili sudski hodnik i sudnice, surađivali, s Nikolom s kojim smo bili više od kolege, više od sugrađana, više od osobe koja je bila uvijek spremna pomoći savjetom, iskustvom, znanjem.

Nikola Žunac je osoba čiji je bogat život teško opisati običnim biografskim podacima, jer nema puno ljudi u našoj sredini čiji je život toliko pun sadržaja, toliko bogat, toliko društveno i profesionalno angažiran. Ipak, možda mogu biti slobodna reći da je život Nikole Žunca bio obilježen njegovom profesionalnom karijerom vrsnog pravnika koji je radio i u općinskoj upravi na više važnih funkcija, i kao javni pravobranitelj, i kao sudac Općinskoga suda Jastrebarsko, te najduže kao istaknuti odvjetnik, započevši svoju odvjetničku profesiju kao suradnik u poznatom odvjetničkom uredu jaskanskog odvjetnika Jurja Rendulića, te nakon toga dugi niz godina, kao odvjetnik u svom odvjetničkom uredu.

Ne govorim ništa novo kada kažem da je svoju odvjetničku profesiju uvijek obavljao nadasve profesionalno, stručno i pošteno, predano zastupajući interese svojih stranaka. Između nas kolega odvjetnika i sudaca kao i drugih zaposlenika u pravosuđu, Nikola je bio poznat kao autoritet u pravnim razmišljanjima i dilemama s kojima smo se susretali i mnogo puta smo prije zauzimanja kakvog stava, znali reći: „Što o tome misli Nikola? Što je rekao Nikola? Jeste li pitali Nikolu?“

Njegovo se mišljenje uvažavalo, a količina njegovog pravnog znanja iz svih područja prava, njegovo iskustvo i odmjerjenost bili su nemjerljivi i teško usporedivi. Rijetko se moglo sresti nekoga tko je raspolagao tolikom količinom informacija o ljudima, njihovim obiteljima, prilikama, događajima, od Žumberka do Kupe, kao rezultat ne samo bogate profesionalne karijere već i druženja s ljudima u raznim prilikama i posvećenosti kraju u kojem je proveo cijeli svoj život. Njegova memorija o povijesti Jaske rezultirala je uvijek novim, nepoznatim i neponovljivim pričama, o čemu smo svjedočili i nedavno u radijskoj emisiji koja je, na sreću, s Nikolom snimljena prije nekoliko mjeseci i u kojoj je toliko detaljno, smisleno i sadržajno pričao o svom životu, životu svoje obitelji i životu Jaske kroz vrijeme od prije Drugoga svjetskog rata pa do danas. Često sam znala reći da bi trebalo zapisati što on govori, jer su njegova svjedočenja i znanje o prošlim događajima bila jedinstvena i jer Nikolovim odlaskom zasigurno nestaje i dio te povijesti.

Bio je izuzetno cijenjen, pošten čovjek čiji odlazak predstavlja gubitak za nas kolege kao i za sve ostale, a prije svega za njegovu obitelj, sina Mislava, njegove voljene unuke i snahu kojima će sigurno najviše nedostajati.

S Nikolom odlazi i umire i dio jednog vremena, jedno razdoblje za kojim ćemo žaliti, kao što ćemo žaliti i za Nikolom. Danas, rastajući se s Nikolom rastajemo se i od vremena kojeg više neće biti, kojeg danas više nema, kako u sudnici tako ni izvan nje. I zato ćemo žaliti za našim Nikolom dugo i sjećati ga se uvijek kao iznimnog čovjeka, čovjeka velikog znanja, vrijednog i poštenog kolege i prijatelja, svjedoka jednog vremena koje prolazi i kojeg ćemo pamtiti. Teško je zadnji puta oproštati se s Nikolom i zato ću samo reći: Zbogom Nikola i počivao u miru!

(Govor Maje Masnec, odvjetnice u Jastrebarskom, na posljednjem ispraćaju Nikole Žunca)

Alenka Kružić Dobrila (1967. – 2021.)

Poštovana majko Anice, poštovana Alenkina rodbino, prijatelji, susjedi, kolegice i kolege, na dan 29. siječnja 2021. u svojoj 53. godini, nakon kratke, ali teške bolesti, zauvijek nas je napustila Alenka Kružić Dobrila. Dozvolite da se nakratko prisjetimo njezinog životnog puta. Rođena je u Rijeci 21. svibnja 1967. Njezin DNK kaže da ima španjolske krvi. Valjda je zato i bila lijepa crnokosa Pupa. Osnovnu školu završila je u Hreljinu, a Centar za kadrove u obrazovanju i kulturu završila je u Rijeci. Pravni fakultet završila je u Rijeci 1990. godine.

Glavnina njezina profesionalnog rada bila je posvećena trgovačkom pravu. Najprije kroz rad na Trgovačkom sudu gdje je od 1998. do 2004. obnašala sudačku dužnost, pa u javno-bilježničkoj praksi i na kraju od 2009. kroz odvjetništvo.

Odmah nakon u roku završenog studija na Pravnom fakultetu, zaposlila se na tadašnjem Okružnom sudu u Rijeci, najprije u statusu vježbenika-volontera pa sudačkog vježbenika pa savjetnika i potom od 1998. radi kao sudac Trgovačkoga suda u Rijeci. Od 2004. do 2008. zaposlena je kao javnobilježnički prisjednik u javnobilježničkom uredu svog supruga Duška Dobrile, a potom do 2009. obnaša dužnost vršitelja dužnosti javnog bilježnika, a od 2009. pa nadalje je odvjetnica.

Nije bilo lako probiti se kroz socijalne barijere i izdići se do stručnih sudačkih, javnobilježničkih i odvjetničkih veličina iz lokalne hreljinske sredine. Jedina je od svojih vršnjaka iz osnovnoškolskih klupa završila fakultet.

Zanimljiv je bio njezin zajednički rad sa suprugom Duškom u zajedničkom, kako u javno-bilježničkom, tako i u odvjetničkom uredu. Kada je trebalo pola stranice, doduše pravno strateškog usmjerenja ili kakve prodike nekome uputiti, onda je to Duško napisao, ali kada je trebalo napisati nekoliko stranica, onda to nije moglo bez Alenkinog strpljenja, stručnosti i predanosti. Duško bi opet na kraju dodao točku i to je bilo to – odličan pravni uradak dvojica Dobrila – Kružić Dobrila.

A voljeli su se. Najprije jako tajno da to nitko osim njih nije znao, a onda su se oženili. Greta i ja smo im s ponosom svjedočili. Otada smo se često družili. Alenkina i Duškova škrinja u Sabljicima na Krku bila je uvijek puna riba, a konoba puna njihovog maslinovog ulja i dobrog vina. Nikada se ni na čemu nije štedjelo, jer more je puno riba, samo ih treba uloviti, vrt pun maslina, samo ih treba „ožmiti“. Mnoge smo dane i večeri provodili pripremajući razne ribe i kušajući razna vina. Nikome se nije žurilo dok se nismo dobro najeli i napričali. Bili smo sretni i bili su sretni. Stvarno su se voljeli.

Voljeli su se i dok su se ljutili jedan na drugoga, a ljutili su se jer ju je Duško nagovarao da lovi ribu, vozi barku, baca mrežu, polaže vrše, čisti ribu i pripravlja ju, ali kada je sve to naučila i sama je bila ponosna te se mami i nama drugima hvalila što ona to sve zna. I kopati u vrtu se naša sutkinja i odvjetnica na Bodulije naučila, možda je u tome bila i bolja od Duška. Prigovarali su jedan drugome, jer je Duško i ljubomoran bio, ali na moju Gretu s kojom je Alenka svaki dan, bilo uživo bilo telefonski, razgovarala.

I koliko god je bila zaštićena Duškovom brigom, sve što je s njim naučila vidjeli smo u svoj punini kad je nakon njegove smrti ostala sama i to kako u odvjetničkom poslu, tako i u privatnom i svakodnevnom životu. Samozatajna, kakva je bila, sve je svoje sama i samostalno rješavala i nikoga ni sa čime nije opterećivala.

Nakon što je završila u bolnici, mnogi smo tražili tko je njezin osobni liječnik, i to nije bilo jednostavno. Našli smo ga u doista istraživačkoj misiji, a kada smo, radi sređivanja potrebnih formalnosti, doktora pitali za njegovu pacijenticu Alenku Kružić Dobrila, on je rekao:

- Ne, to nije moja pacijentica.
- Ma je, doktore.
- Ma nije, pogriješili ste, ja poznajem sve svoje pacijente.
- A da ipak pogledate u evidenciju? I pogledao je.
- Stvarno je moja pacijentica!

Alenka, naime, kod njega nikada nije zatražila liječničku pomoć, ni po kom pitanju. A onda je dana 23. studenoga 2020., očito svjesna nekakvog naglog i ozbiljnog poremećaja, svoj auto ostavila na parkingu u gradu i otišla u bolnicu. I tako je počela teška i, nažalost, tragična borba s opakom i teškom bolešću. Tu je borbu, nažalost, izgubila i zauvijek se od nas odvojila.

Bilo je zadovoljstvo živjeti i raditi u njezinoj blizini. Njen odlazak nenadoknativ je gubitak za njenu majku Anicu, za moju suprugu i mene osobno, za prijatelje, kolege i susjede i za sve druge koji su ju poznavali.

Tvoja majka, svi mi, tvoji susjedi, prijatelji, kolegice i kolege nosit ćemo trajno u sebi sjećanje i spoznaju na tvoj častan život.

Draga Alenka, tvoj je život bio ljepši dio i sadržaj naših života. Hvala ti, Alenka, za predivne trenutke druženja i za pomoć i suradnju kada je to trebalo, i neka ti je laka ova hreljinska zemlja.

Počivala u miru i neka te anđeli čuvaju!

Izražavam najdublju sućut majci Anici, ostaloj tugujućoj rodbini, prijateljima, susjedima, kolegicama i kolegama.

(Govor Milorada Stanića, odvjetnika u Rijeci, na posljednjem ispraćaju Alenke Kružić Dobrila)

Zdravko Dujmović (1942. – 2021.)

Umirovljeni zagrebački odvjetnik Zdravko Dujmović preminuo je 23. veljače 2021. godine u 80. godini, nakon bogato ispunjenog života i uspješne pedesetogodišnje pravničke i odvjetničke prakse.

Osnovnu školu završio je u Đurđevcu, a gimnaziju u Koprivnici. Podravcem se smatrao intelektualno i emotivno osjećao do kraja života. Za kolege, prijatelje i znance uvijek je i oduvijek bio Zdravina.

Studirao je na Pravnome fakultetu u Zagrebu u vrijeme burnih promjena pravnog i političkog sustava povezanih s ustavnim reformskim procesima bivše države.

Kao urednik satiričkog lista „Paradoks“ i suradnik „Hrvatskog gospodarskog glasnika“ bio je aktivni sudionik hrvatskog proljeća, uključujući i pravno servisiranje izdavača, te zastupanje u sudskim postupcima zabrane tog lista, povezanih s priložima o okupaciji Čehoslovačke i češkom proljeću.

U skladu s neformalno izrečenom zabranom javnog djelovanja, početkom sedamdesetih povukao se iz javne politike u pravničku profesionalnu djelatnost u gospodarstvu. Profesionalnu pravničku djelatnost nastavio je u državnoj upravi kao savjetnik za izradu nacрта i sudjelovanje u postupcima donošenja zakonskih i drugih propisa u području sporta i fizičke kulture, uključujući i osiguravanje sustavnih financijskih propisa kojima se osigurava podloga za njihov razvoj.

Koncem 80-ih godina aktivno se uključuje u procese demokratskih promjena kao tajnik jedne od oporbenih stranaka. Kao savjestan građanin, početkom 90-ih godina dragovoljno se pridružuje svojoj dvojici dvadesetogodišnjih sinova i pristupa Hrvatskoj vojsci, te u svojim pedesetim godinama uzima pušku u ruke na prvoj liniji banijsko-kupske bojišnice. Profesionalnu karijeru nastavlja u odvjetništvu, posebno zastupajući najranjivije. Kao pravnik i odvjetnik gradio je mostove prema onima koji nisu imali mogućnosti plaćanja propisanih odvjetničkih ili sudskih pristojbi.

Posebice intenzivnu aktivnost razvio je u okviru marijanskog Pokreta fokolara kao međureligijskog etničkog laičkog pokreta povezanog s Katoličkom crkvom i nastojanjima katolika za suradnjom s kršćanskim crkvama i drugim religijama, te svim skupinama ateista.

Sudjelovao je u svim pripremnim i raspravnim tijelima toga Pokreta na europskoj i regionalnoj razini. U suradnji sa slovenskim sudionicima Pokreta zajednički su se intenzivirali napori za održavanjem i razvojem suradnje s pravoslavnim vjernicima i njihovim crkvama i nakon raspada nekada zajedničke države.

Bio je veliki intelektualac iznimno širokoga obzora djelovanja, uz puno poštovanje različitosti. Znao je i mogao se prilagoditi interesima i razini svih sudionika u raspravi, te otvarati prostor da bi različitosti došle do izražaja kao zajednička posebna vrijednost uz poštovanje svakog sudionika u najvećoj mogućoj mjeri. U profesionalnoj pravničkoj, posebice odvjetničkoj djelatnosti, kao i pri širem društvenom angažmanu, nije se štedio, o čemu svjedoče široki krugovi prijatelja, suradnika i istomišljenika na različitim stranama suvremenoga hrvatskog višestruko podijeljenoga društva. Uporno je insistirao da bi se do kraja razjasnili sporni poslovni i drugi društveni odnosi, bolje posložili i unaprijedili ne gubeći pri tome iz vida vrijednosti na daleke staze.

Strpljivost je pri tome bila i njegova najjača strana, a vrijeme što ga je na taj način, gledano pragmatično i na kratke staze „tobože izgubio“, obilato je nadoknađeno sposobnošću da se život provede kao disciplina na duge staze, štedeći pri tome druge možda za nijansu više nego samoga sebe.

Sudbina je htjela na malokad viđen način, da posljednjih nekoliko godina života Zdravina neumoran na mnoge istinske životne izazove, provede nepokretan i u svakojakoj nemogućnosti djelovanja, oslonjen na brigu svojih najbližih.

Prisjećajući se našega Zdravine, svi mi koji smo imali sreću da nam se životni putevi s njegovim križaju, imamo u srcu nalog koliko god je to moguće njegovoj obitelji da se popuni praznina koja je Zdravkovim odlaskom nastala.

Uz to, odvjetnički ceh ostaje bez jedne snažne, osebuje i časne osobnosti.

(In memoriam Zdravku Dujmoviću uredništvu dostavila Ana Dujmović)

Željko Skroza (1962. – 2021.)

Poštovana obitelji, posljednji ispraćaj vašeg Željka ujedno je i posljednji ispraćaj našeg kolege odvjetnika Željka Skroze.

Željko Skroza rođen je 12. siječnja 1962. godine u Zagrebu, gdje je završio osnovnu školu, gimnaziju i Pravni fakultet. Nakon završenog Pravnog fakulteta 1989. godine, bio je odvjetnički vježbenik u odvjetničkom uredu sada pokojnog Ivana Obranića. U Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore upisan je 1. siječnja 1995. godine, a odvjetničku dužnost obavljao je do iznenadnog i preranog odlaska 5. svibnja ove godine.

Željko je bio odvjetnik u pravom smislu te riječi. Samozatajni pravni stručnjak koji je konstantno produbljavao svoje stručno znanje. Upravo zbog profesionalnosti i poštenja cijenile su ga kolege odvjetnici ali i suci.

Kolegu Željku Skrozu upoznala sam kao odvjetničkog vježbenika kod mog bivšeg principala. Svima nama koji smo sa Željkom surađivali, osim nesebične kolegijalne pomoći bio je i potpora u izazovnim životnim situacijama.

U ime Hrvatske odvjetničke komore, Odvjetničkoga zbora Zagreb i u svoje osobno ime izražavam iskrenu sućut supruzi Jagodi, sinu Lovri, majci Veroniki, te sestri Dijani i njezinoj obitelji.

Počivao u miru!

(Govor Mile Mikecin Mišetić, odvjetnice u Zagrebu, na posljednjem ispraćaju Željka Skroze)

Mirko Batarelo (1950. – 2021.)

Poštovana obitelji Batarelo, poštovane kolegice i kolege, tužni zборе, pripala me tužna prilika da se u ime Hrvatske odvjetničke komore i svih odvjetnika oprostim od odvjetnika Mirka Batarela, dugogodišnjeg člana Hrvatske odvjetničke komore.

Mirko Batarelo rođen je u Splitu 1. listopada 1950. godine gdje je završio osnovno školovanje. Srednje školovanje i pravni fakultet završio je uz rad u Zagrebu. Nakon diplomiranja radio je u Elektri, tvornici Nikola Tesla, Carinskoj upravi, i to od 1978. godine. Pravosudni ispit položio je u Zagrebu. U srpnju 1992. zatražio je upis u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore, taj je zahtjev odobren te je Mirko Batarelo 1. studenoga 1992. godine bio upisan u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore, sa sjedištem odvjetničkog ureda u Zagrebu.

Mirko Batarelo, na vlastiti zahtjev, brisan je iz Imenika odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore danom 15. siječnja 2021. radi odlaska u mirovinu. Od dana upisa do dana brisanja iz Imenika odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore kolega Batarelo uredno je izvršavao sve svoje odvjetničke obveze, zastupajući svoje stranke pred sudovima u Republici Hrvatskoj, ispunivši tako obveze na koje je svečano prisegnuo prilikom upisa u Imenik odvjetnika. Odgajao je nekoliko odvjetničkih vježbenika koji su danas odvjetnici i s kojima je surađivao cijelo vrijeme dok je imao svoj odvjetnički ured u Gajevoj ulici i kojima je velikodušno ustupio višak prostora kada su postali odvjetnici.

Za Mirka Batarela slobodno možemo reći da je svoj odvjetnički život proveo radeći i odgajajući mlade odvjetnike, čime je pridonio i odvjetništvu.

Dragi Mirko, tvoj posljednji ispraćaj nije zaborav, već odlazak u trajni život. Mi odvjetnici pamtit ćemo te kao našeg kolegu i prijatelja.

(Govor Darka Horvata, višeg stručnog savjetnika Hrvatske odvjetničke komore, na posljednjem ispraćaju Mirka Batarela)

Krešimir Krsnik (1956. – 2021.)

Dragi Krešo,

u kasnu zimu, u osvit proljeća, 1983. godine ukazao si se na vratima odvjetničkog ureda, pokraj Uspinjače, u Tomićevoj broj 5 u Zagrebu. Već drugu večer proveo si u društvu sportskih veličina kao što su Nikola Pečko, Zoran Rebac i drugi, a nedugo zatim već si radio u odvjetničkom uredu mladog, ali brzo rastućeg odvjetnika Selima Šabanovića. Ubrzo je cijelo odvjetništvo Zagreba saznalo da u Zvečajskoj 32, na Trešnjevki, u Zagrebu, radi odvjetnički vježbenik Krešimir Krsnik. Nije prošla ni godina dana, a već si bio stalni član društva tada čuvenog Silvija Degena, već vrlo poznatog i priznatog Damira Marcziusa, a ja sam bio četvrti član.

Tvoj daljnji razvoj bio je munjevit i već za godinu-dvije vrlo često, gotovo svakodnevno, moglo te se vidjeti u društvu takvih pravosudnih veličina kao što su bili Đorđe Bjegović, Mladen Pantlik, Vladimir Sučević, Željko Zadrović i drugi, a neki od njih su te i ispitivali na pravosudnom ispitu. Vrlo brzo nakon položenog pravosudnog ispita, upisan si u Imenik odvjetnika Hrvatske odvjetničke komore, a iza toga si otvorio i vodio Zajednički odvjetnički ured s Damirom Marcziusem.

Već tada si ušao u obrane tzv. velikih predmeta, a jedan od prvih bio je i slučaj hrvatskog pomorca Antuna Belića, gdje si oformio tim obrane u kojem je sudjelovao i tada vrlo poznati i priznati Dražen Kovač (ranije tajnik Vrhovnog suda Republike Hrvatske), a posebno mjesto savjetnika zauzeo je već tada, širom svijeta čuveni prof. dr. sc. Zvonimir Šeparović.

U teškim okolnostima koje su nastupile već 1991. godine, uz nekolicinu kolega i prijatelja: Damira Marcziusa, Antu Madunića, Željka Dumančića, Ninu Reskušića, Ivicu Mazalina i dr., posvetio si se obrani hrvatskih branitelja pred domaćim sudovima. To je nužno rezultiralo time da si već u drugoj polovici 90-ih godina preuzeo i značajne obrane iz nadležnosti Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (MKSJ-ICTY), a prije svega obranu Mladena-Tute Naletilića u Haagu (koja je trajala nekoliko godina).

Godine 2005. u Haagu branili smo Markicu Rebića, zbog povrede Statuta ICTY-a, a iza toga smo sudjelovali u obrani Josipa Jovića, također zbog povrede istog Statuta. U Haagu si bio suosnivač i prvi potpredsjednik Udruge odvjetnika koji zastupaju pred MKSJ-om, a od osnivanja si bio član Strukovne udruge kriminalista.

Godine 2015., zajedno sa Selimom Šabanovićem i dvoje mladih kolega osnovao si Odvjetničko društvo Krsnik i partneri d. o. o., koje uspješno pruža pravne usluge iz okvira široke odvjetničke djelatnosti.

Dugi niz godina prijateljevao si i branio gradonačelnika Zagreba Milana Bandića, zajedno s Marijanom Hanžekovićem, Jadrankom Sloković i Čedom Prodanovićem, i to sve do njegove skore smrti.

Bio si privržen obitelji iz koje si potekao, čemu sam ja i izravno svjedočio. Volio si svoju suprugu Marinu s kojom si proveo pola životnog vijeka, a obožavao si svoje sinove, Vanju, koji je odvjetničku vježbu proveo u Odvjetničkom društvu tvog prijatelja Marijana Hanžekovića i Juru, koji istu vježbu obavlja u Odvjetničkom društvu Miljević i partneri.

Volio si svoju hrvatsku grudu, a posebno Zagreb i Jurjevsku ulicu, gdje si se rodio i odrastao.

I na koncu, Krešo, tvoja osnovna odlika bila je neopisiva prirodna inteligencija, koja se, u obavljanju praktične odvjetničke djelatnosti, očitovala u nepogrešivoj orijentaciji u vođenju i najtežih i najsloženijih predmeta, a prije svega, kaznenopravne naravi.

Bio si izuzetno druželjubiv te si lako sklapao prijateljstva koja si i njegovao i održavao, tako da smo zadnjih nekoliko godina, ti, Željko Šelendić i ja, pretežnu svrhu druženja pronašli u brizi za zajedničkog prijatelja (i moga mentora) Silvija Degena, ali igrom sudbine danas se Šela, Silvek i ja i svi naši spomenuti i nespomenuti prijatelji opraštamo od Tebe.

Dragi Krešo, uvijek ćemo Te pamtiti.

Tvoj Veljko Miljević

(Govor Veljka Miljevića, odvjetnika u Zagrebu, na posljednjem ispraćaju Krešimira Krsnika)